

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ
ΕΚΛΟΓΑΙ
Α' ΚΑΙ Γ' ΡΑΨΩΔΙΑ
ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΒΟΗΘΗΜΑ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΗΣ Ζ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΟΚΤΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Ο Ε Σ Β

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ἑρμηνεία.
2. Γραμματικά—Σημασιολογικά.
3. Συντακτικά.
4. Πραγματικά.
5. Νόημα.
6. Περιλήψεις καὶ
7. Μετρική (θεωρία καὶ πράξεις ἐφ' ὅλης τῆς ραψωδίας εἰς τὸ τέλος τοῦ βοηθήματος).

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ
ΕΚΛΟΓΑΙ
Α' ΚΑΙ Γ' ΡΑΨΩΔΙΑ
ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΒΟΗΘΗΜΑ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΗΣ Ζ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΟΚΤΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Ο Ε Σ Β

Σπύρος Ι. Παπασπύρου
Ζωγράφος
Καθηγητής Εφαρμογών Τεχν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Έρμηνεία.
2. Γραμματικά—Σημασιολογικά.
3. Συντακτικά.
4. Πραγματικά.
5. Νόημα.
6. Περιλήψεις και 7 Μετρική (θεωρία και πράξεις ἐφ' ὅλης τῆς ραψωδίας εἰς τὸ τέλος τοῦ βοηθήματος).

ΑΘΗΝΑΙ

1894/1

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν διὰ σφραγίδος ὑπογραφήν μου.

Γ. Παπανικολάου

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α'

Στίχοι 1+7

Θεά, ψάλλε (μου) τὴν ὄργην τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ υἱοῦ τοῦ Πηλέως, τὴν κατηραμένην (=οὐλομένην), διότι αὕτη (=ἦ) ἐπροξένησεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς ἀπείρους θλίψεις καὶ (=δὲ) ἔστειλεν (=προΐαψεν) εἰς τὸν Ἄδην πολλὰς ψυχὰς γενναίων (=ἰφθίμους) ἠρώων, ἐνῶ τὰ σώματα αὐτῶν (=αὐτοὺς δὲ) κατέστησε (=τεῦχε) βορὰν (=ἐλώρια) εἰς τοὺς κύνας καὶ τὰ παντὸς εἴδους ὄρνεα, καὶ ἔτσι (=δὲ) ἐξεπληροῦτο ἡ ἀπόφασις τοῦ Διός, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς ποῦ (=ἐξ οὗ δὴ) κατὰ πρῶτον ἦλθον εἰς διάστασιν (=διαστήτην) κατόπιν ἔριδος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, ὁ βασιλεὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ ὁ ὑπέροχος Ἀχιλλεύς.

Γραμματικά—Σημαιολογικά

Ἰλιάς (ποίησις) οὐσιαστικοποιηθὲν ἐπίθετον. ἡ μῆνις, ἰος (μαίνομαι, μανία)=διαρκῆς ὄργη, θυμός. ἄειδε προστ. ἔνεσ. τοῦ αἰδῶ (α προθεμ.+ Φείδω, ἀττ. ἄδω)=ψάλλω, τραγουδῶ (ἢ προστ. ἔχει μεταβ. σημ. καὶ δηλοῖ εὐχὴν). ὁ Πηληϊάδης (πατρωνυμικόν)=Πηλεΐδης=ὁ υἱὸς τοῦ Πηλέως (Πηληϊάδεω=συνίζησις μετρικῶς). Ἀχιλλῆος ἀττ. Ἀχιλλέως· αἱ καταλήξεις τῶν εἰς εὐς πλαγίων πτώσεων ἔχουν οὕτω: γεν. ἦος, δοτ. ἦϊ, αἰτ. ἦα. οὐλομένην (μετρικὴ ἔκτασις) ἀντὶ ὀλομένην μετ. ἄορ. β' τοῦ ὄλνυμαι=χάνομαι, ὁ καθ' οὗ ἢ ἀρὰ ἐκφέρεται, ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ κατηραμένος. μυρί(α) ὡς ἐπίθ.=ἀναρίθμητα, ἄπειρα (πληθ.), πελώριος, μέγας (ἐνικ.). ἄλγε(α) (ἐξ οὗ θέμ. καὶ τὸ ἀλέγω)=φροντίς, λύπη, πόνος. ἔθηκε ἄορ. β' τοῦ τίθημι=παρέχω, προξενῶ. δὲ=καί. ἰφθίμος, ἠ (καὶ ος), ον=ἰσχυρός, ἀκμαῖος, γενναῖος (ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἰφι=ἰσχυρῶς). Ἄιδι (ἀττ. Ἄδη) ἐκ τῆς ἀχρήστου ὀνομ. Ἄις, γεν. Ἄιδος, δοτ. Ἄιδι· συνήθως ὡς ὄνομαστ. λαμβάνεται τὸ Ἄιδης γεν. αο-εω (σ στερ.+ Φιδ)=ἀόρατος, ἀφανής, σκοτεινός. προΐαψεν ἄορ. τοῦ προΐαπτω=καταπέμψω, ἐξαποστέλλω (συγγενεὺεἰ πρὸς τὸ jacio=ρίπτω, καὶ ἴαμβος=στίχος σκωπτικῶς ριπτόμενος). τὰ ἐλώρια (μόνον πληθ.)=λεῖα, βορὰ (ὑποκορ. τοῦ ἔλωρ: τοῦ ἐλεῖν=λεῖα, θῦμα). (ἔ)τευχε παρατ. ἀναύξητος τοῦ τεύχω=ἐτοιμάζω, κατασκευάζω, καθιστῶ. κύνεσιν (ἀττ. κυσί) συνήθης κατάλ. δοτ. πληθ. γ' κλίσ. λατ. canis. ὁ οἰωνός=τὸ ὄρνεον, τὸ ἀρπακτικόν πτηνόν (ἐκ τοῦ οἶος=μόνος) λατ. avis. πᾶσι (καὶ πάντεσσι) τοῦ πάς=ὄλος, ἐν συνόλω, κάθε εἶδος, κάθε ἕνας, ὀλόκληρος. ἐτέλειετο (ἀττ. ἐτελεῖτο) παθητ. παρατ. τοῦ τελείω (παραλλήλου τύπου τοῦ τελέω -ῶ)=ἐκτελῶ, τελειώνω. βουλή=θέλησις, ἀπόφασις, συμβουλή, συνέλευσις. δὴ=ἀκριβῶς. τὰ πρῶτα (ἐπιρρηματικῶς)=κατὰ πρῶτον, κατ' ἀρχάς. διαστήτην (ἀττ. διέστησαν) γ' πρὸς. δυϊκοῦ ἀριθ. ἀναυξήτου ἄορ. β' τοῦ δίστημι=ἀπομακρύνομαι καὶ μεταφ. διαίροῦμαι, συγκρούομαι. ἐρίσαντε ὄνομ. δυϊκοῦ ἀριθ. μετ. ἄορ. τοῦ ἐρίζω (ἐρις)=ἀμιλλῶμαι, φιλονικῶ. διος, α, ον (διΦιος)=ὁ ἐκ Διὸς καταγόμενος, θεῖος, ἐπιφανής, εὐγενής, ὑπέροχος· λατ. divus, divinus.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

μήνιν... ούλομένην διά τοῦ ὑπερβατοῦ σχήματος καί τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἐπιθ. διορ. ἐν σχέσει πρὸς τὸ οὐσιαστ. ἐξαιρέται ἡ ἐννοια τῆς *μήνιος*. Ἄχιλλῆος γεν. ὑποκειμ. ἢ... ἔθνηκεν ἀναφ. αἰτιολ. πρὸτ. αἰτιολογοῦσα τὸ καταστρεπτικὸν τῆς ὀργῆς. Ἄχαιοῖς—ἀλγεα ἀντικ. *ἰφθίμιους ψυχὰς ἡρώων* ἀντί *ψυχὰς ἰφθίμιων ἡρώων* (σχῆμα ὑπαλλαγῆς), ὅταν εἰς ἐπιθ. διορ. ἀντί τα συμφωνῆ συντακτικῶς πρὸς τινα γενικήν, ἣν καὶ προσδιορίζει, συμφωνεῖ κατὰ πῶσιν μὲ ἄλλο οὐσιαστικόν, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ γενική. Ἄιδι δοτ. τοπική. αὐτοὺς ἀντίθεσις πρὸς τὰς ψυχὰς. ἐλώρια κατηγ. ἐξ οὗ (χρόνου) ἐμπρόθ. διορ. χρόνου. *διαστήτην* μεταφορά. ἐρίσαντε αἰτιολ. μετ. ἀναξ παράθεσις. Ἄτρείδης ἀντί Ἄγαμέμνων (σχῆμα ἀντονομασίας), ὅταν ἀντί ἐνὸς κυρίου ἢ προσγορικοῦ ὀνόματος λαμβάνεται κάποια συνώνυμος ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ περίφρασις.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Μῆνιν. οἱ πρῶτοι ἐπτὰ στίχοι ἀποτελοῦν σύντομον προοίμιον προεξαγγέλλον τὴν κεντρικὴν ἰδέαν, ἢ ὅποια διήκουσα διὰ μέσου ὀλοκλήρου τῆς Ἰλιάδος ἐνσαρκοῦται εἰς τὴν πρώτην λέξιν «*μήνιν*» τοῦ Ἄχιλλέως πρὸς τὸν ἕτερον τῶν ἡγεμόνων, τὸν Ἄγαμέμνονα, καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἐκπηγάσαστα δραματικὰ γεγονότα διὰ τὴν τύχην τῶν Ἀχαιῶν. Καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας ἡ ὑπόθεσις δηλοῦται διὰ τῆς πρώτης λέξεως «*ἄνδρα*». Θεά. ὡς τοιαύτη θεότης νοεῖται ἀορίστως ἢ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, αἱ ἐμπνεύουσαι τοὺς ποιητὰς μορφαί, οὐσαι τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης ἦσαν δὲ αὐταὶ 9, ὡς μνημονεύονται ἐν τῇ «Θεογονίᾳ» τοῦ Ἡσιόδου: *Κλειώ, Εὐτέρη, Ὀάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Οὐρανία* καὶ *Καλλιόπη* (ἢ πρεσβυτάτη τῶν Μουσῶν καὶ προστατὴς τῆς ἐπικῆς ποιήσεως). Ἐλέγοντο δὲ ἀναλόγως τοῦ κέντρου τῆς λατρείας τῶν *Ὀλυμπιάδων* ἢ *Πιερίδων* ἢ *Ἐλικωνιάδων*. Ἀχιλλῆος ὁ Ἀχιλλεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, βασιλεὺς τῶν Μυρμιδόνων, Θρακικοῦ φύλου κατοικοῦντος ἐν Φθιώτιδι τῆς Θεσσαλίας. Ἀποτελεῖ τὴν ἠρωϊκωτέραν καὶ ὠροιοτέραν μορφήν τῶν Ὀμηρικῶν ἑπῶν, ἢ δὲ φιλία αὐτοῦ πρὸς τὸν Πάτροκλον κατέστη παροιμιώδης. Ἄχαιοί. Γενικὸν ὄνομα πάντων τῶν Ἑλλήνων ληφθὲν ἐκ τῶν Ἀχαιῶν, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τὴν κυριωτάτην φυλὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ κατ᾿ ἄνωγον εἰς τὴν μεσημβρινὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν βόρειον Πελοπόννησον. Ἄλλως λέγονται Ἀργεῖοι ἢ Δάναοι. Τὸ ὄνομα Ἑλληνες εἶναι μεταγενέστερον ληφθὲν ἐκ τινος μικρᾶς χώρας ἐν Φθιώτιδι, ἢ ὅποια ἐκαλεῖτο Ἑλλάς. *ψυχὰς*. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου ἐπιστεύετο ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀπετελεῖτο ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς, ἥτις οὐσα διάφορος τοῦ σώματος ἐξεύφηνεν αὐτὸ ὡς πνοὴ καὶ πρὸς πνοὴν συνεταυτίζετο. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ πρώτη σημασία τῆς λέξεως ψυχή ἦτο ἡ ἀναπνοή.

Πρὸς τὴν ἐννοίαν τῆς ψυχῆς ὡς πνοῆς συνευάσθησαν καὶ αἱ ἐκ τῶν ὄνειρων ἀβέβαιοι παραστάσεις τῶν μορφῶν θεμελιωμένων, ὡστε εἰς τὴν ψυχὴν ταύτην ἀπεδόθη ἡ μορφή *εἰδῶλον* καὶ *οἰκίᾶς*. Ἡ ψυχὴ κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀσύλληπτος καὶ ἀόριστος μεταβαίνει ἐν ταχεῖᾳ πτήσῃ εἰς τὸν Ἄδην, ἔνθα ζῆ ὡς ἀερῶδες εἰδῶλον τοῦ ἀνθρώπου καὶ σικὰ καὶ οὐδέποτε ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωὴν, θλίβεται δὲ διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν. Αἱ ψυχαὶ τοῦ Ἄδου ἔχουν ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ ἄλλοτε μὲν διατηροῦσι τὰ συναισθήματα καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, ἄλλοτε δὲ εἶναι ὄλως ἐστερημένα τῆς συνειδήσεως. Ἄιδης ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄδου, αἶετο πρόσωπον καὶ οὐδέποτε ὁ τόπος δηλ. τὸ βασίλειον τοῦ Ἄδου. αὐτοὺς δηλ. τὰ σώματά των. ἐλώρια κύνεσσαν. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἔθεωρεῖτο μεγάλη συμφορά, μεγαλυτέρα καὶ τῆς τοῦ θανάτου, διὰ τὸν ἀποθνήσκοντα ἄνθρωπον νὰ παραμείνῃ ἄταφος, βορρά

τῶν ὀρνέων καὶ τῶν θηρίων, διότι ἡ ψυχὴ ἐμποδιζομένη ὑπὸ τοῦ σώματος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Ἄδην ἐπλανᾶται μεταξὺ ζώντων καὶ νεκρῶν μὴ εὐρίσκουσα ποτὲ γαλήνην. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονός τῶν σκληρῶν μαχῶν, αἱ ὁποῖαι διεξάγονται περίξ τῶν πτωμάτων, ὥστε ἢ νὰ ἀπορριφθοῦν ταῦτα εἰς τὰ ὄρνεα ἢ νὰ ἐπιστραφοῦν εἰς τοὺς οἰκείους ἀντὶ λύτρων βρυτάτων. Ἀλλὰ καὶ ὁ θρῆνος τῶν θανόντων ἀπετέλει ἀνακούφισιν καὶ τιμὴν ἰδοὺ τί λέγει ὁ Ὅμηρος ἀλλαχοῦ: «*τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων*» καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐν τῇ Ἡλέκτρᾳ: «*κέκευθεν οὔτε τοῦ τάφου ἀντιάσας οὔτε γόων παρ' ἡμῶν*». Διὸς βουλὴ δὲν εἶναι λοιπὸν ἢ ἕρις τὸ πραγματικὸν αἶτιον, ἀλλὰ τοῦ Διὸς ἡ θέλησις, ἢ ἀφανῆς σκηνοθέτις τῶν ἀνθρωπίνων πεπωμένων. Ἄτρεΐδης. Ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος, ἰδρύσαντος ἰσχυρὸν κράτος, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ὀνόματός του ἐκλήθη Πελοπόννησος. Ὁ ἕτερος τῶν Ἀτρεΐδων ἔκαλεῖτο Μενέλαος. ἀναξ ἀνδρῶν ὡς ἀνώτατος καὶ γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων. Λέγεται ἐπίσης «*ποιμὴν λαῶν*» καὶ «*εὐρὺν κρείων*» κ.λ.π. διὸς τὸ ἐπίβητον ἀποδοτέον εἰς ἀνθρώπους κεκτημένους θεῖαν καταγωγὴν.

Νόημα

Ὁ ποιητὴς μὲ τὸ σύντομον καὶ ἐκφραστικὸν αὐτὸ προοίμιόν του ἐπικαλεῖται τὴν Μοῦσαν, ὅπως ψάλλῃ τὰ αἰτία τῆς ἐπιμόνου ὀργῆς τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, τῆς ὁποίας αἱ συνέπειαι ὑπῆρξαν λίαν τραγικαὶ διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς, καθ' ὅσον ψυχὰ ἡρώων ἐξαπεστάλησαν εἰς τὸν Ἄδην, ἐνῶ τὰ σώματά των κατέστησαν βορὰ τῶν ὀρνέων, καὶ δὴ ἐξ οὗ σημείου διὰ πρώτην φορὰν ἐξεδηλώθη ἡ διάστασις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν.

Περιλήψεις

1. Ἐπὶ κλήσις τῆς Μούσης ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ὅπως ψάλλῃ τὰ αἰτία τῆς μῆνιος τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα. 2. Αἱ τραγικαὶ συνέπειαι τῆς μῆνιος.

Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσῃν. Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Στίχοι 8+21

Καὶ πρὸς λοιπὸν ἐκ τῶν θεῶν ἔφερον εἰς σύγκρουσιν (= *ξυνέηκεν ἔριδι*) αὐτοὺς τοὺς δύο (= *σφωε*), ὥστε νὰ γίνουν ἐχθροί; Ὁ υἱὸς τῆς Λητοῦς καὶ τοῦ Διὸς αὐτὸς δηλαδὴ ἐξοργισθεὶς κατὰ τοῦ βασιλέως, διὰ τὸν λόγον ὅτι (= *οὔνεκα*) προσέβαλεν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀτρέως αὐτὸν τὸν (= *τόν*) Χρῦσῃν, τὸν ἱερέα (τοῦ Ἀπόλλωνος), προεκάλεσε (= *ᾤργσε*) νόσον θανατηφόρον (= *κακὴν*) καθ' ὄλου (= *ἀνά*) τοῦ στρατοῦ, ὥστε (= *δὲ*) ἀπέθνησκον (= *ὀλέοντο*) οἱ στρατιῶται. Ἐκεῖνος (= *ὁ*) δηλαδὴ (ὁ Χρῦσης) ἦλθεν εἰς τὰ ταχέα (= *θοὰς*) πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν φέρων ἄπειρα λύτρα (= *ἀπερείσια ἄποινα*) διὰ νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν θυγατέρα του (καὶ) κρατῶν εἰς τὰς χεῖράς του σύμβολα ἱερά (= *στέμματα*) τοῦ ἀλαθήτου τοξότου (= *ἐκηβόλου*) Ἀπόλλωνος ἀνηρημένα (= *ἀνά*) εἰς χρυσοῦν σκῆπτρον, καὶ ἰκέτευεν ὄλους

τοὺς Ἀχαιοὺς, πρὸ πάντων δὲ τοὺς δύο Ἀτρεΐδας, τοὺς ἀρχηγούς τοῦ στρατοῦ.

«Ἀτρεΐδαι καὶ (σεῖς) οἱ ἄλλοι οἱ ἔχοντες στερεὰς περικνημίδας Ἀχαιοί, εἰς σᾶς μὲν οἱ θεοὶ οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰ ἀνάκτορα (=δῶματα) τοῦ Ὀλύμπου εἴθε νὰ ἐπιτρέψουν (=δοῖεν) νὰ ἐκπορθήσετε τὴν πόλιν τοῦ Πριάμου, καὶ (=δὲ) μὲ τὸ καλὸ (=εὖ) νὰ πᾶτε (=ἰκέσθαι) εἰς τὴν πατρίδα σας, τὴν δὲ προσφιλή μου θυγατέρα εἴθε νὰ ἐλευθερώσετε, καὶ νὰ δεχθῆτε αὐτὰ τὰ λύτρα, φοβούμενοι καὶ σεβόμενοι (=ἄζόμενοι) τὸν υἱὸν τοῦ Διός, τὸν ἀλάθητον τοξότην Ἀπόλλωνα».

Γραμματικά—Σημασιολογικά

ἄρ πρὸ συμφώνων καὶ ἄρα καὶ ὅα καὶ ὅ' πρὸ φωνήεντος, τίθεται συνήθως μετὰ λέξιν μονοσύλλαβον=λοιπόν, βέβαια, φυσικά. σφῶε καὶ ἄττ. σφᾶς(=αὐτοὺς τοὺς δύο) αἰτίατ. δυϊκοῦ τῆς προσωπ. ἄντων. γ' προσώπου σφεῖς, ἧς γίνεται χρῆσις ὅτε μὲν ὡς δεικτικῆς (=αὐτοί), ὅτε δὲ ὡς αὐτοπαθοῦς (=ἑαυτῶν). ξυνέηκε καὶ ἄττ. ξυνήηκε ἄορ. β' τοῦ ξυνήημι=βάζω μαζί, διεγείρω (ξυνήημι ἔριδι=φέρω εἰς σύγκρουσιν). μάχομαι=φιλονικῶ, ἀντιλέγω. ὁ: δὲν ἔχει ἀρθρικήν, ἀλλὰ δεικτ. ἄντων. σημ. =οὔτος, αὐτός. γὰρ διασαφητ.=δηλαδῆ. βασιλεῖα δοτική καὶ ἄττ. βασιλεῖ. χολωθεῖς μετ. παθ. ἄορ. τοῦ χολοῦμαι=ἐξοργίζομαι, θυμῶν. νοῦσον=νόσον. ἀνά πρόθ. +αἰτ.=ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ τὰ ἄνω καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, ἐφ' ὀλοκλήρου, καθ' ὅλου. ὠρσε ἄορ. α' τοῦ ὄρνυμι μεταβατ. σημ.=κινῶ, διεγείρω, σηκώνω, προκαλῶ (λατ. orior). κακὸς=ὀλέθριος, καταστρεπτικός, θανατηφόρος. ὀλέκοντο παθητ. παρατ. τοῦ ὀλέκομαι (=ὀλλυμαι)=καταστρέφομαι, ἀποθνήσκω. δέ=ὥστε (προκειμένου περὶ ἐρμηνείας τῶν μορίων ἢ συνδέσμων δὲν πρέπει νὰ ἐρμηνεύωμεν μηχανικῶς, ἀλλὰ νὰ ἀνευρίσκωμεν τὴν ἐκαστοτε μεταξὺ τῶν προτάσεων ὑπάρχουσιν ἐσωτερικὴν σχέσιν) λαὸς=τὸ πλῆθος, ὁ λαός, ὁ στρατός. οὔνεκα=οὐ ἔνεκα σύνδ.=διότι. τὸν δεικτικῶς=αὐτόν. ὁ Χρῆσης κύριον ὄνομα α' κλ. ἠτίμασεν ἄορ. α' τοῦ ἀτιμάω=περιφρονῶ, προσβάλλω. ὁ ἀρητήρ, ἦρος (ἐκ τοῦ ἀράομαι=εὐχομαι, προσεύχομαι)=ὁ δεόμενος, ὁ ἱερεύς, ὁ δεικτ.=οὔτος. θῆος -ῆ -ὸν (θῆω=τρέχω)=ταχύς. νῆας ἄττ. ναῦς αἰτ. πληθ. τοῦ νηῦς=μικρὸν πλοῖον. λύομαι (μέσον ὠφελείας)=ἀπελευθερώνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων. θυγάτρα ἄττ. θυγατέρα. ἀπειρεῖς(α) καὶ ἀπειρεῖσθα ἐπίθ.=ἀτελείωτος, ἄπειρος. τὰ ἄποινα (ἐκ τοῦ ἀπο+ποινῆ=τὰ κρατοῦντα τὴν ποινήν: ἄπο=μακρὰν)=λύτρα, δῶρα. στέμματα (ἐκ τοῦ στέφω)=στέφανος, στεφάνι, ἱερὸν σύμβολον. ἐκηβόλος =ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυχῶν ἐν τῷ βάλλειν, ἀλάθητος τοξότης. χρύσει(ος)-ῆ -ον=ὁ χρυσῶ πεποικιλμένος, χρυσοῦς. ἀνά πρόθ. +δοτ.=ἐπάνω, ἐπὶ τινος, ἀνηρημένα. σκῆπτρον (σκῆπτω=στηρίζω)=ράβδος, βακτηρία, σκῆπτρον. ἐλίσσετο παρατ. τοῦ λίσσομαι=δέομαι, παρακαλῶ, ἱκετεύω (πρβλ. λιτῆ-λιτανεύω-λιτάνευσις-λιτανεία). Ἀτρεΐδα αἰτ. δυϊκοῦ καὶ ἄττ. Ἀτρεΐδας. δύο ἀριθμ. ἐκ τοῦ τύπου τούτου κατὰ βράχυνσιν προῆλθε τὸ δύο διὰ τὴν θέσιν αὐτοῦ πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος. κοσμήτορες αἰτ. δυϊκοῦ καὶ ἄττ. κοσμήτορας (κοσμῶ=τακτοποιῶ, ἐτοιμάζω, κόσμος=τάξις)=οἱ παρατάσσοντες τὸν στρατόν, οἱ ἡγεμόνες, οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ. μάλιστα ἐπίρρ. ὑπερθ. βαθ. =πρὸ πάντων, κατ' ἐξοχήν.

ἐκνήημι, ἴδος=ὁ ἔχων ὠραίας, στερεὰς κνημίδας. δοῖεν εὐκτ. ἄορ. β' τοῦ δίδωμι=δίδω, παραχωρῶ, ἐπιτρέπω. δῶμα (δέμω=κτίζω δόμος, νεόδημος)=κατοικία. ἐκπέρσαι ἄπαρ. ἄορ. α' τοῦ ἐκπέρθω=κυριεύω, ἐκπορθῶ. Πριάμοιο=Πριάμου. εὐ καὶ ἄττ. εὐ ἐπίρρ.=καλῶς, εὐτυχῶς, μὲ τὸ καλὸ.

οἰκαδ(ε) ἐπίρρ.=εἰς τὸν οἶκον, εἰς τὴν πατρίδα. ἰκέσθαι ἀπαρ. ἀόρ. β' τοῦ ἰκνέομαι=ἔρχομαι, φθάνω. παῖδα γένους θηλ. λύσαιτε εὐκτ. ἀόρ. α' τοῦ λύω=ἐλευθερώνω. φίλος, η, ον ἐπίθ.=ἀγαπητός. τὰ δεικτ.=ταῦτα ἀζόμενοι μετ. ἐν. τοῦ ἀποθ. ἄζομαι (ἄγ-ιομαι, ἄγος=τιμή, ἄγιος, ἄγνός) =κατέχομαι ὑπὸ φόβου ἢ ἱεροῦ σεβασμοῦ, φοβοῦμαι καὶ σέβομαι.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

θεῶν γεν. διαίρ. μάχεσθαι ἀπαρ. σκοποῦ. *Δητοῦς καὶ Διὸς υἱὸς* μετωνυμία ἀντὶ *Ἀπόλλων*. βασιλῆι ἀντικ. χολωθεῖς αἰτιολ. μετ. δλέκοντο δὲ κατὰ παρτάταξιν σύνταξ. ἦν ὁ "Ομηρος προτιμᾶ. οὐνεκα... ἠτίμασεν αἰτιολ. πρότ. Ὁ 11 στίχος καλεῖται *σπονδεδιάζων*, διότι παρὰ τὸν κανόνα τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέτρου ὁ πέμπτος πούς εἶναι *σπονδεδίος*. Ἔχει ἐπίσης καὶ ἄλλους σπονδεδίους πρὸς ἕξαρσιν τοῦ καθ' οὗ ἐστράφη ἢ προσβολῆ. *Ἀτρεΐδης* μετωνυμία ἀντὶ *Ἀγαμέμνων* (ἐτέθη ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου χάριν ἐμφάσεως). *λυόμενος* τελ. μετ. φέρων-ἔχων τροπ. μετ. *χευσέφ* συνίζησις. *δύω* πλεονασμός. *κοσμήτορε* παράθεσις. *θεοὶ* ὑποκειμ. *δοῖεν* εὐχετική εὐκτική. *ἔχοντες* ἐπιθετ. μετ. *ἐκπέροαι-ἰκέσθαι* ἀπαρ. τοῦ σκοποῦ ἐκ τοῦ *δοῖεν* ἐξαρτώμενα. *παῖδα ἐμοὶ* ἔπεται ἢ ἄντων. χάριν ἐμφάσεως. *ἐμοὶ* δοτ. ἠθική. *λύσαιτε* εὐχετική ἢ παρακλητική εὐκτική. *παῖδα...* *φίλην* τὸ ὑπερβατὸν σχῆμα ἐξαιρεῖ τὴν πατρικὴν ἀγάπην. *δέχεσθαι* κεῖται ἀπολύτως ἐπέχον θέσιν προστακτικῆς ἀντὶ *δέχεσθε* (πρβλ. ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν *Δακεδαιμονίοις*...). ἀζόμενοι τροπ. μετ.

Πραγματικά

τίς θεῶν. παρ' Ὁμήρῳ οἱ ἄνθρωποι δὲν παραδέχονται τυχαῖα γεγονότα, ἀλλὰ πάντα θεωροῦν ὑπὸ θεῶν προκαλούμενα. *Δητοῦς καὶ Διὸς υἱὸς* εἶναι ὁ Ἀπόλλων, θεὸς τοῦ φωτός, μαντικῆς, μουσικῆς καὶ ᾠδῆς. Εἶναι προσωποποίησης τοῦ Ἥλιου, ὅπως ἡ ἀδελφὴ του Ἄρτεμις τῆς Σελήνης. *βασιλῆι τῷ Ἀγαμέμνονι*, τῷ κατ' ἐξοχὴν βασιλεῖ. *ἀνὰ στρατὸν* ἐφ' ὅλου τοῦ στρατοπέδου ἀπὸ σκηνῆς εἰς σκηνήν. *τὸν Χρῦσον* τὸν διὰ τοῦ Τρωικοῦ μύθου πασίγνωστον ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος. *ἄρητῆρα* οἱ Τρῶες εἶχον τοὺς ἱερεῖς των εἰς τὸν στρατὸν, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουν τοιοῦτους ἀντικαθισταμένους εἰς τὰ ἔργα τῶν θυσιαῶν κ.λ.π. ὑπὸ τῶν βασιλέων. *θοᾶς* σύνθετος ἐπίθετον τῶν πλοίων καὶ ὅταν ἀκόμη ἀκινήτων, ὅπως ἐν προκειμένῳ, διότι ἀνεϊκλύσθησαν εἰς τὴν ξηρὰν λόγῳ τῆς μακροχρονίου ἐκστρατείας. Πέριξ τῶν πλοίων ἐστήνοντο αἱ σκηναί. *θύγατρα* τὴν Χρυσίδα, ἥτις αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Θήβης ἐδόθη ὡς γέρας εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα. *στέμματα* ὁ Χρῦσης ἐκράτει ταινίαν ἢ κλάδον ἐστεμμένον μὲ λευκὰ ἔρια ἢ κατ' ἄλλους πρόκειται περὶ τοῦ στέμματος τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος, σύμβολον ἰκεσίας ὑπενθυμίζον τὴν ἰδιότητά του, προκαλοῦν μείζονα σεβασμὸν καὶ ἐξαίρων τὸ ἀμάρτημα τοῦ Ἀγαμέμνονος. *ἐκηβόλος* ὁ Ἀπόλλων ὡς θεὸς τοῦ φωτός παρίσταται ὡς τοξότης βάλλων μακρὰν τὰς ἀκτῖνας. *πάντας* τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ εὐρισκομένους. *σκῆπτρον* διὰ τῆς λέξεως σημαίνει 1) ἢ ράβδος ἢ ἡ βακτηρία τῶν ὀδοπόρων καὶ ἐπαιτῶν καὶ 2) εἶναι τὸ σύμβολον τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς καὶ ἔμβλημα πάσης ἐν γένει πολιτικῆς ἐνεργείας. Τοιοῦτον φέρουν οἱ βασιλεῖς, οἱ ἐν συνελεύσει ὀμιλοῦντες δικασταὶ παραλαμβάνοντες τοῦτο παρὰ τῶν κηρύκων καὶ οἱ ἱερεῖς *εὐκνήμιδες* αἱ κνημίδες ἦσαν ἐκ μετάλλου ἢ δέρματος καὶ ἐπορποῦντο περὶ τὴν κνήμην. *Ὀλύμπια δώματα* ἢ ἐκλογὴ τοῦ Ὀλύμπου ὡς κατοικίας τῶν θεῶν ἢ το ἐπιτυχῆς λόγῳ τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τοῦ ὕψους, τὸ ὁποῖον ἐφαντάζοντο, ὅτι ἦπτετο τοῦ οὐρανοῦ. *ἐκπέροαι* κατὰ τὸν Εὐστάθιον ἢ εὐχὴ τοῦ Χρῦσου ἀνεπέμφθη ἢ διὰ νὰ κολακεύσῃ τοὺς Ἕλληνας ἢ ἐκ μίσους πρὸς τοὺς Τρῶας, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦ Πάριδος ἔθεωρήθησαν αἴτιοι τῶν δεινοπαθημάτων του. *Πριάμοιο πόλιν* εἶναι τὸ Ἴλιον ἢ ἡ Ἴλιος πρωτεύουσα τῆς περιοχῆς καλουμένης Τροίας ἢ Τρωάδος. *τὰ δ' ἄποινα* τὰ εἰς χεῖράς του κρα-

τούμενα και προσφερόμενα. Κατά κυριολεξίαν ταῦτα προσεφέροντο ὡς ἀποζημίωσις ὑπὸ τινος φονέως πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος, ἵνα ἀπαλλαγῇ μελλοντικῆς καταδιώξεώς του ὑπ' αὐτῶν. Ταῦτα ἦσαν χρήματα; ὄπλα, ζῶα, δοῦλοι καὶ λοιπὰ ἄλλα δῶρα.

Νόημα

Μετὰ τὸ προοίμιον ὁ ποιητὴς μᾶς ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ Ἄπολλων προεκάλεσε τὴν φιλονικίαν μεταξὺ Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος καὶ ἐξαπέστειλε θανατηφόρον νόσον εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν, καθ' ὅσον ὁ Ἀγαμέμνων συμπεριφέρθη σκαιῶς πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην, ὁ ὁποῖος μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν κομίζων ἄπειρα λούτρα, ἵνα ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς θυγατρὸς του Χρυσηίδος. Ὁ Χρῦσης προδιθέτων εὐμένως τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ διὰ τοὺς Ἀτρεΐδας, εὐχεται, ὅπως ἐπιτύχουν τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας καὶ ἀποδοθῇ εἰς αὐτὸν ἡ αἰχμάλωτος θυγάτηρ του ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν Ἄπολλωνα.

Περίληψις

1) Αἰτία τῆς φιλονικίας τῶν δύο ἡρώων. 2) Ἀπρεπὴ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν Χρῦσην. 3) Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. 4) Παράκλησις καὶ εὐχὴ τοῦ Χρῦσου πρὸς τοὺς Ἀτρεΐδας καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς.

Στίχοι 22+32

Τότε ὅλοι μὲν οἱ ἄλλοι Ἀχαιοὶ μετὰ βοῆς προέτρεψαν (=ἐπευφήμησαν) καὶ νὰ σεβασθοῦν τὸν ἱερέα καὶ νὰ δεχθοῦν τὰ λαμπρὰ δῶρα (τοῦτο) ὅμως δὲν ἠὺχαρίσται τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀτρέως, ἀλλὰ μὲ ὕβριστικὸν τρόπον ἀπέπεμπε καὶ (=δὲ) σκληρὰν προσταγὴν (=μῦθον) (τοῦ) ἔδιδε (=ἐπι+ἔτελλεν).

«Γέροντα, (κύτταξε) νὰ μὴ σὲ συναντήσω (=μικεῖω) ἐγὼ πλησίον τῶν κοίλων πλοίων ἢ τῶρα ἀργοποροῦντα (=δηθύνοντα) ἢ ὕστερον πάλιν (=αὐτίς) ἐρχόμενον, μήπως δὰ (=νὺ) δὲν σὲ ὠφελήσῃ (=οὐ τοι χαρίσμη) τὸ σκῆπτρον καὶ τὸ ἱερὸν σύμβολον τοῦ θεοῦ. Ταύτην ὅμως ἐγὼ δὲν θὰ ἀπελευθερώσω προηγουμένως μάλιστα (=πρὶν... καὶ) θὰ καταλάβῃ (=ἔπεισιν) αὐτὴν (=μιν) τὸ γῆρας εἰς τὸν οἶκόν μου, δηλ. εἰς τὸ Ἄργος, μακρὰν τῆς πατρίδος, ὑφαίνουσιν (=ἰστὸν ἐποιομένην) καὶ κοιμωμένην εἰς τὴν κλίνην μου. Πήγαινε λοιπὸν (=ἴθι ἀλλά), μὴ μὲ ἐρεθίζῃς, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃς (=ὥς κε νέηαι) ἀβλαβῆς (=σαώτερος)».

Γραμματικά—Σημαιολογικά

ἐνθα ἐπίρρ. χρον.=τότε. ἐπευφήμησαν ἀόρ. α' τοῦ ἐπευφημῶ (φήμη)=δίδω τὴν συγκατάθεσίν μου, μετὰ βοῆς προτρέπω, ἐπιδιοκίμαζω. αἰδεῖσθαι ἀπαρ. ἐν τοῦ αἰδοῦμαι (αἰδέσ-ιομαι-αἰδώς, αἰδέσιμος)=σέβομαι, ἐντρέπομαι, φοβοῦμαι. ἦ=τε. ἱερῆα ἀττ. ἱερέα. ἀγλαὸς (ἀγάλλομαι)=λαμπρὸς, μεγαλοπρεπής. δέχθαι ἀπαρ. ἀόρ. β' (=ἐδέγμην) τοῦ δέχομαι (δοκός, δοχεῖον, δεξαμενὴ). ἦνδανε καὶ εἴνδανε παρατ. τοῦ ἀνδάνω

(θεμ. σΓαδ πρβλ. Ιων. ἄδης καὶ ἡδύς—ἡδομαι)=ἀρέσκω, εὐχαριστῶ, εἶμαι ἀρεστός. θυμὸς (ἐκ θεμ. ἔχοντος τὴν ἔννοϊαν τοῦ πνεῖν)=ἐνοή, ἀναπνοή, ψυχή. κακῶς=σκαιῶς. ἀφίει παρατ. τοῦ ἀφίημι=ἀποπέμπω, ἐκδιώκω. κρατερός, η, ον (κράτος—κάρτος)=ἰσχυρός, δυνατός, ἄγριος, σκληρός. ἐπι+ἔτελλε παρατ. τοῦ ἐπιτέλλω (τέλλω=ἐπιβάλλω)=δίδω ἐντολήν, προσταγήν. κοίλησι νηυσὶ καὶ ἄττ. κοίλαις ναυσί. κιχείω ὑποτ. ἐν. τοῦ ἀχρήστου ρ. κίχημι καὶ τοῦ εὐχρήστου κιχᾶω=συνκινῶ, βρίσκω. δηθύνοντ(α) μετ. τοῦ δηθύνω (δηθά, δήθ' λατ. diu=ἐπὶ πολὺ)=χρονίζω, βραδύνω. αὐτὶς καὶ ἄττ. αὐθὶς (ἐξ οὗ θεμ. καὶ τὸ αὐτε)=πάλιν, ὅπισω. **ἰόντα** μετ. ἐν. τοῦ εἶμι. νῦ(ν) καὶ νῦν ἔγκλιτ. μόριον=τῶρα, λοιπόν, βέβαια. δά, τυχόν. τοι καὶ ἄττ. σοι λατ. tibi. **χραίσμη** ὑποτ. ἄορ. β τοῦ **χραίσμεω** καὶ **χραίσμω** (χρησις, χρησιμος, χρῶμαι)=βρηθῶ, ὠφελῶ, χρησιμεύω. θεοῖο=θεοῦ. τὴν δεικτ.=ταύτην. πρὶν ἐπίρρ.=πρωτύτερα, προηγουμένως. μιν προσωπ. ἄντων. γ' προσ. ἄμφοτέρων τῶν γενῶν=αὐτόν, ἦν, ὁ. ἔπεισιν μέλλ. τοῦ ἔπειμι=ἐπέρχομαι. ἐνί—ἐνι—ἐν—εἰν—εἰνί πρόθ. =ἐν, ἐντος, μέσα. **τηλόθι** (τηλοῦ—τήλε) ἐπίρρ.=μακρᾶν, εἰς μακρινόν μέρος. ἢ **πάτρῃ**=ἢ πατρίς. **ἐποίχομαι ἰστὸν**=πηγαίνω ἐρχομαι ἐμπρός εἰς τὸν ἀργαλειόν, ὑφαίνω. τὸ **λέχος** (λεχώ, ἄλοχος, **λέκτρον**, **λεχέα** λατ. lectica)=κλίνη, κρεβάτι. **ἀντιώσαν** κατ' ἐπένοισην τοῦ ο μετ. ἐν. τοῦ **ἀντιᾶω**=ἀντικρούζω, συναντῶ (λέχος **ἀντιᾶω**=κοιμῶμαι εἰς τὴν αὐτὴν κλίνην). ἴθι προστ. τοῦ εἶμι, ἀλλ' ἐδῶ κατήντησε παρακελευσματικὸν μόριον=ἔλα, πήγαινε (ἴσοια τὸ ἄγε—φέρε). **σῴτερος** συγκρ. βαθ. κείμενος ἀντὶ θετικοῦ τοῦ **σᾶος—σῶος**=σῶω, ἀβλαβής, ἀκέραιος. ὡς τέλ. σύνδ.=ἴνα. **κα(ν)** καὶ ἄττ. ἂν δυνητικὸς σύνδ. **νέηαι**=νέη ὑποτ. ἐν. β. πρὸς. τοῦ νέομαι (νέσ—νόστος)=πηγαίνω, φεύγω, ἐπιστρέφω.

Συντακτικὰ

αἰδεῖσθαι—δέχθαι τελ. ἄπαρ. Ἄγαμέμνονι ἀντικ. θυμῷ δοτ. τοπικὴ [σχῆμα καθ' ὄλον (Ἄγαμέμνονι) καὶ μέρος (θυμῷ)] ἢ ἄρνησις οὐκ προταχθεῖσα καὶ ἀπομακρυνθεῖσα τοῦ ρήμ. ἀπέκτησεν ὀξύτητα. ἐπι+ἔτελλεν τμησις. μῆ., κιχείω—μῆ οὐ **χραίσμη** ἐνδοιαστικαὶ προτ. ἐξαρτώμεναι ἐξ ἐννοουμένου φόβου σημαντικοῦ ρήματος καὶ δηλοῦσαι παραινετικὴν ἀπειλήν. **δηθύνοντα—ἰόντα** κατηγορημ. μετ. ἐκ τοῦ **κιχείω** ἐξαρτ. **πρὶν...** ἀσύνδετα λόγω τοῦ πάθους. ἐν Ἄργεϊ παράθεσις. ἐποιοχομένην—ἀντιώσαν κατηγορ. μετ. λέχος **ἀντιώσαν** εὐφημισμός. λέχος αἰτιατ. τέρματος τῆς εἰς τόπον κινήσεως. **σῴτερος** ἄνευ β' ὄρου συγκρ. ὡς κε **νέηαι** τελ. πρότ.

Πραγματικὰ

ἐπευφήμησαν ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ ἐκ συμπαθείας πρὸς τὸν Χρῦση, τὸν δυστυχεῖ πατέρα. **γέρον...** ὄνειδιστικὴ προσηγορία λόγῳ τοῦ πάθους τοῦ, ἢ ὅποια δὲν περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸν εἰπόντα, ὅστις χαρακτηρίζεται ὡς ἀσεβής. εὐερέθιστος, βίαιος, δεσποτικός, ἐγωιστὴς καὶ συμφεροντολόγος **κοίλησι νηυσὶ** λέγονται οὕτω, διότι μὴ ὑπαρχόντων καταστροφμάτων διεκρίνετο ἀμέσως ἡ κοιλότης τῶν **σέματα** δηλ. σανιδῶματα ὑπῆρχον μόνον κατὰ τὴν πρῶραν καὶ τὴν πρῶμην. Αἱ κοίλαι νῆες ἐλέγοντο καὶ **γλαφυραὶ**. ἐν Ἄργεϊ 1) πόλις τῆς Ἀργολίδος παρὰ τὸν Ἴναχον, καθέδρα τοῦ Διομήδους. 2) Ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς. 3) Ἡ Πελοπόννησος. 4) Ἡ κεντρικὴ Θεσσαλικὴ πεδιάς περὶ τὴν Λάρισαν, ἐπικράτεια τοῦ Ἀχιλλέως. 5) Ἡ Ἑλλάς καθόλου. Ἐνταῦθα νοεῖται ἢ ὑπ' ἀριθμ. 2) Ἀργολικὴ πεδιάς μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκήνας, ὅπου ἐξετείνετο τὸ βασίλειον τοῦ Ἄγαμέμνονος. **ἰστὸν ἐποιοχομένην**. Ἐνῶ ὁ παρ' ἡμῖν ἰστὸς εἶναι ὀριζόντιος, ὁ ἀρχαῖος ἦτο ὄρθιος (κάθετος) καὶ ὁ ὑφαίνων ἐργαζόμενος δὲν ἐκάθητο, ἀλλ' ἴστατο πρὸ αὐτοῦ. Τὸ ἰστουργεῖν παρ' Ὀμήρῳ ἐθεωρεῖτο ἀξιοπρεπὴς ἀπασχόλησις.

Νόημα

Τὴν συγκινητικὴν παράκλησιν τοῦ Χρύσου οἱ μὲν Ἀχαιοὶ εὐμενῶς καὶ ὁμοφώνως ἀπεδέχθησαν, ὁ δὲ Ἄγαμέμνων ὄχι μόνον ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ εἰς ταύτην, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἀπέπειψε κατὰ τρόπον ὑβριστικὸν τὸν γέροντα ἰκέτην ἀπειλήσας ὅτι, ἐν ᾗ περιπτώσει ἐπανέλθῃ εἰς τὸ στρατόπεδον, δὲν θὰ τὸν σώσουν τὰ ἱερά σύμβολα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ εἰπὼν χαρακτηριστικῶς, ὅτι ἡ Χρυσῆς θὰ ἐξακολουθήσῃ μέχρι γήρατος νὰ συζῆ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ Ἄργος.

Περιλήψεις

1) Οἱ Ἀχαιοὶ ἀποδέχονται τὴν ἔκκλησιν τοῦ Χρύσου. 2) Ὁ Ἄγαμέμνων σκαιῶς ἀποπέμπει καὶ ἀπειλεῖ τὸν ἱερέα.

Στίχοι 33+42

Ἔτσι εἶπεν, ὁ δὲ γέρων ἐφοβήθη καὶ ὑπήκουσεν εἰς τὴν προσταγὴν· ἐπροχώρησε λοιπὸν (=βῆ δὲ) σιωπηλὸς (=ἀκέων) πλησίον καὶ κατὰ μῆκος (=παρὰ) τῆς ἀμμουδιᾶς τῆς πολυταράχου θαλάσσης· ἔπειτα δὲ πορευθεὶς (=κιῶν) μακρὰν (=ἀπάνευθε) (τοῦ στρατοπέδου) ὁ γέρων ἔκαμεν ἔκτενῆ προσευχὴν (=πολλὰ ἤρᾶτο) εἰς τὸν βασιλέα Ἀπόλλωνα, τὸν ὁποῖον (=τὸν) ἐγέννησεν ἡ ἔχουσα ὠραίαν κόμην Λητώ·

«Ἄκουσέ με, (σύ) ποῦ ἔχεις λαμπρὸν τόξον, ὁ ὁποῖος προστατεύεις τὴν Χρύσην καὶ τὴν κατ' ἐξοχὴν ἱεράν (=ζαθέην) Κίλλαν καὶ κραταιῶς (=ἴφι) βασιλεύεις τῆς Τενέδου, Σμινθέα, ἂν κάποτε σοῦ (=τοι) ἐστέγασα (=ἐπὶ+ἔρεψα) ναὸν πρὸς εὐχαρίστησίν σου (=χαρίεντα), ἣ ἂν πράγματι (=δὴ) κατέκαυσα (=κατὰ+ἔκηα) κάποτε πρὸς χάριν σου (=τοι) παχέα (=πίονα) τεμάχια μηρῶν λιπαρὰ (=μηρία) ταύρων καὶ αἰγῶν, τὴν ἐξῆς ἐπιθυμίαν μου (=τόδε μοι ἐέλωρ) ἐκπλήρωσον (=κρηήνον)· εἴθε νὰ πληρώσουν (=τίσειαν) οἱ Δαναοὶ τὰ δάκρυά μου μὲ τὰ βέλη σου».

Γραμματικά—Σημασιολογικά

ὦς, ὦς, ὦς ἐπίρρ.=ἔτσι. ἔφατ(ο) μέσ. παρατ. τοῦ φημί=λέγω, ὁμιλῶ (τὸ μέσον δὲν διαφέρει τοῦ ἑνεργ σημασιολογικῶς, ὁ δὲ παρατατ. ἐξηγεῖται δι' ἀορίστου). ἔδειξεν ἄορ. τοῦ δεῖδω (δέος, δειλός, δεινός, ἀδεής)=φοβοῦμαι. πείθομαι=ὑπακούω. βῆ ἀναύλητος ἄορ. β' τοῦ βαίνω=πατῶ, βαδίζω, πηγαίνω, προχωρῶ. ἀκέων (ἀκήν, ἦκα) ὦς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετοχή, ἐδῶ κεῖται ἐπιρρηματικῶς=ἀσθενῶς, ἡσύχως, σιωπηλῶς. ὁ θίς, θινός=σωρὸς ἄμμου, ἀμμουδιά, παραλίς. πολύφλοισβος (φλοῖσβος· ἐκ τοῦ ἦχου τῶν κυμάτων τῶν πιπτόντων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ποιηθεῖσα λέξις πρβλ. παφλασμός, ρόχθος)=παταγώδης, θορυβώδης, πολυτάραχος. ἀπάνευθε ἐπίρρ.=χωριστά, μακρὰν. κιῶν μετ. ἑνεσ. μὲ σημ. ἄορ. τοῦ κίω=βαδίζω, πηγαίνω, πορεύομαι. ἤρᾶθ'=ἤρᾶτο παρατ. τοῦ ἄρομαι (ἀρή, ἀρητήρ)=προσεύχομαι. γεραῖός, ἦ, ὄν (γέρας, γέρων) ἐπίθ=γέρων. ἀναξ=κύριος, δεσπότης, βασιλεὺς (κλητ. ἀνα θηλ. ἀνασσα καὶ ἀνάσσω=ἄρχω βασιλεύω). τὸν ἀναφορικόν=τὸν ὁποῖον ἡύκομος, ος, ον =εὕκομος=ὁ ἔχων ὠραίαν κόμην, ὠραῖος (κυριολεκτεῖται ἐπὶ ὠραίων

γυναικῶν). τέκε ἀναύξητος ἄορ. β' τοῦ τίκτω=γεννῶ (ἐπὶ γυναικῶν). κλύθι προστ. ἄορ. β' (=ἔκλυον) τοῦ κλύω (κλυτός, τηλεκλυτός)=ἀκούω, εἰσακούω. μεν καὶ ἐμεῦ καὶ ἐμέθεν καὶ ἐμεῖο ἅττ. ἐμοῦ—μοῦ γεν. προσ. ἄντων. α' προσ. (ἐγώ). ἀργυρότοξος=ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον. ἀμφιβέβηκας παρακ. μετ. σημ. ἐν τοῦ ἀμφιβαινῶ=σκέπων καὶ προστατεύων περιβάλλω τι, προστατεύω, περιφρουρῶ. ζάθεος, η, ον, (α' συνθ. ζα ἐπιτακτικόν=πολύ+θεός)=λίαν σεβάσμιος. ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱερός (πρβλ. ζάπλουτος, ζαφλεγής, ζάκοτος). Τενέδοιο=Τενέδου. Ἴφι (ἰς, ἰνός=δύναμις) ἐπίρρ. =μὲ δύναμιν, κραταιῶς. ἀνάσσω=ἄρχω, ἐξουσιάζω, βασιλεύω. Σμινθεῦ κλητ. τοῦ Σμινθεὺς (σμίνθος=μῦς, ἀρουραῖος). τοι=σοι. χαρίεις, εσσα, εν (χάρις)=χρητιωμένος, εὐχάριστος, ὁ προκαλῶν εὐχαρίστησιν. ἐπὶ+ἔρεψα ἄορ. α' τοῦ ἐπερέφω (ὄροφή, ὑψηρεφής)=καλύπτω μὲ στέγην, στεγάζω, κτίζω. νηδῆς (ἐκ τοῦ ναῖω=κατοικῶ)=κατοικία θεοῦ, ναός. διη=πράγματι. τοι=σοι. κατὰ+ἔκλω ἄορ. τοῦ κατακταῖω=ἐντελῶς καίω. πίων, πίειρα, πιον (ἐξ οἷ θεμ. καὶ τὸ πῖαρ=λίπος, πάχος) ἐπιθ.=παχύς, πλούσιος, εὐφορος' συγκρ. πῖότερος' ὑπερθ. πῖοτατος. μηρία(α)=τεμάχια μηρῶν, κομμένα κρέατα. ἡδὲ σύνδ.=καί. κρήνηνον προστακτ. ἄορ. τοῦ κραιναῖω, ἢ κραινω (ἐκ τοῦ κρασάινω)=ἐπιστεγάζω, διεξάγω τι, ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ. τὸ ἐέλδωρ (ἐλδομαι)=εὐχὴ, ἐπιθυμία, λατ. velle. σοῖσι βέλεσσι καὶ ἅττ. σοῖς βέλεσιν.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

μύθῳ ἄντικ. ἀκέων—πολυφλοίσβοιο ἀντίθεσις. πολυφλοίσβοιο ἠχοποίητος λέξις. πολλὰ σύστοιχον ἄντικ. τοῦ ἡρᾶτο (πολλὰς ἀράς). κίων χρον. μετ. Ἀπόλλωνι ἄντικ. τόν. . . ἀναφ. πρότ. μεν ἄντικ. ὄς. . . ἀναφ. πρότ. Τενέδοιο ἄντικ. εἰ ποτε. . . ἔρεψα ὑποθ. πρότ. τοι δοτ. ἡθικῆ. νηδὸν ἄντικ. χαρίεντα προληπτικῶν κατηγ. ἐπὶ+ἔρεψα τμησις. τι δὴ... ἔκηα ὑποθ. πρότ. τοι δοτ. ἡθικῆ. κατὰ+ἔκηα τμησις. ταύραν—αἰγῶν γεν. τοῦ περιεχομένου. μοι δοτ. ἡθικῆ. ἐέλδωρ ἄντικ. τίσειαν εὐχετικῆ εὐκτικῆ. βέλεσσι δοτ. ὄργανικῆ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

βῆ ἀκέων. . . ὁ 34ος στίχος εἶναι γραφικώτατος καὶ προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν λόγῳ τῆς ζωηρᾶς ἀντιθέσεως μεταξὺ τῆς σιωπηλῆς ἀπελπισίας τοῦ γέροντος Χρύσου ἐπιστρέφοντος διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ φλοίσβου τῶν κυμάτων. Εἰς τὴν λέξιν ἀκέων ἐνσαρκοῦται μία σιωπηλὴ τραγωδία. ἀπάνευθε κίων ἡρᾶτο ἐπίσης ὁ 35ος στίχος ἐμποιεῖ βαθεῖαν ἐντύπωσιν, διότι ὁ Χρύσης ἐπιθυμῶν νὰ προσευχηθῆ, ὅπως ἄλλοτε ὁ Ἰησοῦς, ἀπεμακρύνθη διὰ νὰ μὴ ταραχθῆ ὑπ' οὐδενός. ἀργυρότοξε τὰ σκευὴ τῶν θεῶν ἦσαν ἐκ πολυτιμῶν ὕλης (πρβλ. χρυσῆνιος, χρυσαηλάκατος, χρυσοπέδιλος κ.λ.π.). Χρῦση πατρίς τοῦ Χρύσου, πόλις τῆς Τρωικῆς ἀκτῆς εἰς τὸν Ἀδραμύτιον κόλπον ἔναντι τῆς Τενέδου, τῆς γνωστῆς νήσου, πλησίον τῶν Μικρασιατικῶν παραλίων. Κίλλα ἐπίσης πόλις τῆς Τρωάδος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀδραμυτιῶν. Εἰς ἀμοφτέρας τὰς πόλεις λίαν ἐπιᾶτο ὁ Ἀπόλλων. Σμινθεὺς=μυοκτόνος. Λέγεται οὕτως, διότι κατέστρεψε τοὺς καταστρεπτικούς σμίνθους=ἀρουραῖους καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν καθαρότητα καὶ ἐξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων (σαυροκτόνος). Μάλιστα δὲ ὑπῆρχε καὶ ἄγαλμα ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς τοῦ ὁποῖου τοὺς πόδας εὐρίσκετο μῦς. νηδὸν ἐπέρεψα προφανῶς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὁμήρου κοινῆ ἦτο ἡ χρῆσις καὶ τῶν ναῶν εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα πλην τῶν ὑπαιθρίων βωμῶν, ἀλσέων, τεμενῶν. Τοῦτο δέ, ἵνα τοποθετηθῆ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ. Ὁ Χρῦσης ὑπενθυμίζει εἰς τὸν θεὸν ὡς εἰς ὀφειλέτην, ὅτι πρὸς τιμὴν του ἔκαμε, διότι ἐπιστεύετο, ὅτι διὰ τῶν ἐκδουλεύσεών του ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ δικαίωμα ἀνταποδόσεως ἕκ μέρους τοῦ θεοῦ. πῖονα μηρία τεμάχια μηρῶν κεκαλυμμένα διὰ πιμελῆς (=πάχους,

λίπους), ἅτινα ἐκαίοντο ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ θεοῦ, ὅστις ἠὲ χαριστεῖτο ἀπὸ τὴν κνίσαν, δηλ. τὴν ὀσμὴν καὶ τὸν καπνὸν τοῦ ψηνομένου λίπους καὶ κρέατος. Τὸ ὑπολειφθὲν κρέας τοῦ σφαγίου ἐτρώγετο ὑπὸ τῶν τελοῦντων τὴν θυσίαν καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν προσκεκλημένων *τίσειαν* ἀντιθέτως πρὸς τὰ πρότερον λεχθέντα δι' ἑνὸς μόνου στίχου ὁ Χρῦσης καταρτᾶται τοὺς Δαναοὺς ὡς συνηυθύνους τῶν πράξεων τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν *Δαναοῦ* οὕτω καλοῦνται πάντες οἱ μετασχόντες τῆς ἐπὶ τὴν Τροίαν ἐκστρατείας.

Νόημα

Ὁ Χρῦσης κατόπιν τῶν ἀπειλῶν τοῦ Ἄγαμέμνονος φοβηθεὶς ἀνέχωρησεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου σιωπηλὸς καὶ ἀπομακρυνθεὶς, ὥστε νὰ εἶναι μόνος, προσηυχίθη θερμῶς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα εἰπὼν τὰ ἑξῆς: Ἄργυρότοξε, σύ, ὁ ὅποιος εἶσαι προστάτης τῆς Χρῦσης, τῆς Κίλλης, καὶ τῆς Τενέδου, καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ ὀποίου Ἰδρυσά ναὸν καὶ ἔτέλεσα θυσίας, εὐχομαι νὰ τιμωρήσῃς διὰ τῶν βελῶν σου τοὺς Δαναοὺς διὰ τὴν σκαιὰν συμπεριφορὰν τῶν πρὸς ἐμέ.

Περιλήψεις

1. Φυγὴ τοῦ Χρῦσου. 2. Δέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα περὶ τιμωρίας τῶν Δαναῶν.

Στίχοι 43+52

Ἔτσι εἶπε προσευχόμενος, καὶ (=δὲ) ἤκουσεν αὐτὸν ὁ φωτοδότης Ἀπόλλων· κατέβη δὲ (=βῆ δὲ κατὰ) ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου ὠργισμένος εἰς τὴν καρδίαν του (=κῆρ), κρατῶν εἰς τοὺς ὤμους τὸ τόξον καὶ τὴν περικλειστον (=ἀμφορεφέα) φαρέτραν. Ὡς ἦτο φυσικὸν (=ἄρα) δὲ τὰ βέλη (=δοῦστοι) ἐβρόντησαν εἰς τοὺς ὤμους (του), διότι ἦτο ὠργισμένος, ὅταν αὐτὸς ἐκινήθη· οὗτος δὲ ἐπροχώρει (=ἦϊε) ὁμοιάζων πρὸς νύκτα. Ἐπειτα ἐκάθησε μακρὰν τῶν πλοίων καὶ (=δὲ) ἔριψε βέλος (=ἔηκε ἰὸν) μέσα (=μετὰ) (εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν)· φοβερὸς ὑπῆρξε τότε (=δὲ) ὁ συριγμὸς τοῦ ἀργυροῦ τόξου (=βιοῖο). Καὶ πρῶτον μὲν προσέβαλε (ἐπώχετο) τοὺς ἡμιόνους (=οὐρῆας) καὶ τοὺς ταχεῖς (=ἀργούς) κύνας, ἔπειτα δὲ (=αὐτάρ) διευθύνων ἐναντίον (=ἐφίεις) τῶν ἀνδρῶν (=αὐτοῖσι) βέλη αἰχμηρὰ (=ἐχεπενκὲς) ἐκτύπα· διὰ τοῦτο (=δὲ) διαρκῶς (=αἰεὶ) ἐκαίοντο συνεχεῖς (=θαμειαὶ) πυραὶ ἀπὸ νεκροῦς (=νεκῶν).

Γραμματικά—Σημσιολογικά

ὡς ἔφατο ἰδὲ στίχ. 33. εὐχομαι=προσεύχομαι. τοῦ δεικτ.=αὐτοῦ. ἔκλυε ἄορ. β' τοῦ κλύω=ἀκούω. Φοῖβος (φάος)=ὁ Ἀπόλλων ὡς θεὸς τοῦ φωτός· ἡ λέξις ἐκφέρεται μετὰ τοῦ Ἀπόλλων, ὅπερ πολλάκις παραλείπεται (ὡς ἐπίθ.=φωτεινός, λαμπρός, φωτοβόλος) καὶ ἡ Ἄρτεμις λέγεται Φοῖβη. κατ(ὰ) πρόθ. μετὰ γενικῆς ἀφαιρετικῆς δι' ἧς δηλοῦται κίνησις ἀπὸ τινος πρὸς τὰ κάτω τοῦ αὐτοῦ πράγματος. Οὐλύμπιοι=Ὀλύμπου. τὸ κάρηνον (κάρη)=κορυφή, κεφαλή. χῶμενος μετ. τοῦ χῶμαι

=δργίζομαι, ἀγανακτῶ. τὸ κῆρ (ἐξ οὗ θέμ. καρδίη—καρδία) γεν. κῆρος = ἡ καρδία· ἡ κῆρ=δλεθρος, καταστροφή, ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου καὶ εἰς πληθ. κῆρες=δαίμονες, ἀπάγοντες τὰς ψυχὰς τῶν θνητῶν εἰς τὸν Ἄδην. τόξ(α)=τόξον. ὤμοισιν=ὤμοις. ἀμφηρεφής (ἀμφι+ερέφω)=ὁ κλειόμενος πανταχόθεν, περικλειστος, σκεπαστός. ἡ φαρέτρα (φέρω)=ἡ φέρουσα τὰ βέλη, θήκη βελῶν, βελοθήκη. ἔκλαγξαν ἄορ. τοῦ κλάζω (κλαγῆ ὄπλων)=ἡχώ, βροντῶ, ἀντηγῶ, βοίζω (ἡχοποιήτος λέξις). ἄρα=ἐπομένως, ὅπως ἦτο ἐπόμενον, φυσικόν. ὁ οἰστός=τὸ βέλος. χωομένοιο=χωομένου (μετοχή). ὁ δεικτ.=αὐτός. ἦτε καὶ ἄττ. ἦει παρατ. τοῦ εἰμ. εἰοικῶς μετοχή παρακ. τοῦ εἰοικα μέ σημ. ἐν.=ὁμοιάζω, ἐμπρέπω, ἀρμόζω. ἔξετο παρατ. μέ σημ. ἄορ. τοῦ ἔξομαι (σεδ-ιομαι θέμ. σεδ. πρβλ. ἔδος λατ. sedeo)=καθίζω, τοποθετοῦμαι, κάθημαι. ἀπάνευθε ἐπίρρ.=μακράν. νεῶν γεν. πληθ. ἀντὶ νηῶν τοῦ νηῦς=ναῦς, πλοῖον. μετὰ πρόθ. κειμένη ἐπίρρ.=μεταξύ, μέσα (νοητέον τὸ νῆας). ὁ ἰδς=τὸ βέλος (ἐνικ. ἀντὶ πληθ). ἔηκεν καὶ ἄττ. ἦκεν ἄορ. β' τοῦ ἴημι=ρίπτω, βάλλω. κλαγγή (κλάζω λατ. clango=ἀντηγῶ)=κρωγμός πτηνοῦ, συγκεχυμένη κραυγὴ πλήθους, συριγμός τόξου καὶ νευρᾶς. ἀργυρέοιο βιοῖο=ἀργυροῦ βιοῦ (ὁ βιδς=τὸ τόξον). οὐρῆας αἰτ. πληθ. τοῦ οὐρεῦς (ὄρφεύς, ἐκ τοῦ ὄρφος=ὄρος, σύνορον)=ὁ χαράσσων τοὺς οὐρούς=αὐλάκας, ὁ ἡμίονος (διότι ἡμίονοι ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς χάραξιν τῶν αὐλάκων). ἐπώχeto παρατ. τοῦ ἐποίχομαι=προσερχομαι, εἰσορμῶ, εἰσβάλλω, προσβάλλω, κτυπῶ. ἀργῶς (κατ' ἀνομοίωσιν ἐκ τοῦ ἀργρός)=ταχύς, λευκός φωτεινός (διότι ἡ ταχεῖα κίνησις προκαλεῖ λάμπιν καὶ μαρμαρυγήν). αὐτὰρ σύνδ.=ἀλλά. δέ. αὐτοῖσι=αὐτοῖς. ἐχεπευκῆς (ἐχω+πεύκη)=αἰχμηρός, δξῦς (διότι δξέα εἶναι καὶ τῆς πεύκης τὰ φύλλα). ἐφίεις μετ. ἐν. τοῦ ἐφίημι=διευθύνω ἐναντίον τίνος. ρίπτω. βάλλ' παρατ. ἀναξήτητος=ἐβαλλε=ἐκτύπα. αἰεὶ (αἰφῶς, ἐξ οὗ προήλθε τὸ αἰών) ἐπίρρ. καὶ ἄττ. αἰεῖ=πάντοτε, διαρκῶς. ὁ νέκυς, γεν. υος (πρβλ. νεκρός, νεκάς, nec=φόνος, neco=φονεύω)=νεκρός. (ἐ)καίοντο μεσ. παρατ. τοῦ καίω. θαμειαὶ καὶ θαμειαὶ ἐπιθ. θηλ. ὡς ἄστ. τὸ θαμείες (ἄνευ ἐνικοῦ)=πυκνοὶ, συνεχεῖς, ἀλλεπάλληλοι (πρβλ. θαμά, θαυίζω, θαμών).

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

εὐχόμενος τροπ. μετ. τοῦ ἀντικ. τοῦ ἔκλυε. καρῆνων γεν. ἀφαιρετικῆ. χωόμενος τροπ. μετ. κῆρ αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. ὤμοισιν δοτ. τοπικῆ. ἔχων τροπ. μετ. χωομένοιο αἰτιολ. μετ. κινήθέντος γεν. ἀπόλυτος χρονικῆ. νυκτὶ ἀντικ. (παρομοίωσις). νεῶν γεν. ἀφαιρετικῆ. δεινῆ κατηγορ. αὐτοῖσι—βέλος (περιληπτικῶς) ἀντικ. τοῦ ἐφίεις τροπ. μετ. βάλλε ἢ τοποθέτησις τοῦ ρῆμ. εἰς τὸ τέλος τῆς περιόδου δίδει ἔμφασιν. νεκῶν γεν. ὕλης.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Ὁλύμπιοι ὅπως οἱ ἄλλοι θεοὶ οὕτω καὶ ὁ Ἄπόλλων κατοικεῖ ἐν Ὀλύμπῳ, μολοντὶ ὡς κατοικία του πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἡ Ἄσις, ὅπου ἐξαίρετως ἐλατρεῦετο. τόξον(βιδς) εἰς πληθυντικὸν ἐτέθη λόγῳ τῶν πολλῶν μερῶν ἐξ οὗ σύγκεται ἦτοι 1) τῶν κεράτων 2) τοῦ πήγχεως 3) τῆς νευρᾶς καὶ 4) τῆς κορώνης. Μῆκος μέχρις 1 μ. οἰστός (βέλος—ἰδς) τὸ βέλος σύγκεται ἐκ τεσσάρων μερῶν 1) τῆς αἰχμῆς 2) τοῦ ξύλου 3) τῶν γλυφίδων καὶ 4) τοῦ περοῦ. Τὰ βέλη ἦσαν χαλκὰ ἢ καὶ ἐκ λίθου ἢ πυρίτου. φαρέτρα θήκη ἐπιμήκης ἐκ δέρματος ἢ ξύλου ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐφυλάσσοντο καὶ προεφυλάσσοντο ἀπὸ τῶν καιρικῶν συνθηκῶν· τὰ βέλη, νυκτὶ εἰοικῶς θαυμασία παρομοίωσις τοῦ ὄργισμένου (θεοῦ πρὸς νύκτα, ἥτις εἶναι σύμβουλος κακῶν καὶ σύμβουλος φόβου· καὶ ὁ Παλαμᾶς λέγει: μοιάζεις σὰ νύκτα, ἔξενε μου...). Ἡ παρομοίωσις ἔχει σκοπὸν νὰ ἐκφράσῃ ὀργὴν, ἀπειλήν καὶ τρόμον, ὃν θὰ προκαλέσῃ ὁ θεὸς κατερχόμενος ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητής. Οἱ θεοὶ ἔμφανίζονται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων μόνον ὅταν θέλουν, συνήθως δὲ ὑπὸ

ξένην μορφήν ἢ ἀοράτως. αὐτὰρ ἔπειτα δηλοῦται ἄμεσος ἐπαλληλία πράξεων. αὐτοῖσι ἐννοεῖ τοὺς ἄνδρας τοῦ στρατοπέδου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ζῶα. **πυρὰ νεκρῶν** ὁ ποιητὴς ἐκφραστικῶς παρέχει ὅχι τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα (τοῦ φόνου), ἀλλὰ τὸ τελευταῖον (τῆς ταφῆς). Ἡ καύσις τῶν νεκρῶν ἦτο γνωστὴ παρ' Ὀμήρω, ἐνῶ ὁ ἐνταφιασμὸς ἀνάγεται εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους. Διὰ τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν ἐπὶ πυρᾶς, ὡς ἐπιστεύετο, τὸ σῶμα ἠφανίζετο καὶ διέλυε πάντα σύνδεσμον πρὸς τὴν ψυχὴν, ἥτις ἐλευθέρα οὖσα εἰσῆρχετο εἰς τὸν Ἄδην. Ἐν οἷσιν οἱ στίχοι 43+52 ἀποτελοῦν διὰ ζωγράφον πηγὴν συνθέσεως ἐνὸς ἐξαιρετοῦ πίνακος ἐκτυλισσομένης τραγωδίας, π.χ. τοῦ μηνίοντος θεοῦ καταβαίνοντος ἐν ὄργῃ ἀπὸ τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ φέροντος τόξον καὶ φαρέτραν, βάλλοντος καὶ φονεύοντος ἡμίονους, κύνας καὶ ἀνθρώπους, ὧν τὰ πτώματα καίονται ἐπὶ πολλῶν πυρῶν, ὅμως ἢ διὰ στίχων, ἠχοποιήτων λέξεων, εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων μουσικῆ περιγραφῆς τοῦ ποιητοῦ αἰσθητοποιούντος τὴν ἀπότομον κίνησιν καὶ τὸν κρότον εἶναι ἀνωτέρα τοῦ πίνακος.

Νόημα

Ὁ Ἄπολλων κατόπιν τῆς δεήσεως τοῦ Χρύσου ἄμεσως κατέρχεται ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου πλήρης ὄργῆς, ὠπλισμένος, ὁμοιάζων μὲ νύκτα καὶ ἀπειλῶν ἐκδ.κῆσιν διὰ τὴν προσγενομένην εἰς τὸν Χρῆσον προσβολήν, ἐνῶ ἐπὶ τῆς φαρέτρας λόγω τῆς ἀποτόμου κινήσεώς του ἀκούεται τῶν βελῶν του ὁ κρότος. Σταθεῖς δὲ εἰς ἀπόστασιν βολῆς ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν ἤρχισε νὰ τοξεύῃ τὰ βέλη του, τῶν ὁποίων φοβερὸς ἠκούετο ὁ συριγμὸς. Ἀποτέλεσμα τῆς τοξεύσεως ἦτο νὰ φονευθοῦν πρῶτον μὲν πολλὰ ζῶα, ἡμίονοι καὶ κύνες, ἔπειτα δὲ πολλοὶ στρατιῶται, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα ἐκαίοντο ἐπὶ πολλῶν πυρῶν.

Περιλήψεις

1. Ὁ Ἄπολλων πάνοπλος κατέρχεται ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἐκδικούμενος βάλλει κατὰ τῶν Ἀχαιῶν. 2. Φόνος τῶν ζῴων. 3. Καύσις τῶν φονευομένων ἀνδρῶν.

Ἄγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Στίχοι 53+67

Ἐπὶ ἐννέα μὲν ἡμέρας ἐρρίπτοντο (=ῥχετο) τὰ βέλη (= κῆλα) τοῦ θεοῦ μέσα (=ἀνά) εἰς τὸν στρατόν, κατὰ τὴν δεκάτην ὅμως (=δὲ) ὁ Ἀχιλλεὺς προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων (=καλέσσατο) εἰς συνέλευσιν τοὺς στρατιώτας· διότι εἰς τὸν νοῦν τούτου (=ἐπὶ φρεσὶ τῶ) εἶχε θέσει ἢ ἔχουσα λευκάς ὠλένας (μπράτσα) θεὰ Ἥρα· καθ' ὅσον ἐλυπεῖτο τοὺς Δαναοὺς, ἀφοῦ μάλιστα (=ὄτι ῥα) (τοὺς) ἔβλεπε νὰ ἀποθνήσκουν. Οὗτοι δέ, ὅταν πράγματι (=οὖν) συνῆλθον εἰς συνέλευσιν (=ἤγερθεν) καὶ εὐρέθησαν συγκεντρωμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν (=ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο), τότε (=δὲ) ἐγερθεῖς ὁ ταχὺς (=ὠκύς) κατὰ τοὺς πόδας Ἀχιλλεὺς ὠμίλησε πρὸς αὐτούς (=τοῖσι μετέφη). «Υἱὲ τοῦ Ἀτρέως, τώρα νομίζω (=δῖω), ὅτι ἡμεῖς (=ἄμμε) θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω (=ἀπονοστήσειν ἄψ) χωρὶς νὰ ἐπι-

τύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας (=παλιμπλαγχθέντας), ἐὰν βεβαίως ἠθέλομεν (=κεν) διαφύγει τὸν θάνατον, ἀφοῦ δά (=εἰ δὴ) συγχρόνως καὶ ὁ πόλεμος καὶ ὁ λοιμὸς θά ἀφανίσῃ τοὺς Ἀχαιοὺς. "Ἐλα λοιπὸν (=ἀλλ' ἄγε δὴ), ὡς ἐρωτήσωμεν κανέναν μάντιν ἢ ἱερέα ἢ ἔστω καὶ (=ἢ καὶ) ἐξηγητὴν ὄνειρων, καθ' ὅσον μάλιστα (=καὶ γὰρ) καὶ τὸ ὄνειρον ἐκ τοῦ Διὸς προέρχεται, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ εἴπῃ (=κ' εἴποι), διὰ ποίαν αἰτίαν (=ὄτι) ὁ φωτοδότης Ἀπόλλων ὠργίσθη τόσο πολύ, μήπως τάχα (=εἴτ' ἄρ') ἐκεῖνος τοῦλάχιστον παραπονῆται διὰ τάξιμον (=εὐχολῆς) ἢ διὰ πλουσίαν θυσίαν (καὶ νὰ ἐξετάσῃ) μήπως ἴσως (=αἶ κέν πως) θέλει νὰ ἀποτρέψῃ (=ἀπὸ + ἀμῦναι) τὸν ὄλεθρον (=λοιγὸν) πρὸς χάριν μας, ἀφοῦ αἰσθανθῆ (=ἀντιάσας) κνῖσαν ἀρνιῶν καὶ ἀρτίων (=τελείων) αἰγῶν».

Γραμματικά—Σημαιολογικά

ἐννήμαρ (ἐννέα+ἡμαρ) ἐπίρρ. =ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας. ἀνὰ πρόθ.+αἰτ. δηλοῦσα πρὸς τὰ ἐπάνω, κατὰ τὴν ἕκτασιν πράγματός τινος, ἐντός, μέσα. ὄχετο παρατ. τοῦ οἴχομαι=πηγαίνω, διευθύνομαι, ρίπτομαι, πίπτω. τὸ κῆλον=ξηρὸν ἄγυλον. βέλος (μόνον ἐν πληθ. καὶ ἐπὶ βλημάτων θεῶν). θεοῖο=θεοῦ. ἀγορήν δε (ἀγείρω=συναθροίζω) ἐπίρρ.=εἰς συνέλευσιν. καλέσαστο μέσ. ἄορ. ἀ' τοῦ καλοῦμαι (μέσον διάμεσον)=προσκαλῶ δ' ἂ τῶν κηρύκων. λαὸς=στρατός. τῷ δεικτ.=τούτῳ. φρένες=νοῦς, ψυχῆ. (τῷ ἐπὶ φρεσὶ=ἐπὶ φρεσὶ τοῦ). ἐπι φρεσὶ τινι τίθημι=θέτω εἰς τὸν νοῦν τινος, φωτίζω τὸν νοῦν τινος. θῆκε ἀναύξητος ἄορ. β' τοῦ τίθημι=τέτω (ἐδῶ ἔχει σημ. ὑπερσ.). λευκώλενος (λευκός+ὠλένη)=τὸ κάτω μέρος τοῦ βραχίονος ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τῆς χειρός, ὁ πῆχυς)=ἡ ἔχουσα λευκὰς ὠλένας, ἡ ὠραία. "Ἡρη—Ἡρα. κῆδετ παρατ. ἀναύξητος τοῦ κῆδομαι (κῆδος, κῆδος, κηδεμών, κῆδευμα)=λυποῦμαι, ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω. ὅτι αἰτιολ. σύνδ.=διότι, ἀφοῦ ὄρα=μάλιστα. ὄρατο ἀναύξητος μέσος παρατ. ἀντὶ ἑώρα=ἔβλεπε. οἱ δεικτ.=οὔτοι. ἤγερθεν καὶ ἄττ. ἠγέρθησαν παθ. ἄορ. τοῦ ἀγείρομαι (ἀγορᾶ)=συναθροίζομαι, συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν. ὀμηγερέης, ἦς, ἔς (ὀμοῦ+ἀγείρω)=αἰθρόος, συγκεντρωμένος. γένοντο ἀναύξητος ἄορ. β' ἀντὶ ἐγένοντο (ὀμηγερέες γένοντο=ἀπῆρτισαν, συνεκρότησαν συνέλευσιν καὶ ἦσαν ἕτοιμοι πρὸς συζήτησιν). τοῖσι δεικτ.=τούτοις. ἀνίσταμαι (ἀμετάβ.)=σηκῶνομαι, ἐγείρομαι. μετέφη (καὶ μετέειπε) ἄορ. τοῦ μετάφημι=ὀμιλῶ. ὠκύς, εἶα. ὕ=ταχύς. ἄμμε (καὶ ἄττ. ἡμᾶς) αἰολικός τύπος προσωπ. ἀντων. αἰτιατ. πληθ. παλιμπλαγχθέντας (κατὰ τὰ χειρόγραφα) μετ. παθ. ἄορ. τοῦ πάλιν+πλάζω=ἀπομακρύνω ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, παρεκτρέπω, ἀποτυγχάνω τοῦ σκοποῦ. οἷω καὶ οἷω=οἴομαι=νομίζω. ἄψ ἐπίρρ. (συγγενὲς πρὸς τὸ ἀπό' λατ. abs)=ὀπίσω, πάλιν, ἐκ νέου. ἀπονοστήσειν ἄπαρ. μέλλ. τοῦ ἀπονοστήω=ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα. κεν=ἄν. εἰ δὴ=διότι πλέον, ἀφοῦ δά. δαμᾶ μέλλ. τοῦ δάμνημι ἰδαμάω' λατ. domare, δαμῆ, ἀδμής)=δαμάζω, καταβάλλω, ἀφανίζω. λοιμὸς=ἐπιδημία. ἄγε παρακελευσματικόν=ἔλα. ἐρείομεν ἀντὶ ἐρέωμεν ὑποτ. ἐν. τοῦ ἐρείω καὶ ἐρέω=ἐρωτῶ. μάντις (μαίνομαι)=ὁ ὑπὸ τῶν θεῶν ἐμπνεόμενος. ὄνειροπόλος (ὄνειρον+πέλω=πολέομαι)=ὁ ἀναστρεφόμενος μὲ τὰ ὄνειρα, ὁ ἐρμηνεύων τὰ ὄνειρα, ὀνειροκρίτης. τὸ ὄναρ (μόνον ὄνομ. καὶ αἰτ.)=ὄνειρον. κ.ε) δυνητ. ἄττ.=ἄν. ὅτι ἀναφ. αἰτιολ.=διὰ τίνα λόγον, διατί. τόσσον ἐπιρρηματικῶς=τόσσον πολύ. ἐχῶσατο ἄορ. τοῦ χῶομαι=ὀργίζομαι. εἴτ' ἄρα=μήπως τάχα. ὁ δεικτ.=αὐτός. εὐχολῆ=τάξιμον. ἐπιμέμφομαι=κατηγορῶ, παραπονοῦμαι. ἐκατόμ-

βη (έκατόν+βη έκ τοῦ βουῆς)=θυσία έκατόν βοῶν, έπίσημος, πλουσία θυσία. αἶ κεν πως=εἶ πως ἄν=μήπως ἴσως, μήπως τυχόν. ὁ ἀρήν, αἶτ. ἄρνα' πληθ. ἄρνες, ἄρνών, ἄρνεσσι, ἄρνας=πρόβατον, ἄρνι. ἡ κνίση=ἡ ὄσμη καὶ ὁ καπνός τοῦ ψηνομένου λίπους, κρέατος, ἡ τσίκνα. τέλειος (τέλος) μόνον θηλ. γεν. πληθ. καὶ ὑπερθ. τελειότατον=ἄρτιος, χωρίς ψεγάδι, ἐλάττωμα. βούλεται ὑποτακτ. (ε ἀντί η). ἀντιάσας μετ. ἄορ. τοῦ ἀντίαω (ἀντίας)=συναντῶ, ἀντικρύζω, μετέχω, κοινωνῶ, αἰσθάνομαι. ἀπό+ἀμῦναι ἄπαρ. ἄορ τοῦ ἀπαμῦνω=ἀποτρέπω, ἀποσοβῶ. ὁ λοιγός=ὄλεθρος, καταστροφή.

Συντακτικά

ῥητο κῆλα ἄττ. σύνταξις κῆλα συνεκδοχῆ=βέλη. τῆ δεκάτῃ (ἡμέρᾳ) δοτ. χρονική. τῷ ἐπὶ φρεσὶ (ὁμοιόπτωτος ἐπιμερισμός ἢ σχῆμα καθ' ὄλον (τῷ) καὶ μέρος (ἐπὶ φρεσὶ)). "Ἡρῃ παράθεσις. Δαναῶν ἀντικ. ὄτι... ὄρατο αἰτιολ. πρότ. θνησκοντας κατηγορ. μετ. ὀμηγερέες κατηγ. τοῖσι δοτ. τοπική εἰς τὸ ἀνιστάμενος=μεταξὺ αὐτῶν, ἐνώπιον αὐτῶν ἢ ἀντικ. τοῦ μειέφῃ' πόδας αἶτ. τοῦ κατά τι. νῦν... ἢ σύνταξις: νῦν ὄτω ἄμμε ἄψ ἀπονοστήσειν παλιμπλαγχνέντας τροπ. μετ. εἰ... φύγοιμεν ὑποθ. πρότ. δεχομένη ὡς ἀπόδοσιν τὸ προταχθέν ἄψ ἀπονοστήσειν. εἰ... δαμῶ ὑποθ. αἰτιολ. πρότ. αἰτιολογοῦσα τὴν ἀμφίβολον διάσωσιν (=εἰ φύγοιμεν). ἀλλ' ἄγε... ἐρείοιμεν ὑποτακτική παρακελευσματική. ὄτι... ἐχώσατο πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ εἶποι. εἶτε... εἶτε ἐπεξήγησις τῆς πλαγίας ἐρωτήσεως. εὐχολῆς—ἐκατόμβης γεν. αἰτίας. αἶ κέν πως.. βούλεται πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐξ ἐννοουμένου ρ. σκοπεῖν. κνίσης ἀντικ. τοῦ ἀντιάσας χρον. μετ. ἡμῖν δοτ. χαριστική. ἀπό+ἀμῦναι (τμηοῖς) τελ. ἄπαρ. ἐκ τοῦ βούλεται ἐξάρτ.

Πραγματικά

ἐννήμαρ οἱ μικροὶ ἀριθμοὶ παρ' Ὀμήρῳ δηλοῦν τὴν ἀκρίβειαν. ἀγορήειτο εἰς ἔκτακτον περίστασιν καὶ ἐν ὠρισμένῳ δημοσίῳ τόπῳ συνεκαλεῖτο ἢ ἀγορὰ ὑπὸ τῶν βασιλέων ἢ τοῦ ἀνωτάτου ἢ δευτερεύοντος ἀρχηγοῦ (ὅπως νῦν ὁ Ἀχιλλεύς) προκειμένου νὰ ληφθῆ ἀπόφασις ἐπὶ τινος σοβαροῦ θέματος. Ἡ ἀπόφασις τῆς συνελεύσεως διὰ βοῆς λαμβανομένη πολλάκις δὲν ἐξετελεῖτο, ὡς εἶδομεν καὶ ἐν τῷ στίχῳ 24. καλέσσατο ὄχι ὁ ἴδιος, ἀλλὰ διὰ τῶν κηρύκων. ἐπὶ φρεσὶ διὰ τῆς λέξεως σημαίνεται τὸ διάφραγμα, δηλονότι ὁ μῦς ὁ διαχωρίζων τὸ κύτος τοῦ θώρακος ἀπὸ τοῦ κύτους τῆς κοιλίας, ὅπερ ἐθεωρεῖτο κέντρον ψυχικόν, κέντρον τῆς αἰσθητικῆς ἀντιλήψεως, τῆς νοήσεως καὶ τῆς γνώσεως. λευκώλενος προφανῶς ἢ χεῖρ ἦτο γυμνή, διότι ὁ πέπλος ἐστερεῖτο χειρῶν. "Ἡρῃ αὕτη, ὅπως καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἰδιαιτέρως προστατεῦον τούς "Ελληνας μισοῦσαι τούς Τρῶας διὰ τὴν δυσμενῆ κρίσιν τοῦ Πάριδος περὶ τοῦ μῆλου τῆς ἔριδος. ἤγερθεν—ὀμηγερέες τὸ πρῶτον ὑποδηλοῖ τὴν συνάθροισιν, τὸ δεύτερον τὴν ὑπαρξίν ἀπαρτίας. ἀνιστάμενος φαίνεται ὅτι εἰς ἀγορᾶν συναλθόντες ἐκάθηντο καὶ ἠγείροντο προκειμένου νὰ ὀμιλήσουν. Μὴ ὑπάρχοντος βήματος ὠμίλων ἀπὸ καταλλήλου μέρους, ἵνα εὐκρινῶς ἀκούωνται, καὶ ἐκράτουσιν σκῆπτρον ὡς σημεῖον ἀσκήσεως ἐπισήμου ὑπηρεσίας. μάντις ἔργον αὐτοῦ ἦτο νὰ ἐρμηνεύῃ εἰς τούς ἀνθρώπους τὰ ὑπὸ τῶν θεῶν διδόμενα σημεῖα ἐκ τῶν ὁποίων γινώσκειται τὸ μέλλον. Τοιαῦτα σημεῖα ἦσαν τὰ κατὰ τὰς θυσίας, τυχαῖοι λόγοι, διοσημίαι (βρονταί, κερανοί), πτήσις πτηνῶν, πταρμός, θρόισμα φύλλων ἱερῶν δένδρων, πυρομαντεία, σπλάγχνα θουσιζομένων ζῶων, ὄνειρα. Οἱ μάντις ἀναλόγως τοῦ τρόπου τῆς μαντικῆς ἐκαλοῦντο ἱεροσκόποι, θεοπρόποι ἢ οἰωνοπόλοι, ὄνειροπόλοι. Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεύς δὲν ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸν Κάλχαντα. ἱερεῖα ἢ τὸν Χρῦσσην ἢ ἄλλον τινὰ οὐχὶ ὅμως "Ελληνα, διότι τοιοῦτος δὲν ἠκολούθησε τούς Ἀχαιοὺς. ὄναρ τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς θεῖα ὑποβολή. ἐχώσατο ὁ Ἀχιλλεύς γνωρίζει τὴν αἰτίαν τῆς ὄργῆς τοῦ

Ἀπόλλωνος καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ σταλέντα λοιμόν. κνίσῃς οἱ θεοὶ ἠχαιοῖσιν ἐκ τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς ὀσμῆς τῶν καιομένων κρεάτων, ὡς ἐπιστεύετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. τελείων τὰ πρὸς θυσίαν ζῶα ἔπρεπε νὰ εἶναι εὐτραφῆ καὶ ἀρτιμελῆ, ἄλλως δὲν ἦσαν εὐπρόσδεκτα παρὰ τοῦ θεοῦ.

Νόημα

Ἐποὶ ἐπὶ ἑννέα ἡμέρας ὁ λοιμὸς ἐθέριζε τὸν στρατὸν τῶν Ἀχαιῶν, ὁ Ἀχιλλεὺς κατόπιν εἰσηγήσεως τῆς Ἥρας, ἡ ὁποία εὐμενῶς διέκειτο πρὸς αὐτούς, συνεκάλεσε κατὰ τὴν δεκάτην ἡμέραν τὸν στρατὸν εἰς συνέλευσιν λέγων ὅτι ὁ πόλεμος καὶ πρὸ πάντων ὁ λοιμὸς θὰ ἐπιφέρουν ὀλοοχηρὴ καταστροφὴν αὐτοῦ. "Ὅθεν ἐπιβάλλεται — ἀπευθύνεται ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀχιλλεὺς πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον Ἀγαμέμνονα— νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ αἰτία τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ τρόπος τοῦ ἐξευμενισμοῦ αὐτοῦ πρὸς ἀποσοβῆσιν τοῦ ὀλέθρου." Ἀς ἐρωτηθῇ λοιπὸν περὶ τούτου μάντις ἢ ἱερεὺς ἢ ὄνειροπόλος.

Περιλήψεις

1) Σύγκλησις συνελεύσεως τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. 2) Σκέψεις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς καταστάσεως. 3) Συμβουλή πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα (ἴνα: α) διαπιστωθῇ ἡ αἰτία τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ β) ἐξευρεθῇ τρόπος ἐξευμενισμοῦ αὐτοῦ.

Στίχ. 68+83

Καὶ πράγματι (=ἦ *τοι*) αὐτὸς μὲν, ἔτσι ἀφοῦ ὠμίλησεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον (=ἄρα) ἐκάθισεν ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ (= *τοῖσι*) ἐσηκώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θέστορος Κάλχας, ὁ ἐξαιρετικῶς (=ὄχα) ἄριστος ἐκ τῶν ἐρμηνευτῶν τῶν οἰωνῶν (=οἰωνοπόλων), ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε (=ἦδη) καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ παρελθόντα, καὶ εἶχεν ὀδηγήσει τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν μέχρι τοῦ Ἰλίου διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν (=πόρε) εἰς αὐτὸν (=οἶ) ὁ φωτοδότης Ἀπόλλων. Οὗτος μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ ὀρθὴν σκέψιν (=εὐφρονέων) ὠμίλησεν ἐπισήμως πρὸς αὐτούς (=σφιν) καὶ εἶπεν:

«Ἀχιλλεῦ, ἀγαπητὲ εἰς τὸν Δία, μὲ παρακινεῖς (=κέλευαι) νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου (=μυθήσασθαι) τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ ἀλαθήτου τοξότου βασιλέως· δι' αὐτὸ λοιπὸν (=τοιγάρ) ἐγὼ θὰ ὀμιλήσω· οὐ ὅμως πρόσεχε (=σύνθεο φρεσὶ) καὶ ὀρκίσου εἰς ἐμέ, ὅτι ἀληθῶς (=ἦ μὲν) θὰ μὲ βοηθήσῃς (=ἀρηξέει μοι) μὲ προθυμίαν (=προφρων) διὰ λόγων καὶ ἔργων (=χερσίν), διότι ἀληθῶς (=ἦ) νομίζω, ὅτι θὰ ἐξοργίσω ἄνδρα, ὁ ὁποῖος ἀσκεῖ μεγάλην ἐξουσίαν (=μέγα κρατέει) ἐφ' ὄλων τῶν Ἀργείων καὶ εἰς αὐτὸν οἱ Ἀχαιοὶ ὑπακούουν. ("Ἐχω αὐτὴν τὴν γνώμην), διότι ὑπερισχύει (=κρείσσων ἐστὶ) ὁ βασιλεὺς, ὁσάκις (=ὄτε) ὀργισθῇ κατὰ κατωτέρου (=χέρη) ἄνδρος. Διότι καὶ ἂν ἀκόμη (=εἴ περ γάρ τε) τὴν προ-

σωρινήν ὄργην του (= *χόλον γε*) καὶ αὐθημερόν καταστείλη (= *καταπέψη*), πάντως (= *ἀλλά τε*) καὶ εἰς τὸ μέλλον διατηρεῖ τὴν μνησικακίαν (= *κότον*) μέσα εἰς τὰ στήθη του, ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ (τὴν ἐκδίκησιν)· διὰ τοῦτο (= *δὲ*) σὺ σκέψου, ἔάν θά μὲ σώσῃς».

Γραμματικά - Σημαιολογικά

ἡ τοι βεβαιωτικά μόρια=ἀληθῶς, πράγματι. ὁ δεικτ.=οὗτος. ὡς ἐπίρρ.=ἔτσι. ἄρ(α)=ὡς ἦτο φυσικόν, ἐπόμενον. *κατὰ*+ἔξετο=*καθέξετο*=ἐκάθισε. *τοῖσι*=*τοῖς* (δεικτ.)=ἐνώπιον αὐτῶν, τοῦ λαοῦ. οἰωνόπολος (οἰωνός +πέλω=πολέομαι)=ὁ ἐρμηνευτὴς τῶν οἰωνῶν, ὁ ἐξετάζων τὴν πτῆσιν τῶν οἰωνῶν. ὄχ(α) ἐκ τοῦ ἔχω ἐπίρρ.=ἐντελῶς, κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς (μόνον παρ' Ὀμήρῳ πάντοτε μετὰ τοῦ ἄριστος, οὗ τὴν ἔννοιαν ἐπιτείνει). ἤδη ὑπερσ. μὲ σημ. παρατ. τοῦ οἶδα=γνώρίζω. ἔννια ἄττ. ὄντα=τὰ παρόντα, ἐσόμενα=τὰ μέλλοντα. πρὺ (ἐπ' ῥρηματικῶς)+ἔννια=παρελθόντα. τὰ ἀρθρικῆς σημασίας. νῆσσ(ι)=νησι=ναυσί. δοτ. πληθ. ἡγήσατ(ο) μ. ἄορ. αὐ με σημ. ὑπερσ. τοῦ ἡγοῦμαι=ὀδηγῶ. ἡ Ἴλιος καὶ τὸ Ἴλιον=ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Ἴλιον, ἡ πόλις Ἴλιον καὶ ἐνταῦθα ἡ περιοχὴ τοῦ Ἴλιου, ἡ Τρωικὴ ἐπικράτεια. εἶσω=ἔσω ἐπίρρ.=μέσα, μέχρι. τὴν κτητ. ἄντων. γ' προσ.=ἐν, ἰδικήν του. μαντοσύνη (μάντις)=ἡ τέχνη τοῦ μάντεως, ἡ μαντεία. τὴν ἀναφορ.=ἦν=τὴν ὅποιαν. οἱ καὶ ἄττ. αὐτῷ προσωπ. ἄντων. γ' προσ. (οὗ, οἱ καὶ οἱ, εἰ=σφεῖς, σφῶν, σφίσι σφᾶς). πόρε. ἄορ. β' ἀχρήστου ἐνεστ.=παρέσχεν, ἔδωσε. (πρβλ. πόρος, πορίζω). ὁ δεικτ.=οὗτος. σφῖν καὶ ἄττ. σφίσιν δοτ. πληθ. προσ. ἄντων γ' προσ.=αὐτοῖς. εὐ καὶ ἄττ. εὐ ἐπίρρ.=καλῶς, ὀρθῶς. φρονέων μετ. τοῦ φρονέω (θέμ. φρῆν)=διαλογίζομαι, σκέπτομαι. ἀγορήσατο ἄορ. α' τοῦ ἀγοράομαι (ἀγορά)=ἀγορεύω ἐν συνελεύσει, ὁμιλῶ. μετέειπε καὶ μετέφη ἄορ. τοῦ μετάρφημι=ὁμιλῶ. κέλεαι καὶ ἄττ. κέλη β' ἐν. ἐν. ὄρ. τοῦ κέλομαι=παρακινῶ, διεγείρω διήφιλος=ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. μυθήσασθαι ἄπαρ. ἄορ. τοῦ μυθέομαι (μῦθος)=ὁμιλῶ, μνημονεύω, ἐρμηνεύω διὰ τοῦ λόγου. ἐκατηβέλειαι (γεν. πτώσις) τοῦ ἐκατηβέλειε συνώνυμον τοῦ ἐκηβόλος=ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων, ὁ ἀλάθητος τοξότης. τοιγὰρ σύνδ.=δι' αὐτὸ λοιπὸν ἐγὼν συχνά παρ' Ὀμήρῳ χάριν εὐφωνίας. ἐρέω=ἐρῶ μέλλ. τοῦ εἶρω=λέγω. σύνθεο καὶ ἄττ. σύνθου προστ. μ. ἄορ. β' τοῦ συντίθεμαι=συνάπτω τι, ἀντιλαμβάνομαι, βάζω εἰς τὸν νοῦν μου. ὄμοσον προστ. ἄορ. τοῦ ὄμνυμι καὶ ὀμύω=ὀρκίζομαι. ἡ βεβαιωτ. μόριον=ἀληθῶς, πράγματι. πρόφρων (πρὸ+φρῆν)=πρόθυμος προθύμως ἔπασιν-χερσῖν δοτ. πληθ. τοῦ ἔπος=λόγος καὶ χεῖρ=ἔργον. ἀρήξειν ἄπαρ. μέλλ. τοῦ ἀρήγω (ἀρωγός)=βοηθῶ. οἶομαι καὶ οἶω=νομίζω. χολώσμεν=χολώσμεν ἄπαρ. μέλλ. τοῦ χόλω (χόλος)=ἐξεοργίζω. μέγα κρατεῖ=ἀσκεῖ μεγάλην ἐξουσίαν. οἶ=αὐτῷ δοτ. προσ. ἄντων. γ' προσ. κρείσσω συγκρ. τοῦ ἀγαθός· κρείσσω (ἐστὶ)=ὑπερισχύει, νικᾷ. ὅτε σύνδ.=ὅταν καὶ ἐπὶ ἐπαναλήψεως=ὁσάκις χῶσεται (εἰ ἀντὶ ἡ) ὑποτ. ἄορ. τοῦ χῶομαι=ὀργίζομαι. χερεῖ (ἐκ τοῦ χεῖρ) ἐπίθ. πτώσεως δοτικῆς συγκρ. βαθμοῦ ἐξ ἀνυπάρκτου ὀνομαστ. χέρης καὶ ἄττ. χερῶν, χερείων=χείρων=κατώτερος, ὑποδεέστερος, ὑποχείριος. εἶπερ=*καὶ εἰ*. αὐτήμαρ ἐπίρρ.=αὐθημερόν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν. καταπέψη ὑποτ. ἄορ. τοῦ καταπέσω (πέσω=ψίγηω καὶ μεταφορικῶς χωνεύω π.ρ.βλ. πέψις)=καταστέλλω. χόλος=σηγμιαία ὄργη, παραφορᾶ. μετόπισθεν ἐπίρρ.=εἰς τὸ μέλλον. ἔχει=διατηρεῖ. κρατεῖ. κότος=διαρκῆς ὄργη, μνησικακία. ὄφρα ἐπίρρ.=ἕως ὅτου. τελέσῃ ὑποτ. ἄορ. τοῦ τελέω=φέρω εἰς πέρασ, ἐκτελῶ. ἐπίσι=ἐπίσι δοτ. πληθ. τοῦ ἐπὶ -ῆ -ὸν κτητ. ἄντων. γ' προσ.=ιδιῶς του. φράσαι προστ. μέσου ἄορ. α' τοῦ φράζομαι=σκέπτομαι. σώσεις μέλλ. τοῦ σώω (σῶς)=σώζω, προφυλάττω.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

ὡς σύστοιχον ἄντικ. (=ταῦτα) τοῦ εἰπὼν χρον. μετ. κατ+ἔξετο τμησις (=καθέξετο). τοῖσι δοτ. τοπική. ἄριστος παράθεσις. ὅς ἦδη ἀναφ. πρότ. περιέχουσα παρήχησιν τοῦ τ. καὶ σχῆμα πολυσύνδετον ἐξείρων τὴν πολυγνωσίαν τοῦ μάντεως, δι' ἣν μαντοσύνην ἐμπρόθ. διορ. ὀργάνου τὴν... ἀναφ. πρότ. οἱ ἄντικ. τοῦ πόρε. σφιν ἄντικ. ἐὺ φρονέων τροπ. μετ. με ἄντικ. μυθήσασθαι τελ. ἀπαρ. μήνιν ἄντικ. καὶ βραχυλογία ἀντι τὴν αἰτίαν τῆς μήνιος. σύνθεο κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως ἐν φρεσὶ ἢ θυμῷ. μοι ἄντικ. τοῦ δημοσίου. μοι ἄντικ. τοῦ ἀρήξειν εἶδ. ἀπαρ. πρόφρων ἐπιρρηματικὸν κατηγορ. ἔπεισιν—χερσὶν δοτ. ὀργανικαί. ἄνδρα ἄντικ. τοῦ χολωσέμεν εἶδ. ἀπαρ. μέγα κεῖται ἐπιρρηματικῶς. Ἀργείων ἄντικ. καὶ οἱ πείθονται κυρία πρότασις καὶ ὄχι ἀναφορική. οἱ ἄντικ. τοῦ πείθονται. κρείσσων κατηγορ. ὅτε... χρον. πρότ. δηλοῦσα ἄορ. ἐπανάληψιν. ἄνδρὶ ἄντικ. εἰ περ. . ἐνδοτικῆ πρότ.=καὶ ἄν... καταπέψη μεταφορὰ ἐκ τῶν σιτίων. εἴ με σαώσεις πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ φράσαι ἐξαρτωμένη.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Κάλχας υἱὸς τοῦ Θεστορος, ὀνομαστὸς μάντις, γνωρίζων κατὰ παραχώρησιν τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἡ προφητικὴ του ἱκανότης ἐξετιμῆθη, διότι ὑπὸ τὴν σοφὴν του καθοδηγήσασθαι συνετελέσθη ἡ διαδρομὴ τοῦ στόλου ἐξ Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἰλίου, ἐφ' ὅσον ἄλλως τε καὶ αἱ Γεωγραφικαὶ γνώσεις ἦσαν ἐλλιπεῖς καὶ ἄνευ τῆς βοήθειας τῶν θεῶν οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτελεσθῆ. Ὁ Κάλχας αὐθορμήτως ἐγείρεται νὰ ὀμιλήσῃ θεωρῶν ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται πρὸς αὐτὸν. οἰωνοπόλος ὁ ἐκ τῆς πτήσεως ὀρνέου τινὸς διαγινώσκων τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ καὶ προλέγων τὸ μέλλον. πρὸ τ' ὄντα ἡ μαντικὴ διευκρινίζει πολλακίς καὶ τὸ παρελθόν ὡς σκοτεινὸν καὶ ἄδηλον (π.ρ.β.λ. τὸν Οἰδίποδα μεταβάντα εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον διὰ νὰ πληροφορηθῆ περὶ τῶν γονέων του). δίφιλος ἐπιστεῦετο ὅτι οἱ θεοὶ εἴκον τὸ γένος ἀπὸ τοῦ Διὸς δι' ὃ καὶ καλοῦνται διογενεῖς, διοτρεφεῖς, δίφιλοι (ἀγαπητοὶ λόγῳ δυνάμεως, φρονήσεως, πλούτου). ἄνδρα ἡ λέξις προδίδει τιμὴν καὶ μεγαλοπρέπειαν. Ἀργείων διότι ἦσαν ὑπήκοοί του. Ἀχαιοὶ διότι ἀνεγνώριζον τὴν ἡγεμονίαν του. ὁ 80ος στίχος ἀποτελεῖ γνωμικὸν γενικῶς κύρους (κοινῶς: «μὲ τὸ μεγαλύτερό σου σκόρδα νὰ μὴ φυτεύῃς» ἢ «τὸ μεγάλο ψάρι τρώει τὸ μικρό»). Τὸν Κάλχαντα διακρίνει δειλία καὶ εὐλάβεια.

Νόημα

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦ Ἀχιλλέως ἐγερθεὶς ὁ ἐξαιρετὸς μάντις Κάλχας, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς μαντικῆς του ἱκανότητος ὠδήγησε μέχρι τῆς Τροίας τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν, εἶπε—διότι ἐπίστευεν ὅτι πρὸς αὐτὸν ἀπευθύνεται ὁ Ἀχιλλεύς—ὅτι εὐχαρίστως θὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δι' ὄρκου θὰ ἀναλάβῃ νὰ τὸν προστατεύῃ ἀπὸ ἐνδεχομένην ὀργὴν ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἔχει μεγάλην πολιτικὴν δύναμιν παρὰ τοῖς Ἀργείοις καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς. Ἐχει δὲ τὸν φόβον, διότι ὁ Ἀγαμέμνων, τὸν ὁποῖον ὑπαινίσσεται, ὡς βασιλεὺς, ἐὰν συγκρουσθῆ πρὸς κατώτερόν του, πάντοτε θὰ ὑπερισχύῃ καὶ θάττον ἢ βράδιον θὰ ἐκδικηθῆ τὸν μεθ' οὗ συνεκρούσθη.

Περίληψις

1) Ὁ ἔξοχος μάντις Κάλχας καθώδηγησε τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν ἐξ Αὐλίδος εἰς Τροίαν. 2) Ὁ Κάλχας δέχεται νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐφ' ὅσον προστατευθῆ ἀπὸ ἐνδεχομένην κατ' αὐτοῦ ὀργὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος.

Στίχ. 84+91

Τότε (=δὲ) ἀπαντῶν πρὸς αὐτὸν εἶπεν ὁ ταχύς κατὰ τοὺς πόδας Ἄχιλλεύς· «Μὲ πολὺ θάρρος εἶπέ τὴν προφητείαν (= *θεοπροπίον*), ὅποια γνωρίζεις· διότι ὄχι, μὰ τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν ἀγαπητὸν εἰς τὸν Δία, εἰς τὸν ὅποιον, σὺ Κάλχα, προσευχόμενος ἀποκαλύπτεις προφητείας εἰς τοὺς Δαναοὺς, οὐδεὶς (=οὐ τις), ἐν ὅσῳ ἐγὼ ζῶ καὶ βλέπω ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, θὰ ἐξασκήσῃ βίαν ἐναντίον σου (=ἐποίσει *βαρείας χειράς σοι*) πλησίον τῶν κοίλων πλοίων ἐξ ὄλων γενικῶς τῶν Δαναῶν· οὕτε ἀκόμη (=οὐδὲ) ἂν εἶπης διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα, ὁ ὁποῖος τώρα καυχᾶται, ὅτι εἶναι πολὺ (=πολλόν) κραταῖος ἐκ τῶν Ἀχαιῶν».

Γραμματικά — Σημαιολογικά

τὸν δεικτ.=τοῦτον. *ἀπαμειβόμενος* μετ. ἐν. τοῦ-*ἀπαμείβομαι*=ἐκ διαδοχῆς πράττω τι, ἀποκρίνομαι, ἀπαντῶ (ἐνεργ. *ἀμείβω*=ἀνταλλάσσω ἰδὲ *ἀργυραμοιβός*). *θαροῖσας* μετ. ἀορ. τοῦ-*θαροῖω*=ἔχω, λαμβάνω θάρρος. *μάλα* ἐπίρρ.=πολὺ (ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τῆς μετ.). τὸ *θεοπροπίον* ἢ ἡ *θεοπροπίη* (β' συνθ. θέμα ἐξ οὗ καὶ τὸ λατιν. *procus*=μνηστήρ, *precor*=ἐρωτῶ τοὺς θεοὺς)=χρησμός, προφητεία. *οἶσθα* β' πρόσ. τοῦ *οἶδα*=γνωρίζω. μὰ βεβαιωτικὸν μόριον ἐπὶ ὄρκου, ὅταν ἡ πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ=βέβαια, ἀληθινά, μὰ. *Κάλχαν* κλητ. *εὐχόμεναι*=προσεύχομαι. *Δαναοῖσι*=*Δαναοῖς*. *ἀναφαίνω*=φανερῶν, ἀποκαλύπτω. *ἐμεῦ*=*ἐμοῦ* *χθῶν*, *χθονός*=γῆ. *δερκομένοιο*=δερκομένου μετ. ἐν. τοῦ *δέρκομαι* (*δράκων*, *δραγάτης*, *ὄξυδερκής*)=βλέπω ἀτενῶς, βλέπω. *κοίλης νηυσὶ* ἀττ. *κοίλαις νηυσί*. *ἐποίσει* μέλλ. τοῦ *ἐπιφέρω*=διευθύνω, στρέφω, ἐναντίον τινός, ἀσκῶ βίαν κατὰ τινός. *ἦν* ὑποθ. συνδ.=ἔάν, ἂν. *πολλόν* (ἐκ τοῦ ἀορ. *πολλός*=πολύς) ἐπίρρ.=πολὺ. *εὐχόμεναι*=καυχῶμαι, διατείνομαι.

Συντακτικά

τὸν ἀντικ. *πόδας* αἰτ. τοῦ κατὰ τι. *θαροῖσας* τροπ. μετ. ὅ,τι *οἶσθα* πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ *εἶπέ*. ᾧ ἀντικ. τοῦ *εὐχόμενος* τροπ. μετ. *Δαναοῖσι*-*θεοπροπίας* ἀντικ. *οὐ...* *οὐ* ἐπανάληψις τῆς ἀρνήσεως χάριν ἐμφάσεως. *ζῶντος*-*δερκομένοιο* γεν. ἀπόλυτοι χρονικοῦπρθετικά (δὲν εἶναι ταῦτολογία, ἀλλὰ πλοῦτος ἐκφραστικός). *σοὶ*-*χειράς* ἀντικ. *Δαναῶν* γεν. διαίρ. *ἦν...* *εἶπης* ὑπόθ. δηλοῦσα τὸ πιθανόν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀπόδοσιν *ἐποίσει* δηλοῦσαν τὸ βέβαιον. *ὅς...* ἀναφ. πρότ. *ἄριστος* κατηγ. *Ἀχαιῶν* γεν. διαίρ. *εἶναι* εἰδ. ἀπαρ. *εὐχεται εἶναι* περίφρασις ἰσοδυναμοῦσα τῷ *ἐστί*.

Πραγματικά

δίφιλος καλεῖται οὕτω διότι εἶναι εὐπειθής πάντοτε εἰς τὸν πατέρα του Δία. *ζῶντος*-*δερκομένοιο* Ἑλληνικὴ ἀντίληψις διασφραζομένη μέχρι σήμερον, καθ' ἣν ταυτίζεται τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὸ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. *Ἀγαμέμνονα*. Ὁ Ἀχιλλεύς κατονομάζει τὸν Ἀγαμέμνονα περὶ οὗ ὁ Κάλχας ἔκαμεν αἰσθητὸν ὑπανιγμὸν «*ἄνδρα*» ἐν στίχῳ 78. *εὐχεται*. Οἱ Ὀμηρικοὶ ἥρωες διακηρύττουν εὐθαρσῶς τὴν ἀξίαν των καὶ τὰ προτερημάτα των, χωρὶς τοῦτο νὰ θεωρῆται μειωτικόν. Ὁ Ἀχιλλεύς ἐκ τοῦ λόγου του φαίνεται ἐγωιστής, τολμηρός, ἀποφασιστικός, ἀλλὰ καὶ εὐαίσθητος καὶ προστάτης τῶν ἀδικουμένων. Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι ἐπικεῖται βιαία ἔκρηξις τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεύς ἀπαντῶν εἰς τὸν Κάλχαντα συνιστᾷ, ὅπως ἀφόβως διατυπώσῃ τὴν μαντείαν τοῦ ὄχι μόνον διότι ἔχει ὑπερασπιστὴν τὸν Ἀπόλλωνα, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ ἴδιος ὀρκίζεται εἰς τὸ φῶς τοῦ, ὅτι θὰ παράσῃ πᾶσαν συνδρομὴν εἰς αὐτόν, ἐὰν θὰ ἐτόλμα κανεὶς νὰ βιαιοπραγήσῃ κατ' αὐτοῦ, ἔστω καὶ ἂν βιαιοπραγῶν ἦτο ὁ ἀρχιστράτηγος Ἀγαμέμνων.

Περίληψις

Παρακείμεσις καὶ ὑπόσχεσις τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Κάλχαντα, ἵνα ἀνακοινώσῃ ἀφόβως τὴν μαντείαν τοῦ.

Στίχοι 92+100

Καὶ τότε πλέον ἔλαβε θάρρος καὶ εἶπεν ὁ ἄμεμπτος μάντις· «λοιπὸν (=ἄρα) αὐτὸς (=ὄ γε) οὔτε διὰ τάξιμον παραπονεῖται οὔτε διὰ πλουσίαν θυσίαν, ἀλλ' ἔνεκα τοῦ ἱερέως, τὸν ὁποῖον προσέβαλεν ὁ Ἀγαμέμνων, καὶ οὔτε ἀπηλευθέρωσε τὴν θυγατέρα (τοῦ) οὔτε ἐδέχθη τὰ λύτρα· δι' αὐτὸν τὸν λόγον λοιπὸν (=οὐνεκ' ἄρ') ὁ ἀλάθητος τοξότης ἔστειλε συμφοράς καὶ ἀκόμη θὰ στείλῃ· καὶ δὲν θὰ ἀπομακρύνῃ αὐτὸς τοῦλάχιστον (=οὐδ' ὄ γε ἀπώσει) τὸν φρικτὸν (=ἀεικέα) ὄλεθρον ἀπὸ τοὺς Δαναοὺς παρὰ μόνον ἀφοῦ (=πρὶν γ') ἀποδώσῃ (=ἀπὸ+δόμεναι) τὴν ἔχουσαν εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμοὺς (=ἐλικῶ πίδα) θυγατέρα εἰς τὸν ἀγαπητὸν πατέρα (τῆς) δωρεάν (=ἀπριάτην) ἄνευ λύτρων (=ἀνάποιον) καὶ προσφέρῃ ἱεράν πλουσίαν θυσίαν εἰς τὴν Χρύσῃν· τότε μόνον, ἀφοῦ τὸν ἐξίλωσωμεν (=ἱλασσάμενοι μιν), θὰ τὸν ἐπειθᾶμεν (=πεπίθοιμέν κεν)».

Γραμματικὰ — Σημασιολογικὰ

(ἐ)θάροσσε ἀόρ. τοῦ θαρσέω=λαμβάνω θάρρος. *ἡῦδα* παρατ. τοῦ *αὐδάω* (*αὐδή*=φωνή)=λέγω, ὁμιλῶ. *ἀμύμων* γεν. *ἀμύμονος* (α στερ.+*μῦμαρ*=αἴσχος, ψόγος, μῶμος) ἐπίθ.=ἄφογος, ἄμεμπτος, ἀξιόλογος. *ἠτίμησε*) ἀόρ. τοῦ *ἀτιμάω*=προσβάλλω, ὑβρίζω. *ἀπολύω*=ἀπολυτρώνω, ἀπελευθερώνω. *τοῦνεκ(α)* σύνδ. κατὰ κράσιν=*τοῦ ἔνεκα*=ἔνεκα τούτου. *ἄλγεα δίδωμι*=παρέχω θλίψεις, *ἠδὲ* σύνδ.=καί. *πρὶν... πρὶν*+ἀπαρ. (ὁ πρῶτος *πρὶν* κεῖται πλεοναστικῶς καὶ δὲν ἐρμηνεύεται, ὁ δὲ δεῦτερος *πρὶν*=προτοῦ νά, παρὰ μόνον ἀφοῦ, ἐφ' ὅσον προηγεῖται ἀρνητικῆ πρότασις). *ἀεικής, ἤς, ἐς* (ἀ*φεικής* πρβλ. *αἰκῶς, ἔοικα, εἰκῶν*), ἐπίθ.=ἀνάρμοστος, ἀπρεπής, ἐπινειδιστός, φρικτός. *λοιγὸς* (λυγρός, *lugeo*)=ὄλεθρος, καταστροφή. *ἀπώσει* μέλλ. τοῦ *ἀπωθῶ*=ἀπομακρύνω. *ἀπὸ+δόμεναι* καὶ ἄττ. *ἀποδοῦναι* ἀπαρ. ἀόρ. β' τοῦ *ἀποδίδωμι*. *φίλος, ἦν, ον* ἐπίθ.=ἀγαπητός. *ἐλικῶπις, ἴδος* θηλ. καὶ ἀρσ. *ἐλίκαν* (Φελικ θέμα τοῦ *Φελίσσω+ῶν*) ἡ ἔχουσα τὸ κοῖλον τῶν ὀφθαλμῶν τοξοειδές, ἔκεινη τῆς ὁποίας τὸ κοῖλον τῶν ὀφθαλμῶν παρουσιάζει καμπήν, ἡ ἔχουσα εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμοὺς, ἡ ὠραία. *ἡ κούρη* θηλ. τοῦ *κοῦρος*=κόρη, κορίτσι. *ἀπριάτην* ἐπίρρ. (α στερ.+*πριάσθαι*=ἀγοράζειν)=ἄνευ ἀμοιβῆς, λύτρων, δωρεάν. *ἀνάποιον* ἐπίρρ. (ἂν στερ.+*ἀποινα*)=-ἄνευ λύτρων, ἄνευ δώρων. *ἄγω*=προσφέρω. *θ'*=τε. *ἱερῆν=ἱεράν*. ἡ *Χρύση* θηλ. α' κλ. *κεν=ἂν* (δυνητ.). *μιν* ἄντων. προσ. γ' προσ.=αὐτόν, ἦν, ὁ. *ἱλασσάμενοι* μετ. ἀόρ. α' τοῦ *ἱλάσσομαι* ἢ *ἱλαμαι*=καθιστῶ

τινα εὐμενῆ, ἐξευμενίζω, ἐξιλεώνω. *πεπίθοιμεν* εὐκτ. ἀορ. β' μετ' ἀνα-
διπλασιασμοῦ τοῦ *πείθω*=πείθω, καταπείθω.

Συντακτικά

Εὐχολῆς—*ἐκατόμβης* ἄντικ. *ἔνεκα ἀρητήρος* ἀναγκαστ. αἴτιον. ὄν...
ἀναφ. προτ. *ἐκηβόλος* ἀντονομασία ἄντι Ἀπόλλων. *δώσει*—*ἀπόσει*
ὁμοιοτέλευτον. *οὐδ...* καὶ *οὐκ* μετάβασις ἐκ τῆς ἀναφορικῆς εἰς κυρίαν
πρότασιν. *Δαναοῖσι* δοτ. ἀντιχαριστική. *ἀπὸ καὶ δόμεναι* τμησίς' ὡς ὑποκ.
τοῦ *δόμεναι* νοεῖται τὸν *Ἀγαμέμνονα ἢ τοὺς Δαναοὺς ἢ ἡμᾶς. ἀπριάτην*—
ἀνάποιον ἐπιρρηματικά κατηγορούμενα ἀσυνδέτως χάριν ἐμφάσεως.
μιν ἄντικ. τοῦ *πεπίθοιμεν* καὶ *ἰλασάμενοι* χρον. μετ.

Πραγματικά

ἀμύμων εὐγενῆς ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς τὸν χαρα-
κτῆρα. *ἐλικόπιδα* ἐκφραστικὸν ἐπίθετον τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους καὶ
δὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν σχέσει πρὸς τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν τοῦ κοίλου
τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς γοργότητος τῆς κινήσεως αὐτῶν. Ἐπιτυχῶς
κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν γυναικῶν. *κούρη* οὐχὶ ἐν κυριολεξίᾳ, διότι δὲν
ἦτο παρθένος κόρη, ἀλλὰ πρὸς δήλωσιν τῆς νεότητος. *ἀπριάτην*—*ἀνά-
ποιον* φαίνεται ὅτι εἶναι ἐπιτακτικὴ ἢ ἀξίωσις τοῦ θεοῦ μετὰ τὴν
γενομένην προσβολὴν νὰ ἐπιστραφῇ ἡ κόρη ἄνευ τιμήματος, τὸ ὅποιον
ἀρχῆθεν ἐκουσίως προσεφέρθη ὑπὸ τοῦ Χρύσου.

Νόημα

Κατόπιν τῆς διαβεβαιώσεως τοῦ Ἀχιλλέως ὁ Κάλχας ἀποκα-
λύπτει ὅτι αἰτία τῆς ὄργης τοῦ Ἀπόλλωνος δὲν εἶναι ἡ ἀθέτησις ὑπο-
σχέσεως διὰ τάξιμον ἢ θυσίαν, ἀλλ' ἡ σκαιὰ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀγα-
μέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην καὶ ἡ ἄρνησις του ν' ἀπελευθερώσῃ
τὴν Χρυσίδα. Καταλήγει τονίζων ὅτι ἡ ἀπόδοσις ἄνευ λύτρων τῆς
Χρυσίδος εἰς τὸν πατέρα της καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τέλεισι πλου-
σίας θυσίας πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὴν πόλιν Χρῦσην θὰ συν-
τελέσῃ εἰς τὴν κατάπαυσιν τοῦ φρικτοῦ λοιμοῦ.

Περιλήψεις

1) Αἰτία τῆς ὄργης τοῦ Ἀπόλλωνος εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος
γενομένη προσβολὴ τοῦ Χρύσου. 2) Ἡ ἐπιστροφή τῆς Χρυσίδος
θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν παῦσιν τοῦ λοιμοῦ.

Στίχοι 101+120

Καὶ πράγματι (= *ἦ τοι*) αὐτὸς μὲν, ἔτσι ἀφοῦ ὠμίλησεν, ὡς
ἦτο ἐπόμενον (*ἄρ'*) ἐκάθησε· μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἐσηκώθη ὁ ἀν-
δρεῖος (= *ἦρωσ*) Ἀτρείδης, ὁ μέγα κράτος ἔχων (= *εὐρὸν κρείων*)
Ἀγαμέμνων, κατεχόμενος ἀπὸ ἀγανάκτησιν (= *ἀχνύμενος*), ἡ δὲ
ψυχὴ του (= *φρένες*) εἶχεν ἐκχειλήσει (= *πίμπλαντο μέγα*) ἀπὸ
πάθος (= *μένεος*), ὥστε νὰ γίνῃ ὀλόμαυρη (= *ἀμφιμέλαινοι*), καὶ
(= *δέ*) οἱ δύο ὀφθαλμοὶ του (= *ὄσσε οἱ*) ὠμοίαζον (= *εἶκτιν*) μὲ
λάμπον πῦρ. Πρῶτα πρῶτα τὸν Κάλχαντα ἀγρίως προσβλέ-
πων (= *κάκ' ὀσσομένος*) εἶπε.

«Μάντι κακῶν, οὐδέποτε ἕως τώρα μοῦ εἶπες κάτι πού νὰ
εἶναι καλὸν (= *κρήνυον*)· σοῦ ἀρέσει (= *φιλα ἐστί τοι φρεσί*) πάν-
τοτε νὰ προφητεύῃς τὰ φοβερά, ἕνα δὲ καλὸν λόγον (= *ἔσθλδν*)

δέ τι ἔπος) οὔτε (μοῦ) εἶπες ἀκόμη οὔτε ἔκαμες νά ἐκπληρωθῆ. Καί τώρα ἐρμηνεύων τὰς θελήσεις τῶν θεῶν εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν Δαναῶν λέγεις ἐπισήμως (= **ἀγορεύεις**), ὅτι δῆθεν ἔνεκα τούτου ὁ ἀλάθης τοξότης ἐπροξένησε θλίψεις εἰς αὐτούς, ἐπειδὴ (= **οὐνεκα**) δηλαδὴ ἐγὼ δὲν ἠθελον νά δεχθῶ τὰ λαμπρά λύτρα διὰ τὴν νεαράν θυγατέρα τοῦ Χρύσου, διότι πολὺ ἐπιθυμῶ νά ἔχω αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν μου. Διότι ἀληθῶς (= **καὶ γὰρ ὅα**) (τὴν) προτιμῶ ἀπὸ τὴν Κλυταιμῆστραν, τὴν νόμιμον σύζυγόν μου, ἐπειδὴ δὲν εἶναι κατωτέρα αὐτῆς (= **ἔθθεν**) οὔτε στὴν κορμοστασιὰ (= **δέμας**) οὔτε στὴ χάρι (= **φύην**) οὔτε ἀλήθεια στὸ μυαλὸ (= **φρένας**) οὔτε καὶ λίγο στὰ ἐργόχειρα (= **ἔργα**). Ἐλλὰ παρ' ὅλ' αὐτὰ (= **καὶ ὥς**) δέχομαι (= **θέλω**) νά (τὴν) ἀποδώσω (= **πάλιν δόμεναι**), ἂν βέβαια αὐτὸ (= **τὸ**) (εἶναι) καλλίτερον· ἐγὼ προτιμῶ νά εἶναι ὁ στρατός μου σῶος καὶ ὄχι νά χάνεται. Ἐλλὰ (= **αὐτὰρ**) νά μοῦ ἐτοιμάσετε ἀμέσως τὸ τιμητικὸν δῶρον (= **γέρας**), διὰ νά μὴ εἶμαι (= **ἔω**) μόνος (= **οἶος**) ἐκ τῶν Ἀργείων ἀβράβευτος, διότι δὲν ἀρμόζει κἄν· διότι ὅλοι βλέπετε (= **λεύσσετε**) αὐτὸ βέβαια, ὅτι (= **ὅ**) τὸ γέρας μοῦ πηγαίνει εἰς ἄλλο μέρος».

Γραμματικά—Σημσιολογικά

ἦ **τοι** βεβαιωτ. μόρια=ἀληθῶς, πράγματι. **ὧς** ἐπίρρ.=ἔτοι. **τοῖσι** δεικτ. =**τοῖς**=αὐτοῖς. **εὐρὸν** ἐπίρρ. πάντοτε μετὰ τοῦ **κρείων** (ὧς μία λέξις ἢ καὶ ὧς δύο) **κρείων**=**κρείουσα** μετοχὴ οὐσιαστικοποιηθεῖσα ἐκ θεμ. ἔχοντος τὴν ἔννοιαν τοῦ καλοῦ. τοῦ ἀγαθοῦ=εὐπατρίδης, εὐγενῆς, ὁ ἔχων ἐκτεταμένον κράτος, ὁ μέγας βασιλεὺς· λατ. *laie rex*. **ἀχνύμενος** μετ. ἐν. τοῦ **ἄχνημαι** (**ἄχος**)=θλίβομαι, λυποῦμαι, κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν (ἠχοποίητος λέξις). **μένεος** γεν. καὶ ἄττ. **μένους** τοῦ **μένος** (**μέμονα**, λατ. *mens*)=σωματικὴ δύναμις καὶ ἡ ἀπ' αὐτῆς ἀχώριστος, εἰς κινήσεις δὲ καὶ πράξεις. ἐκδηλουμένη ψυχικὴ δύναμις: ὀρμητικότης ἢ χαρακτηρίζουσα τοὺς ρωμαλέους καὶ ἰσχυροὺς, πάθος. **μέγα** ἐπίρρ.=πολὺ. **φρένες**=ψυχὴ, καρδιά. **ἀμφιμέλας**=μαῦρος ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, ὀλόμαυρος. (**ἐπιμίπλαται**) παρατ. μετ. ὑπερσ. τοῦ **μιμπλάμαι**=εἶμαι πλήρης, γεμίζω. **τῶ ὄσσε** δυϊκὸς ἀριθμ. (ἐκ θέμ. **ὄκ**—**ὄκιε**—**ὄσσε** λατ. *oculus*)=οἱ (δύο) ὀφθαλμοί. **οἶ** καὶ **οἶ** δοτ. προσωπ. ἄντων. γ' προσ.=αὐτῶ. **λαμπετόωντι** (κατ' ἐπένησιν τοῦ **ο** μόνον ἐν τῇ μετοχῇ τοῦ **λαμπετώω**=λάμπω. **εἰκτιν** δυϊκὸς ἀρ. ὑπερσ. τοῦ **εἰκτα**(**Ἔε**)(**οἶ**)**κα**, **ἔ**-**Ἔ**-**Ἔ**-**Ἔ**-**κτιν**)=ὀμοιάζω. **πρώτιστα** ἐπίρρ.=πρῶτα—πρῶτα. **κάκ'**=κακά ἐπίρρ.=ἀγρίως, βλοσυρῶς. **ὀσόμενος** μετ. τοῦ **ὀσομαι** (**ὀσσε**)=βλέπω διὰ τοῦ πνεύματος, προσβλέπω, ἀντικρῶζω. **οὐ πόποτε**=οὐδέποτε μέχρι σήμερον. **τὸ κρήνον** μόνον ὧς οὐδ.=καλὸ, σωστό, ὠφέλιμο, εὐχάριστο. **αἰεὶ** καὶ **αἰέν** καὶ ἄττ. **αἰεὶ** ἐπίρρ. (κυρίως δοτ. πτώσις του **αἰ** **Ἔ** **Ἔ** **Ἔ**, ἐξ οὗ προῆλθε τὸ **αἰών**)=πάντοτε, διαρκῶς. **τοι**=**σοι**. **μαντεύομαι**=χρησιμοδοτῶ, προφητεύω, προλέγω. **ἔσθλός**. ἢ, **ὄν**=καλός, ἀνδρείος, συμφέρων, ὠφέλιμος. (**ἔ**)**τελέσας** ἀόρ. τοῦ **τελέω**=φέρω εἰς πέρας, ἐκπληρῶ. **θεοπρέπων**=μόνον ἐν τῇ μετοχῇ τοῦ **θεοπροπέω**=δίδω χρησμούς, προφητεύω. **σφιν** καὶ ἄττ. **σφίσι**=αὐτοῖς. **τεύχω** (**νεότευκτος**)=ποιῶ, προξε-

νῶ, ἐτοιμάζω. *οὐνεκ*(α) αἰτιολ. σύνδ.=διότι, ἐπειδή. *ἔθελον* παρατ. τοῦ *ἔθελω*=δεικνύω διάθεσιν, ἐπιθυμῶ, θέλω. *οἴκοι* τοπ. ἐπίρρ.=σὸ σπίτι. *προβέβουλα* παρακ. με σημ. ἐν. (β' συνθετ. θέμα τοῦ *βούλομαι*)=προτιμῶ. *κουρίδιος, η, ον* (*κουῖρος*=νέος καὶ *κούρη*=κόρη, νέα) ἐπίθ.=νεόπαντρος, ὁ συνδεδεμένος διὰ γάμου, νόμιμος (ὡς οὐσιαστ.=σύζυγος). *ἡ ἄλοχος* (*ἄ* ἀθροιστικόν+*λέχος*=κλίνη)=ἡ ἔχουσα κοινὴν κλίνην, σύνευνος, σύζυγος. *ἔθεν* καὶ ἄττ. *οὐ* γεν. προσ. ἄντων. γ' προσ.=αὐτοῦ αὐτῆς, αὐτοῦ καὶ ἑαυτοῦ, ἧς, οὐ. *κρείων* καὶ ἄττ. *χείρων* τηλ. συγκρ. τοῦ *καῖός*. τὸ *δέμας* (θεμ. *δεμ*—*δέμω*=κτίζω—*δόμος*)=ἡ κατασκευὴ τοῦ σώματος, ἀνάστημα, σῶμα, κορμοστασιά. ἡ *φυή* (θ. *φν*—τοῦ *φύω*)=ἡ κατασκευὴ τοῦ σώματος καὶ ἰδιαιτέρως ἐδῶ ἡ φυσικὴ γραμμὴ τοῦ σώματος, ἡ χάρις, ἡ κομψότης. *ἔργον*=πράξις, ἔργον, ἀπασχόλησις, ἐργόχειρον. *δόμεναι* καὶ ἄττ. *δοῦναι* ἀπαρ. ἄορ. β' τοῦ *δίδομι* (*πά-λιν δίδωμι*=ἀποδίδω). τὸ δεικτ.=τοῦτο. *ἄμεινον* οὐδ. συγκρ. (*ὁ ἡ ἄμεινον*, τὸ *ἄμεινον*) τοῦ *ἀγαθός*=καλλίτερος, ὑπέρτερος, ἀνώτερος. *βούλομαι*=προτιμῶ. *λαός*=στρατός. *σός*-*η* *-ον* καὶ *σῶος*=σῶος. *ἔμμεναι* καὶ *ἔμμεν* καὶ ἄττ. *εἶναι* ἀπαρ. ἐν. τοῦ *εἶμι*. *ἀπολέσθαι* ἀπαρ. ἄορ. β' τοῦ *ἀπόλλυμαι*=καταστρέφωμαι, χάνομαι. *αὐτάρ* (*αὐτε*+*ἄρ*) σύνδ.=ἀλλά, ἀλλ' ὅμως, λοιπόν. τὸ *γέρας* (*γέρας*—*γῆρας*, ὅπως *ἔθος*—*ἡθος*)=τιμὴ, ἀξίωμα τοῦ γέροντος, προνόμιον, τιμητικὸν δῶρον. *αὐτίχ'*=*αὐτίκα* (*αὐτός*+*κα*, ὅπερ ἀπαντᾷται καὶ εἰς τὸ *πῆνικα*, *ἡνίκα*)=εὐθύς, ἀμέσως. *ἄφρα* τελ. σύνδ.=ἵνα. *οἶος, η, ον*=μόνος, μοναδικός. *ἀγέρατος* (*ἄ* στερ+*γέρας*)=ὁ ἀνευ ἀμοιβῆς, βραβεῖου, ἀβράβευτος. *ἔω* καὶ ἄττ. *ῶ* ὑποτ. ἔνεσ. τοῦ *εἶμι*. *ἔοικε*=ἀρμόζει, ταιριάζει. *λευσσετε* ἐν. τοῦ *λευσσω* (*λευκ*+*ω*, *λευκός*)=βλέπω. τὸ δεικτ.=τοῦτο. *ὅ* καὶ ἄττ. *ὅτι* εἰδικὸς σύνδ. μετὰ τὰ αἰσθήσεως, γνώσεως καὶ ψυχικοῦ πάθους ῥήματα. *ἔρχεται*=κινεῖται, χωρεῖ, πηγαίνει. *ἄλλη* τοπικὸν ἐπίρρ.=εἰς ἄλλο μέρος, ἄλλου.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

κατ'+ἔξετο τμησις. *εὐθὺν κρείων* παράθεσις. *τοῖσι* δοτ. τοπικὴ. *ἀγνύμενος* τροπ. μετ. *μένεος* γεν. περιεχομένου. *ἀμφιμέλαινα* προληπτικὸν κατηγ. ἢ τοῦ ἀποτελέσματος. *οἶ* δοτ. ἠθικὴ. *πυγί* ἄντικ. (παρομοίωσις). *λαμπετόωντι* ἐπιθ. μετ. *Κάλ.* *πρώτιστα* ἀσύνδετον λόγῳ τῆς ὀργῆς τοῦ βασιλέως. *δοσόμενος* τροπ. μετ. *κακῶν* γεν. ἀντικειμ *κρήνον·μοι* ἄντικ. *κακὰ* ὑποκ. *φίλα* κατηγ. (ἢ συντ. προσωπικὴ ἀντὶ ἀπροσώπου: τὸ *κακὸν ἔστι τοι φίλον μαντεύεσθαι*). *Δαναοῖσι* δοτ. τοπικὴ. *θεοπροπέων* τροπ. μετ. *ὡς δὴ*... ἄντικ. (εἰρωνεῖα). *τοῦδ'* ἔνεκα ἀναγκαστ. αἴτιον. *σφιν* δοτ. ἀντιχαριστικὴ. *ἄλγεα* ἄντικ. *οὐνεκ'* ἐγὼ ἐπεξήγησις. *Κλυταιμῆστρε* γεν. συγκριτικὴ. *κουριδῆς ἀλόχος* παράθεσις. *ἔθεν* γεν. συγκριτικὴ. *δέμας—φυήν—φρένας—ἔργα* αἰτ. τοῦ κατὰ τὴ ἢ τῆς ἀναφορᾶς, *εἰ*... ἐννοεῖται ἔστι ὑποθ. πρότ. *βούλομαι* ἀσύνδετον λόγῳ ζωηρότητος τοῦ λόγου. τὸ ὑποκ. *ἄμεινον* κατηγ. *λαὸν* ὑποκ *σόνον* κατηγ. ἢ *ἀπολέσθαι* β' ὄρος συγκρ. *ἄφρα*... *ἔω* τελ. πρότ. *Ἀργείων* γεν. διαῖρ. *ἀγέρατος* κατηγ. τὸ ἄντικ. *ὅ*... *ἔρχεται* εἰδ. πρότ. *μοι* δοτ. ἀντιχαριστικὴ.

Πραγματικά

εὐθὺν κρείων ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνεται εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου καὶ περιελάμβανε τὰς Μυκήνας, Κόρινθον, Σικυῶνα, Πελλήνην, Αἴγιον κλπ. πόλεις. Ἔτι δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἡγεμόνων τῆς Ἑλλάδος. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ πρωτοβουλία τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας ἐδόθη εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὁ στίχος 103 ἐκφράζει λίαν ἐναργῶς τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ ὁ 104 περιέχει ἐπιτυχηὴ παρομοίωσιν τοῦ ὀργισθέντος μὲ λάμπον πῦρ (κοινῶς: τὰ μάτια του πετοῦν σπῆθες, βγάξουν φωτιές). Αἱ *φρένες* κατὰ τὸν Ὅμηρον εἶναι ἔδρα τῶν συγκινησῶν τῆς ψυχῆς, τῆς ἀντιλήψεως, τῆς νοήσεως καὶ τῆς γνώσεως. *μάντι κακῶν* διότι ὁ Κάλχας ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα τὴν θυ-

σίαν τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰφιγενείας πρὸς ἐξιλέωσιν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ἀπόπλουν τοῦ στόλου ἐξ Αὐλίδος. *ἐτελέσας* οἱ μάντιες δὲν προεφήτευσον μόνον, ἀλλὰ καὶ συνετέλουν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς προφητείας. *σφιν* δηλ. τοῖς Δαναοῖς. *οἴκοι ἔχειν* πλὴν τῆς νομίμου συζύγου ἐπετρέπετο κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι γυναῖκες. *Κλυταιμῆστρα* σύζυγος τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀδελφῆ τῆς Ἑλένης καὶ θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας. Ὁ 115 στίχος περιλαμβάνει πάσας τὰς ἀρετὰς τῆς γυναικὸς, πνευματικὰς, ψυχικὰς, σωματικὰς, καλαισθησίαν, νοικοκυριό (*νῆθειν, κλώθειν, ὑφαίνειν*). *ἀλλὰ καὶ ὡς* παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσῆιδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν. *ἐθέλω δόμεναι* ἡ συμβουλή τοῦ μαντεως ἐρμηνεύοντος τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἀσκεῖ ἐπιρροὴν καὶ γίνεται σεβαστῆ. *αὐτίχ'* εἰς μόνην ταύτην τὴν λέξιν εὐρηται ἡ αἰτία τῆς ἕριδος τῶν δύο ἡρώων καὶ ἡ πλοκή τῆς ὑποθέσεως τῆς Ἰλιάδος. *γέρας* ἔθεωρεῖτο ἐξαίρετον δῶρον ἢ παραχώρησις εὐγενοῦς γυναικὸς ἐκ πολεμικῆς λείας προερχομένης. Τὰ μικροτέρας ἀξίας δῶρα ἐκ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων διενέμοντο μεταξύ των οἱ μετέχοντες τούτων στρατιῶται. Ἐνδεχομένη ἀφαίσεις τούτου περιποεῖ προσβολὴν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, ὡς λέγει κατωτέρω *ἀπειὶ οὐδὲ ὅϊκευ*. Ὁ λόγος τοῦ Ἀγαμέμνονος προδίδει καὶ πάλιν ἄνδρα εὐερέθιστον, ἐγωιστὴν, σατραπικόν καὶ ἀσεβῆ πρὸς τὸν Κάλχαντα, τοῦ ὁποίου, ὡς ἐλέχθη, ἡ μαντεία ἔπρεπε νὰ εἶναι σεβαστῆ ἀνεξαρτήτως τοῦ περιεχομένου αὐτῆς.

Νόημα

Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς μαντείας ὑπὸ τοῦ Κάλχαντος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Ἀγαμέμνων, τοῦ ὁποίου ἦτο τόσο ἐντονον τὸ συναίσθημα τῆς ὀργῆς, ὥστε ἐσωτερικῶς μὲν ἡ ψυχὴ του ἐπλημμύρισεν ἀπὸ πάθος, ἐξωτερικῶς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐβγαζαν φωτιές. Στραφείς πρὸς τὸν μάντιν ἐξέφρασε τὸ παράπονον, διότι οὐδέποτε ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ἀλήθειαν ἢ καλὴν μαντείαν, ἀλλ' ἀντιθέτως δοκιμάζει χαρὰν νὰ προφητεύῃ τὸ κακόν. Οὕτω καὶ τώρα συνεχίζων τὴν τακτικὴν του προβαίνει εἰς ἐπίσημον ὀήλωσιν ἐνώπιον τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ἢ μὴ ἀπελευθέρωσις τῆς Χρυσῆιδος ὑπ' αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ. Εἶναι πράγματι ἀληθές, ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων προτιμᾷ τὴν Χρυσῆίδα λόγῳ τῶν πνευματικῶν, ψυχικῶν καὶ σωματικῶν τῆς προσόντων ἀπὸ τὴν νόμιμον σύζυγόν του Κλυταιμῆστραν. Οὐχ ἦττον ὅμως, ἐπειδὴ ἐνδιαφέρεται ζωηρῶς διὰ τὴν τύχην τῶν στρατιωτῶν του, δέχεται νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν Χρυσῆίδα ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅμως ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ τοῦ ἀντικαταστήσουν συντόμως τὸ τιμητικόν βραβεῖον, τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ στερηθῇ.

Περιλήψεις

1) Ψυχικὴ κατάστασις τοῦ Ἀγαμέμνονος. 2) Δριμυτάτη ἐπίθεσις αὐτοῦ κατὰ τοῦ Κάλχαντος. 3) Λόγοι προτιμήσεως τῆς Χρυσῆιδος. 4) Ὅροι ὑφ' οὓς ἀποδέχεται τὴν ἀπόδοσιν ταύτης.

Στίχοι 121+129

Πρὸς αὐτὸν δὲ ἔπειτα ἀπήντησεν ὁ ταχύπους θεῖος Ἀχιλλεὺς· «Υἱὲ τοῦ Ἀτρέως, πανένδοξε, φιλοκερδέστατε ἐξ ὄλων, πῶς λοιπὸν (=γὰρ) ἤμποροῦν νὰ σοῦ δώσουν γέρας οἱ μεγάλῳ-ψυχοι Ἀχαιοί; Οὐδόλως (=οὐδέ τι) βέβαια (=πou) γνωρίζομεν προωρισμένα πρὸς διανομὴν (=κείμενα) πολλὰ κοινὰ λάφυρα (=ξυνήϊα), ἀλλ' ὅσα μὲν ἀπεκτήσαμεν ὡς λείαν ἀπὸ κυριευθει-

σας πόλεις, αὐτὰ ἔχουν μοιρασθῆ, οἱ δὲ στρατιῶται δὲν ταιριάζει (=ἐπέοικε) νὰ συγκεντρώσουν αὐτὰ πάλιν πρὸς νέαν διανομήν (=ἐπαγείρειν παλλίλογα). Ὅθεν (=ἀλλὰ) σὺ μὲν τώρα αὐτὴν (τὴν Χρυσήϊδα) κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ ἄφησέ τὴν (=πρόες)· οἱ δὲ Ἄχαιοι (ἡμεῖς) θὰ σὲ ἀνταμείψωμεν μὲ τριπλάσια καὶ τετραπλάσια (βραβεῖα), ἂν ἴσως (=αἶ κέ ποθι) ὁ Ζεὺς ἐπιτρέψῃ νὰ κυριεύσωμεν καὶ διαρπάσωμεν (=ἐξαλαπάξαι) τὴν καλοτεχισμένην Τροίαν».

Γραμματικά — Σημασιολογικά

ἡμείβετο(ο) παρατ. τοῦ ἀμείβομαι=ἐκ διαδοχῆς πράττω τι, ἀποκρίνομαι, ἀπαντῶ. ποδάρκης ἐπίθ. (πούς+ἀρκέω)—ὁ τοῖς ποσίν ἀρκῶν, ταχύπους, ταχύς ἰαίποτε: ποδάρκης διος Ἀχιλλεύς, διος (δίφιος Λατ. divus)=λαμπρός, ἐπιφανής, ἔξοχος, θεῖος, κύδιος (κύδος=τιμὴ) ἐκ θετ. κυδρός (μόνον κλητ. κύδιστε)=ἐπιφανέστατος, πανένδοξος (σταθερὸν ἐπίθ. θεῶν καὶ Ἄγαμ). φιλοκτεανώτατος (φίλος+κτεάνον=κτῆμα)=πλεονέκτης, ἀπληστος, φιλοκερδῆς (μόνον ἐν ὑπερβ.). τοι=σοι. μεγάθυμος=μεγαλόψυχος, οὐδὲ τι=καὶ οὐδόλωσ, που=ἴσως, βέβαια. ὕδμεν=ἴσμεν α' πληθ. τοῦ οἶδα=γνωρίζω. ξυνήιος=ἔκ τοῦ ξυνός=ξύν (=σύν) ιος=κοινός καὶ ὡς οὐσιαστ. κατὰ πληθ.=κοινὰ πράγματα, κοινὰ ἀγαθὰ, λάφυρα. κείμενα=προωρισμένα πρὸς διανομήν. τὰ ἀναφ.=ῶσα. πολίων (διατήρησις τοῦ ι) γεν. πληθ. τοῦ πόλις. ἐξεπράθμεν ἄορ. β' τοῦ ἐκπέρθω=ληλατῶ, κυριεύω. τὰ δεικτ.=ταῦτα. δέδοσται παρακ. τοῦ δατέομαι (ἐξ οὗ θέμ.= καὶ τὸ δαίομαι=διανέμω πρβλ. ἀναδασμός γῆς)=μοιράζομαι, χωρίζω. ἐπέοικε=ἔοικε=ἀρμόζει. παλλίλογος (πάλιν+λέγω) μόνον ὡς οὐδ. πληθ.=ἐκεῖνος τὸν ὅποιον συλλέγει τις ἐκ δευτέρου. ἐπαγείρω=συναθροίζω, συσσωρεύω. πρόες προστακ. ἄορ. β' τοῦ προΐημι=ἀφήνω, στέλλω. τριπλῆ· τετραπλῆ ἐπίρρ.=τριπλασίως—τετραπλασίως. ἀποτεῖσομεν μέλλ. τοῦ ἀποτίνω=πληρώνω. αἶ ὑποθ.=εἰ. κέ δυνητικόν=ἂν. πόθι ἄοριστολογικὸν ἐπίρρ. ἐγκλινόμενον=πουθενά, ἴσως, βέβαια. δῶσι καὶ ἀττ. δῶ ὑποθ. ἄορ. β' τοῦ δίδωμι. εὐτείχεος=ὁ ἔχων ἰσχυρὰ τεῖχη, ὁ ὀχυρός. Τροίην=Τροίαν (δηλ. τὸ Ἴλιον). ἐξαλαπάξαι ἄπαρ. ἄορ. τοῦ ἐξαλαπάξω=κενώνω, ἐρημώνω. κυριεύω καὶ διαρπάζω.

Συντακτικά

τὸν ἀντικ. πάντων γεν. διαίρ. πῶς γάρ... ὁ στίχος αἰτιολογεῖ λανθάνουσαν ἀντίρρην τοῦ Ἄχιλλ. τοι-γέρας ἀντικ. δῶσοις ὁ μέλλων παριστᾶ τὸ δυνατόν γενέσθαι (=ἢμποροῦν νὰ δώσουν). κείμενα κατηγορ. μετ. ξυνήια ὑποκ πολλὰ κατηγ.: πολίων (γεν. διαίρ.). ἐξεπράθμεν ἀποτελεῖ βραχυλογίαν ἀντί: ἐκ πολίων ἐλάβομεν, ἄς ἐπράθμεν (ἢ ἐκπέροσαντες πόλεις ἐκ πολίων ἐλάβομεν). ἢ σύνταξις τοῦ 126 στ.: οὐκ ἐπέοικε δὲ λαοὺς (ὑποκ.) ἐπαγείρειν (ὑποκ.) ταῦτα (ἀντικ.) παλλίλογα (προληπτικὸν κατηγ.) τὸ λαοὺς προετάχθη χάριν ἐμφάσεως. θεῶ dot. χαριστική. τριπλῆ· τετραπλῆ παρήχησις. ἀποτεῖσομεν προταχθεῖσα ἀπόδοσις τῆς ὑποθ. προτ. αἶ κε... δῶσι (δ' εἶδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον).

Πραγματικά

κύδιστε—φιλοκτεανώτατε ὁ πρῶτος χαρακτηρισμὸς εἶναι τιμητικὸς, ἐνῶ ὁ δεύτερος δὲν εἶναι τοιοῦτος· διὰ τῆς ἀντιθέσεως ταύτης ἐξαίρεται ἢ πλεονεξία, ἥτις ἀπάδει πρὸς κύνιστον ἄνδρα. πολίων ἐξεπράθμεν κατὰ τὴν μακρὰν πολιορκίαν τοῦ Ἴλιου οἱ Ἄχαιοι προβαίνουν εἰς συχνὰς ἐπιδρομὰς καὶ κατ' ἄλλων πόλεων ἰδίᾳ παραλιακῶν. Λέγεται ὅτι μόνος ὁ Ἀχιλλεύς εἶχεν ἐκπορθῆσει 23 πόλεις. Ἐκ τῶν τοιούτων

ἐπιδρομῶν καὶ ἀλώσεων πόλεων ἀπεκόμιζον λάφυρα (*ξυνήμια*), κοινὸν κτήμα τοῦ στρατοῦ, ἃ διενέμοντο. Τοιαῦτα λάφυρα ἦσαν καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες διδόμεναι ὡς γέρας (π.χ. *Χρυσήϊς* δοθεῖσα εἰς τὸν Ἄγαμ., *Βροισήϊς* εἰς τὸν Ἀχιλλ. κ.λ.π.). *εὐτείχεον* ἐπιστεύετο ὅτι τὸ τεῖχος ἔκτισαν οἱ θεοὶ Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν διαμένοντες παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς χώρας Λαομέδοντι μετὰ τὴν ἐκδίωξίν των ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ Διός. Ὅτι ἦτο ἰσχυρὸν ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐπὶ δεκαετίαν ἀντοχῆς του. Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλέως εἶναι νηφάλιος καὶ λίαν συνετός, τὰ δὲ ἐπιχειρήματά του ὀρθὰ καὶ πειστικά.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεὺς λέγει ἀπαντῶν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν ἐδέχθη τὴν ἀπόδοσιν τῆς Χρυσήϊδος ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ἀμέσου ἀντικαταστάσεως αὐτῆς, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ δὲν ἤμποροῦν νὰ ἱκανοποιήσουν ἀμέσως τὴν ἐπιθυμίαν του διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν ὑπάρχουν λάφυρα πρὸς διανομήν, θὰ ἦτο δὲ ἀπρεπὲς ἐκ νέου νὰ συναθροισθοῦν καὶ νὰ διανεμηθοῦν ταῦτα. Συνιστᾷ λοιπὸν εἰς αὐτόν, ὅπως: 1) ἀποδώσῃ τὴν Χρυσήϊδα ἱκανοποιῶν οὕτω τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ θεοῦ καὶ 2) ἀναμείνῃ τὸν χρόνον τῆς ἀλώσεως τῆς Τροίας, ὅποτε εὐχαρίστως οἱ Ἀχαιοὶ θὰ τὸν ἀνταμείψουν μὲ τριπλάσια καὶ τετραπλάσια τιμητικὰ βραβεῖα.

Περίληψεις

1) Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀποκρούει ὡς ἀδύνατον τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀξιώσεως τοῦ Ἀγαμέμνονος. 2) συνιστᾷ ἀναμονὴν καὶ ὑπόσχεται πλουσίαν μελλοντικὴν ἀμοιβήν.

Στίχοι 130+147

Τότε (=δὲ) ἀπαντῶν εἰς αὐτόν εἶπεν ὁ ἄρχων (=κρείων) Ἀγαμέμνων· «Ὁχι δὰ ἔτσι (=μὴ δὴ οὕτως), παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου χρηστότητα (=ἀγαθὸς περ ἐών), θεόμορφε Ἀχιλλέα, (μὴ) σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης (=κλέπτε νόω), διότι δὲν θὰ μὲ προσπεράσης (εἰς πανουργίαν) οὔτε καὶ θὰ μὲ πείσης. Ἀλήθεια (=ἦ) θέλεις, διὰ νὰ ἔχῃς σὺ διὰ τὸν ἑαυτόν σου (=αὐτὸς) γέρας, ἐγὼ δὲ (=αὐτὰρ ἔμ') νὰ κάθημαι ἔτσι (=αὐτῶς) δηλ. στερούμενος, καὶ (=δὲ) μὲ παρακινεῖς νὰ ἀπελευθερώσω αὐτήν; Ἄλλ' ἔάν μὲν θὰ (μοῦ) δώσουν γέρας οἱ μεγαλόψυχοι Ἀχαιοί, ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου (=ἄρσαντες κατὰ θυμόν), διὰ νὰ εἶναι ἀντάξιον (ἐκείνου, τὸ ὅποιον χάνω) (ἔχει καλῶς) ἔάν ὅμως δὲν θὰ μοῦ δώσουν (=εἰ δέ κε μὴ δώσωσιν), τότε (=δὲ) ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐλθὼν (=ἰὼν) θὰ πάρω (=ἔλωμαι κεν + ἄξω ἐλὼν) ἢ τὸ ἰδικόν σου γέρας ἢ τοῦ Αἴαντος ἢ τοῦ Ἴδομενέως καὶ (=δὲ) ἴσως (=κεν) θὰ ὀργισθῇ ἐκεῖνος (=δ'), εἰς τὸν ὅποιον θὰ ἔλθω.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὅπωςδήποτε (=ἦ τοι) θὰ σκεφθῶμεν κατόπιν καὶ ἄλλην φορὰν (=καὶ αὐτίς)· τῶρα ὁμοῦς ἐμπρὸς (=ἄγε) ἄς καθελκύσωμεν ἓνα μαῦρο πλοῖον εἰς τὴν θείαν θάλασσαν,

καί (=δὲ) ἄς συλλέξωμεν μέσα (=ἐν) ἐπιμελῶς (=ἐπιτηδῆς) κωπηλάτας, καί ἄς βάλωμεν (=θείομεν) μέσα (=ἐς) σφάγια διὰ πλουσίαν θυσίαν, καί ἄς ἐπιβιβάσωμεν (ἄν+βήσομεν) τὴν ἰδίαν, τὴν ὠραίαν Χρυσήϊδα· ἕνας δὲ ὁποιοσδήποτε (=τις) ἐπίσημος (=βουλευφόρος) ἀνὴρ ἄς εἶναι ἀρχηγός (τῆς ἀποστολῆς), ἢ δηλ. ὁ Αἴας ἢ ὁ Ἴδομενεύς ἢ ὁ εὐγενής Ὀδυσσεύς ἢ (καί) σύ, υἱὲ τοῦ Πηλέως, φοβερῶτατε ἀπὸ ὄλους τοὺς ἄνδρας, ἵνα ἐξιλεώσης (=ῥφρ' ἰλάσσαι) πρὸς χάριν μας τὸν κατὰ βούλησιν ἐνεργοῦντα (Ἀπόλλωνα) (=ἐκάεργον), ἀφοῦ τελέσης θυσίαν (=ἱερὰ ρέξας).

Γραμματικά—Σημασιολογικά

κρείων=ἄρχων, βασιλεύς. ἀγαθός=ἀνδρεῖος, χρηστός. εὼν καί ἄττ. ὦν μετ. τοῦ εἰμί. θεοείκελος (θεός+εἵκελος=ὅμοιος)=ὅμοιος πρὸς θεόν, θεόμορφος. νόψ καί ἄττ. νῶ δοτ. τοῦ νοῦς (κλέπτω νόψ=προσπαθῶ νά ἐξασπατήσω). παρελεύσεται καί ἄττ. παρελεύση (εἰ) μέλλ. τοῦ παρέρχομαι=προσπερνῶ, ξεγελῶ. ἢ βεβαιωτ. μόριον=ἀληθῶς. ὄφρα τελ.=ἵνα. αὐτός=σύ, ὁ ἴδιος. ἐμ'=ἐμέ. αὐτως ἐπίρρ.=οὕτως, ἔτσι. ἦσθαι ἄπαρ. τοῦ ἦμαι=κἀθημαι. δεύομαι (ὡς ἐνεργ. τὸ δέω, δεῖ)=στεροῦμαι, ἔχω ἔλλειψιν. κέλει καί ἄττ. κέλη β' ἐν. ἐν. τοῦ κέλομαι=διατάσσω, παρακινῶ. ἄρσαντες μετ. ἄορ. τοῦ ἀραρίσκω (θεμ. ἀρ.. ἄρα, ἀρέσκω, ἀρετή, ἀριστος)=συνάπτω, συνδέω, προσαρμύζω. θυμός=ψυχή. (ἄρσαντες κατὰ θυμόν)=προσαρμόσαντες πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν μου, εὐχάριστον εἰς τὴν ψυχὴν μου). ἀντάξιος=ισάξιος. ἔσται μέλλ. τοῦ εἰμί. κε(ν) καί ἄττ. ἄν (δυνητ.). δῶσιν=δῶσιν ὑποτ. ἄορ. β' τοῦ δίδωμι. ἔλωμαι ὑποτ. μ. ἄορ. β' (εἰλόμην) τοῦ αἰροῦμαι=λαμβάνω. τός, ἢ, ὄν (teFos λατ. tovos=tuus=σός) κτητ. ἄντων.=ιδιός σου. ἰὼν μετ. τοῦ εἰμί. Ὀδυσσῆος=Ὀδυσσεύς. ἄζω μέλλ. τοῦ ἄγω. ἔλῶν μετ. ἄορ. β' (εἰλον) τοῦ αἰρῶ=κυριεύω, λαμβάνω. ὁ δεικ. κεχολώσεται τετελ. μέλλ. τοῦ χολόομαι=ὀργίζομαι, ἴκωμαι ὑποτ. ἄορ. β' (ἰκόμην) τοῦ ἰκνοῦμαι (ἰκάνω, ἴκω)=ἐρχομαι, φθάνω, πηγαίνω. μεταφρασόμεσθα μέλλ. δυνητ. κτῆς σημ. μεταφράζομαι=σκέπτομαι κατόπι, ξανασυστηθῶ. αὐτίς=αὐθις=ἄλλην φοράν. ἄγε παρακελευσματικόν μόρ.=ἔλα, ἐμπρός. ἐρύσομεν ἀντὶ ἐρύσωμεν ὑποτ. ἄορ. τοῦ ἐρύω ἢ ἐρυμι=καθελκύω, τραβῶ. ἢ ἄλς, ἄλός=θάλασσα. ἐν ἐπίρρ.=ἐντός· μέσα. ἐρέτης (ἐρέσσω, ἐρετμός)=κωπηλάτης. ἐπιτηδῆς ἐπίρρ.=ἐπιμελῶς. ἀγείρομεν—θείομεν—βήσομεν (ο ἀντὶ ω) ὑποτ. ἄορ. τῶν ρ. ἀγείρω=συλλέγω. τίθημι=θέτω καί βαίνω=θέτω, βάζω. ἄν συγκεκομ. τύπος τοῦ ἀνά=ἄνω. καλλιπάρηος=ἢ ἔχων ὠραίας παρειάς, ὠραῖος. ἀρχός=ἀρχηγός. βουλευφόρος (βουλὴν+φέρω)=ὁ φέρων, ἐκφράζων τὴν γνώμην εἰς τὴν συνέλευσιν, εὐγενής, ἐπίσημος. ἔστω προστ. τοῦ εἰμί. ἢ ἐ (κατὰ πρόκλισην ἐκ τοῦ ἦε) διαζ. μόρ.=ἢ. ἐκπλαγῶς (κατ' ἀνομοίωσιν ἐκ τοῦ ἐκπλαγος πρ.β.λ. ἐκπλαγῆναι)=φοβερός, σφοδρός. ὄφρα τελ.=ἵνα. ἐκάεργος. [Ἔκα ἐπίρρ. (ἐκῶν)+Ἔεργον]=ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. ἰλάσσαι β' πρόσ. ὑποτ. ἄορ. τοῦ ἰλάσκομαι ἢ ἴλαμαι=ἐξιλεῶνω. ρέξας μετ. ἄορ. τοῦ ρέζω=πράττω (ρέκτης). ἱερὰ ρέζω=τελῶ θυσίας, θυσιάζω.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

τὸν ἄντικ. δὴ οὕτως συνίζησις. εὼν ἐνδοτική μετ. κλέπτω μεταφορᾶ. νόψ δοτ. ὄργάνου. παρελεύσεται μεταφορᾶ ἐκ τῶν ἀγωνιζομένων εἰς ἀγῶνα δρόμου. ἐθέλεις τὸ ρ. συντάσσεται μετὰ τελικῆς προστ. ὄφρα. ἔχης καί τελ. ἄπαρ. ἦσθαι. αὐτός κατηγορ. διορ. ἐμ' ὑποκ. τοῦ ἦσθαι. δευόμενον τροπ. μετ. ἐπεξηγοῦσα τὸ αὐτως. κέλει... παρατακτικὴ σύντ.

ἀντί καθ' ὑπόταξιν: *κελόμενος. εἰ μὲν δώσομαι...* ὑποθ. ἄνευ ἀποδόσεως (σχῆμα ἀνανταπόδοτον) ὡς ἀπόδ. νοεῖται τό: *καλῶς ἔχει. ἄρσαντες* τροπ. μετ. *ὅπως... ἔσται* πλαγία ἐρωτημ. πρότ. *ἔλωμαί κεν* ἢ ὑποτ. μετὰ τοῦ *κεν* ἰσοῦται μὲ μέλλοντα ὀριστ. (= *αἰθήσομαι*). *ἰὼν* χρον. μετ. *ἄξω ἔλῶν* λόγῳ ταῦτολογίας πρὸς τὸ *ἔλωμαί κεν* παρέμεινεν ἀνερμη-νευτον. *κεν* δηλοῖ πιθανότητα τοῦ πράγματος. *κεχολώσεται* ὁ τετελ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ (ἐμπαθῆς καὶ σαρκαστικός ὑπαινιγμός). *ὄν* ἀ-πρόθετος αἰτία. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. *ἐρύσσομεν—ἀγείρομεν—θείομεν—βήσομεν* ὁμοιτέλευτον καὶ ἀσύνδετον σχῆμα (ὑποτ. προτροπικαί). *ἄν=ἀνά+βήσομεν* τμησις. *αὐτὴν* κατηγορ. διορ. *ἄρχος* κατηγ. ἢ *Αἴας...* ἐπεξήγησις. *πάντων* γεν. διαιρ. *ἡμῖν* δοτ. ἠθική. *ρέξας* χρον. μετ.

Πραγματικά

ἀγαθός—θεοεικελός λόγῳ τοῦ σωματικοῦ μεγέθους καὶ τοῦ κάλλους, ἔτι δὲ τῶν πνευματικῶν ἀρετῶν του. *ἀγαθός—κλέπτε νόψ* ὅπως ὁ Ἄχιλλεύς, οὕτω καὶ ὁ Ἄγαμέμνων ἀποδίδει μίαν καλὴν ιδιότητα (*ἀ-γαθός*) ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὸ *κῦδιστε*, καὶ μίαν κακὴν (*κλέπτε νόψ*) ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὸ *φιλοκτεανώτατε. ἀντάξιον* δηλ. πρὸς τὴν Χρυσήδα. *τεὸν* ἐννοεῖ τὴν Βρισηίδα, θυγατέρα τοῦ Βρισέως, ἣν ἔλαβεν ὡς γέρας ὁ Ἄχιλλεύς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ. *Αἴας* υἱὸς τοῦ Τελαμώνος, βασιλέως τῆς Σαλαμίνος, καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Πηλέως, θεωρούμενος μετὰ τὸν Ἄχιλλέα (ἐξάδελφον) ὁ ἀνδριότερος Ἕλλη-ν ἔχων ὡς γέρας τὴν Τέκμησσαν. *γῆα μέλαιναν* λόγῳ τοῦ βαθέος χρώ-ματος εἴτε ἐκ βαφῆς εἴτε ἐξ ἐπαλείψεως διὰ πίσης (ἐπίσης ἐλέγον-το: *εὔσελμοι*=μὲ καλά, στερεὰ καταστρώματα *μυλοπάροχοι*=τὰ ἔχοντα ἐρυθρὰν πρῶραν, *ὠκύποροι*=ταχύπλοα, *κνανόπρωροι* κ.λ.π.). *ἄλλα διαν* πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀπέραντον, ἐπιβλητικόν, ἄγνωστον καὶ τρομε-ρὸν ὁ Ὅμηρος ἀποκαλεῖ θεῖον ὡς διατελοῦν ὑπὸ θεῖαν ἐπενέργειαν. *βουληφόρος* οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ εὐγενὴς ὁ μετέχων τοῦ συμβουλίου τοῦ βασιλέως καὶ ἐκφράζων γνώμην διὰ τὰ κοινά. *Ἴδομενεὺς* βασιλεὺς τῆς Κρήτης, πρεσβύτερος καὶ ἐκ τῶν ἐξαιρέτων ἀρχηγῶν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας. *Ὀδυσσεὺς* υἱὸς τοῦ Λαέρτου, βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης. *ἐκπαυλότατε* τιμητικὴ προσηγορία λόγῳ τῆς ἀσυγκρίτου ἀνδρείας του.

Νόημα

Ὁ Ἄγαμέμνων λαβὼν τὸν λόγον ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν τοῦ Ἄχιλλέως, διότι ἐθεώρησε προσβολὴν νὰ στερηθῆ τοῦ τιμητικοῦ δώ-ρου, καὶ ἐπανήλθεν ἐπὶ τῆς ἀξιώσεώς του ἀπειλήσας συγχρόνως ὅτι, εἰς ἣν περίπτωσιν δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ αὕτη, ὁ ἴδιος θὰ ἀφῆρει βιαίως τὸ δῶρον τοῦ Αἴαντος ἢ τοῦ Ὀδυσσεὺς ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἄχιλλέως. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι δευτερεῦον τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ χρή-ζει νέας συζητήσεως προτείνει, ὅπως καθελκυσθῆ ἀμέσως πλοῖον, ἐπιβασθῆ αὐτοῦ ἡ Χρυσὴ καὶ ἀποδοθῆ εἰς τὸν πατέρα της, ἀφοῦ προηγουμένως τελεσθῆ θυσία πρὸς ἐξιλέωσιν τοῦ Ἀπόλλωνος. Τῆς ἀποστολῆς ταύτης ἄς ἠγηθῆ ὁ Ἴδομενεὺς ἢ ὁ Ὀδυσσεὺς ἢ τέλος αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Ἄχιλλεύς.

Περιλήψεις

1) Ὁ Ἄγαμέμνων ἀποκρούει τὴν πρότασιν τοῦ Ἄχιλλέως καὶ προβαίνει εἰς ἀπειλάς. 2) Πρότασις αὐτοῦ περὶ ἐτοιμασιῶν διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς Χρυσίδος καὶ τὴν τέλεσιν θυσίας.

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως

Στίχοι 148+171

Τότε λοιπὸν (=δ' ἄρ') εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ ταχύς κατὰ τοὺς

πόδας Ἀχιλλεύς, ἀφοῦ (τόν) ἐκύτταξε μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (= *ὑπόδρα*) «*Ω!*, ἐνδεδυμένε μὲ ἀναίδειαν, κερδοσκοπέ, κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ὑπακούσῃ κανεὶς ἐκ τῶν Ἀχαιῶν προθύμως (= *πρόφρων*) εἰς τοὺς λόγους σου (= *τοι*), ὥστε ἢ νὰ μεταβῆ εἷς τινα ἀποστολὴν (= *ὁδὸν ἐλθόμεναι*) ἢ κραταιῶς (= *ἴφι*) νὰ πολεμήσῃ πρὸς ἀνδρείους (= *ἀνδράσιν*); (Δὲν θὰ ὑπακούσω), διότι ἐγὼ δὲν ἦλθον ἐδῶ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω ἐξ αἰτίας τῶν δορατομάχων Τρώων (= *ἐνεκα αἰχμητῶν*), καθ' ὅσον οὐδόλως (= *οὔ τι*) μὲ ἠδίκησαν· διότι ἕως τῶρα οὐδέποτε ἀπήγαγον τὰ βόδια μου οὔτε βέβαια (= *μὲν*) τὰ ἄλογα (μου), καὶ ποτὲ δὲν ἔβλαψαν (= *ἐδηλήσαντο*) τὰ γεννήματά μου (= *καρπὸν*) εἰς τὴν εὐφορον (= *ἐριβώλακι*) Φθίαν, τὴν τρέφουσιν ἡρώας (= *βοιτανείρη*), διότι ἀλήθεια (= *ἦ*) ὑπάρχουν μεταξὺ (Τροίας καὶ Φθίας) παρά πολλὰ σκιερὰ βουνὰ καὶ πολυτάραχος θάλασσα· ἀλλὰ μαζὶ μὲ σὲ ἦλθομεν (= *ἅμα σοι ἐσπόμεθ'*), ἀναιδέστατε, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃς σὺ, ἐπιδιώκοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν χάριν τοῦ Μενελάου, καὶ σοῦ, ἀναιδέστατε, ἀπὸ τοὺς Τρώας· αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν οὔτε ἐνδιαφέρεσαι.

Καὶ ἴδού! ἀπειλεῖς, ὅτι σὺ ὁ ἴδιος θὰ μοῦ ἀφαιρέσῃς τὸ γέρας, πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου (= *ῶ ἔπι*) πολὺ ἐκουράσθην, ἕως ὅτου (= *δὲ*) μοῦ (τὸ) ἔδωσαν οἱ Ἀχαιοὶ (= *υἷες Ἀχαιῶν*) Ἄλλως τε (= *μὲν*) οὐδέποτε παίρνω (= *ἔχω*) γέρας ἴσον πρὸς τὸ ἰδικόν σου, ὡσάκις οἱ Ἀχαιοὶ ἐκπορθήσουσιν κάποιαν πόλιν τῶν Τρώων εὐτυχῆ καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα (= *εὖ ναιόμενον*). Ἄλλὰ τὸ μὲν περισσότερο μέρος τοῦ πολυταράχου πολέμου διεξάγουν τὰ ἰδικά μου χέρια· ἐν τούτοις (= *ἀτὰρ*) ἂν καμμιά φορὰ ἔλθῃ (ἢ στιγμὴ) διανομῆς λαφύρων, διὰ σὲ τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον (εἶναι) πολὺ μεγαλύτερον, ἐνῶ (= *δὲ*) ἐγὼ ἐπιστρέφω (= *ἔρχομαι*) εἰς τὰ πλοῖα, ὡσάκις (= *ἐπεὶ κε*) κουρασθῶ (= *κάμω*) πολεμῶν, ἔχων (δῶρον), μικρόν, ἀλλ' ἄρκετὸν δι' ἐμὲ (= *ὀλίγον τε φίλον τε*). Τώρα ὅμως θὰ μεταβῶ εἰς τὴν Φθίαν, διότι ἀλήθεια εἶναι πολὺ καλύτερον νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου μὲ τὰ πλοῖα (μου) τὰ ἔχοντα τοξοειδῆ ἄκρα (= *κορωνίσιν*) καὶ δὲν εἶμαι διατεθειμένος (= *δίτω*) νὰ σωρεύω (= *ἀφύξειν*) πρὸς χάριν σου [= *σ' (οι)*] ἀγαθὰ καὶ πλοῦτη, ἐνῶ εἶμαι ἐδῶ περιφρονημένος (= *ἄτιμος ἐών*)».

Γραμματικά—Σημειολογικά

ὑπόδρα ἐπίρρ. (*ὑπό*+*δράκ*). ἐκ τοῦ ἀορ. β' *ἔδρακον* τοῦ *δέρομαι*=βλέπω

ἀτενῶς)=μέ πλάγιον βλέμμα, βλοσυρῶς, ἀγρίως, ὡ μοι ἐπιφών. ἀγανακτήσεως=ἄ, ὦ ἢ ἀναιδεῖη (ἀναιδής)=ἀναίδεια, ἀναισχυντία, ἰταμότης. ἐπιειμένε μετ. παρακ. τοῦ ἐπιέννυμαι (καί ἀμφιέννυμαι, ἀμφιέσεις, ἀμφια)=ἐνδύομαι (ἀναιδεῖην ἐπιειμένος=ἀναιδέστατος, πέρα πέρα γεμάτος ἀναίδεια) πρβλ. κυνική ἀναίδεια. κερδαλεόφρων (κερδαλέος+φρην)=ὁ ἐπιζητῶν, ὁ σκεπτόμενος τὸ κέρδος, ὁ κερδομανής. τοί=σοί. ἐπεσιν δοτ. πληθ. τοῦ ἐπος=λόγος. πρόφρων (θηλ. πρόφρασσα)=πρόθυμος καὶ ἐπιρρημ. προθύμως. πείθεται ὑποτ. μέσ. ἐν. με σημ. μέλλ. ἐλθέμεναι καὶ ἄττ. ἐλθεῖν ἀπαρ. ἀορ. β' τοῦ ἔρχομαι. ἴφι ἐπίρρ.=γενκαίως, κραταιῶς. ἀνήρ=ἀνδρεῖος. ἤλυθον αἰολ. τύπος καὶ ἄττ. ἤλυθον. αἰχμητῶν ἄσυν. γεν. πληθ. τοῦ αἰχμητῆς (αἰχμητή)=ὁ διὰ τῆς αἰχμῆς, τοῦ δόρατος μαχόμενος, μαχητής, πολεμιστής. δεῦρο τοπ. ἐπίρρ.=ἐδῶ. αἰτιός εἰμί τιμι=ἀδικῶ τινα. ἤλασαν ἀορ. τοῦ ἐλαύνω (ἀπελάτης)=ἀπάγω. μὲν βεβαιωτ.=βέβαια. Φθίη=Φθία. ἐριβόλαξ (ἐπιτατ. ἐρί+βῶλαξ, βῶλος)=ὁ πλούσιος εἰς βῶλους χρώματος, ὁ εὐφορος. βωτιάνειρα (ἀ' συνθ. ἐκ θέμ. τοῦ βόσκα, βῶτωρ=βοσκός+ἀνήρ)=ἡ τρέφουσα ἀνδρας γῆ, τροφὸς ἡρώων. καρπός=τὸ γέννημα, εἰσόδημα (σιτάρι, κριθάρι) καὶ ἐν γένει οἱ ἐκ θάμνων καὶ δένδρων καρποί. ἐδηλόησαν ἀορ. τοῦ δηλέομαι (δηλητήριον, deleo)=βλάπτω, καταστρέφω. ἡ=ἀληθῶς. οὔρεα=ὄρεα=ὄρη. σκιοεῖς ἐπίθ=σκιερός, δασώδης, ἄγριος. ἡχέεις, εἶσα, ἐν ἐπίθ.=θορυβώδης, ἡχουσα ἀκαταπύστως, πολυταραχος. μέγα (ἐπιτατ. ἐπίρρ.) ἀναιδής=ἀναιδέστατος. ἐσπόμεθα μ. ἀορ. β' τοῦ ἔπομαι=ἀκολουθῶ. τιμῆ=ἱκανοποίησης, ἐκδίκησις. ἀρνύμενοι μετ. ἐν. τοῦ ἄρνυμαι=ἐπιδιώκω νά λάβω. κυνῶπα (μόνον ἐν κλητ. κυν τοῦ κύων+ῶτ)=σκυλόμορφος, ἀναίσχυτος, ἀναιδέστατος. τῶν δεικτ. οὐδ.=τούτων. μετατρέπομαι=στρέφω πρὸς τι, προσέχω, λαμβάνω ὑπ' ὄψιν. ἀλεγίζω (καὶ ἀλέγω=φροντίζω λατ. neg-lego=ἀμελῶ. néglishé, di-ligo, di-ligens=ἐπιμελής)=φροντίζω περὶ τινος, ἐνδιαφέρομαι. αὐτός=σὺ ὁ ἴδιος. δῆ=ἰδού. ῶ ἔπι=ἐφ' ῶ. μόγησα ἀορ. τοῦ μογέω=μοχθῶ, κοπιᾶζω. δόσαν ἀορ. β' τοῦ δίδωμι. νίεσ (ὡς τριτόκλ. νιέος)=υἱοί. ὁπότε=ὁσάκις. ἐκπέρωσι ὑποτ. ἀορ. τοῦ ἐκπέρωθω=ληλατῶ, κυριεύω, ἐκπορθῶ. ἐν ἐπίρρ. εὐ=καλῶς, με καλοῦς κατοίκους. ναίω=κατοικῶ, κείμαι καὶ παθ. ναίωμα=λαμβάνω κατοικίαν, κατοικοῦμαι. τὸ πτολίεθρον (πτόλις=πόλις)=πόλις, πολυαῖξ, ικος ἐπίθ. [πολύ+αἰσσω=(πηδῶ, ὄρμῶ) αἰξ, διάττων ἀστήρ]=ὁ πολλὴν ταραχὴν γεννῶν, πολύμοχος. πολέμοιο=πολέμου. διέπουσι(ι) ἐν. τοῦ διέπω=διευθετῶ, κυβερνῶ, διεξάγω. ἀτάρ (at) σύνδ.=ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως. ἦν ὑποθ. ἐάν. δασμός (δαίωμα)=διανομὴ λαφύρων. ἔκηται ὑποθ. ἀορ. β' (=ἐκόμεν) τοῦ ἐκνέομαι=ἐρχομαι, φθάνω. φίλον=ἀγαπητόν, ἱκανοποιητικόν, ἀρετόν. ἐπεὶ κε=ἐπὶ ἀν, ἀφοῦ, ὁσάκις. κάμω ὑποτ. ἀορ. β' (=ἐκαμον) τοῦ κάμνω (κάμντος)=κουράζομαι. πολεμίζω καὶ πολεμίζω=πολεμῶ, μάχομαι. εἶμι μέλλ. Φθίηνδε τοπ. ἐπίρρ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. φέριτερον=ἄμεινον συγκ. βαθ' ὄν. πληθ.=καλύτερον (ὑπερθ. φέριστος καὶ φεριστος). οἴκαδε τοπ. ἐπίρρ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. ἴμεν καὶ ἄττ. ἰέναι ἀπαρ. τοῦ εἶμι=θά πάω, θά ἐπιστρέψω. νησι κορωνίσιν δοτ. πληθ. μόνον τοῦ νῆς κορωνίδες=πλοῖα κυρτά, καμπυλόγραμμα. σοι(ι). δῖω καὶ δίσομαι=νομιζῶ, σκέπτομαι, ἔχω διάθεσιν. αἰμιος=ἐστερημένος τιμῆς, περιφρονημένος. ἐὼν καὶ ἄττ. ὦν μετ. τοῦ εἶμι. τὸ ἄφενος (ἀφνειός=πλούσιος)=ἀγαθὰ, περιουσία, πλοῦτος. ἀφύξειν ἀπαρ. μέλλ. τοῦ ἀφύσσω=ἀντλῶ, μαζεύω, σωρεύω.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

τὸν ἄντικ. πόδας αἰτ. τοῦ κατὰ τι. ἐπιειμένε ἐπίθ. μετ. (μεταφορά). τοι. ἐπεσιν ἄντικ. τοῦ πείθεται ἀπορηματικῆς ὑποτακτικῆς [σχῆμα καθ' ὄλον (τοι ἀντί σοῦ) καὶ μέρος (ἐπεσιν)]. πρόφρων ἐπιρρημ. κατηγορ. Ἀχαιῶν γεν. διαίρ. Ὁ στ. 150 ἔχει παρήχησιν τοῦ π. ἐλθέμεναι—μάχεσθαι ἀπαρ. σκοποῦ. ὁδὸν σύστ. ἄντικ. ἀνδράσιν ἄντικ. οὐ γὰρ. αἰτιολογεῖ

τὴν νοουμένην πρότασιν: οὐ πείσομαι. Τρώων ἔνεκα ἀναγκαστ. αἴτιον. μαχησόμενος τελ. μετ. αἴτιοι κατηγ. Ὁ 157 στίχος γραφικός καὶ παροιμιώδης ὑποδηλώνων μεγάλην ἀπόστασιν. σοι ἄντικ. τοῦ ἐσπόμεθα τεθὲν ἐν ἀρχῇ χάριν ἐμφάσεως. ὄφρα... τελ. πρότ. ἀργύμενοι τροπ. μετ. Μεγελάω σοι ἄντικ. (δοτ. χαριστικά). τῶν ἄντικ. καὶ τῶν δύο ρημ. μοι ἄντικ. τοῦ ἀπειλεῖς (δοτ. ἀντιχαριστική). αὐτὸς κατηγ. διορ. ἢ ἐπι ἀναστροφή προθέσ. πολλὰ σύστ. ἄντικ. δόσαν κυρία πρότ. ἀντὶ ἀναφορ. νῆες Ἀχαιῶν περίφρασις ἀντὶ Ἀχαιοί. σοι δοτ. ἄντικ. τοῦ ἴσον βραχυλογία ἀντὶ: ἴσον τῷ σῶ γέραϊ. δππὸτ'... ἐκπέρωσι χρον. πρότ. καιόμενον ἐπιθ. μετ. πολέμοιο γεν. διαιρ. ἦν... ἴκηται ὑποθ. πρότ. σοι (δοτ. κτητ.). μεῖζον κατηγ. ἐννοεῖται ἐστὶ ὡς ἀπόδοσις, ὀλίγον τε φίλον τε παροιμιώδης ἔκφρασις καὶ σήμερον λεγομένη, μολονότι εἶναι ἀντίθετος ἢ σημασία των (καὶ ἐν Ὀδυσσεΐα Ζ, 208 «δόσις ὀλίγη τε φίλη τε»). ἔχων τροπ. μετ. πολεμίζων κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ κάμω ὡς ψυχικοῦ πάθους σημ. ἴμεν ὑποκ. τοῦ φέρτερόν ἐστιν. σ(οι) δοτ. χαριστική. ἄτιμος κατηγ. ἔων τροπ. μετ. ἄφενος-πλοῦτον ἄντικ. τοῦ ἀφύξειν. Σύνταξις: οὐδ' οἴω, ἔων ἄτιμος ἐνθάδε, ἀφύξειν σοι ἄφενος καὶ πλοῦτον.

Πραγματὰ

ὑπόδρα λοθὸν βλέμμα ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω ὡς σημεῖον ὀργῆς πρὸς τὸν πρὸς δὴν ἀπευθύνεται (στραβοκύταγμα). Ὁ στίχος 149 μὲ τοὺς βαρεῖς χαρακτηρισμοὺς προδίδει ἔντονον ὀργὴν τοῦ Ἀχιλλέως διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχηγούς ἀχαριστίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος. ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οἱ κατὰ τοὺς ἠρωικοὺς χρόνους πόλεμοι δὲν ἐγίνοντο δι' ἑδαφικὴν ἐπέκτασιν, ἀλλ' ἦσαν μᾶλλον ληστροικὸι τ.ἔ. ἀρπαγῆς βοσκημάτων, ὄπλων, γυναικῶν κλπ. Ἐάν οἱ δεχόμενοι τὴν ἐπιδρομὴν διέσωζον τὰς πόλεις των, ἐπεχείρουν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως (βεντέτια). Φθία χώρα καὶ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ Πηλεΐδης. οὐρα σκιοδεντα... Θρακικὰ καὶ Μακεδονικὰ ὄρη, ὑψηλὰ καὶ δύσβατα λόγῳ τῶν δασῶν καὶ σκιερὰ λόγῳ τῆς σκοτεινῆς ὄψεώς των. Μεγελάω σοι τε χάριν τῶν Ἀτρεϊδῶν ἐπιζητούντων τιμωρίαν λόγῳ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης; ἔγινεν ἡ Τρωικὴ ἔκστρατεία. κνωῶπα τόσον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ὅσον καὶ οἱ ἀνατολικοὶ λαοὶ ἐθεώρουν τὸν κύνα σύμβολον ἀναιδεΐας καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς τινος ὡς κυνὸς ἀπετέλει βαρεία ἀντιφάσις ὕβριν (κυνικὴ ἀναιδεΐα). εἰμι Φθίηνδε ἀπειλὴ κατὰ τῆς ἀπειλήσ. κορωνίσιν ἢ πρῦμνη καὶ ἡ πρῶρα τῶν πλοίων ἦσαν τοξοειδεῖς, κυρταί, ἀπολήγουσαι εἰς κεφαλὴν ζῶου. ἄφενος - πλοῦτον προερχόμενα ἐκ τῆς λείας διὰ τῆς ἀλώσεως πόλεων.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπαντῶν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα χρησιμοποιεῖ βαρεῖας καὶ ὕβριστικὰς ἔκφρασεις. Ἀποκαλεῖ αὐτὸν ἀναιδῆ καὶ κερδοσκοπὸν καὶ τονίζει ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὸ μέλλον προθύμως θὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς διαταγὰς του καὶ ὅτι ὁ ἴδιος θὰ ἀρνηθῆ ὑπακοῆν, ἀφοῦ μάλιστα οἱ Τρῶες οὐδέποτε ἀφήρσαν τὰ ἀγαθὰ του ἢ ἄλλως πως ἔβλαψαν αὐτόν, ἀλλ' ἀντιθέτως μετέσχε τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας χάριν τῶν Ἀτρεϊδῶν. Ἐν συνεχείᾳ κακίζει τὸν Ἀγαμέμνονα, ὁ ὁποῖος ἠπέλησε νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὸ γέρας, τονίζων ὅτι, μολονότι ἐπὶ τῶν ὤμων του φέρει πάντοτε τὸ βαρύτερον βᾶρος τοῦ πολυμόχθου πολέμου καὶ ὡς ἐκ τούτου θὰ ἐδικαιοῦτο γέρατος μεῖζονος ἀξίας, τίθεται εἰς ὑποδεεστέρην μοῖραν ἐκείνου κατὰ τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων. Ἡ μικρὰ προσφορά πάντοτε τοῦ εἶναι εὐπρόσδεκτος. Ἦδη μετὰ τὴν γενομένην προσβολὴν ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιβιβασθῆ τῶν πλοίων του καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του Φθίαν.

Περιλήψεις

- 1) Αἰ κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὕβρεις τοῦ Ἀχιλλέως. 2) Ἡ ἐκ τῆς

ἀχαριστίας τοῦ Ἁγαμ. προκύψουσα ἀνυπακοή. 3) Ὑπόμνησις τοῦ σκοποῦ δι' ὃν μετέσχε τῆς ἐκστρατείας. 4) Αἱ ὑπηρεσίαι καὶ ἡ ἀμοιβή του. 5) Ἡ ἀπειλή τῆς εἰς Φθίαν ἐπιστροφῆς του.

Στίχοι 172+187

Πρὸς αὐτὸν δὲ ἀπήντησεν ἔπειτα ὁ βασιλεὺς τῶν ἀνδρῶν Ἁγαμέμνων· «Ἀμέσως (=μάλα) νὰ φύγης, ἂν ἡ ψυχὴ σου (τὸ) ἐπιθυμῇ, καὶ ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν σὲ παρακαλῶ νὰ μείνης πρὸς χάριν μου· πλησίον μου βέβαια (=παρ' ἐμοί γε) (εἶναι) καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι θὰ μὲ ἐκτιμῆσουν, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὁ πάνσοφος Ζεὺς. Σὺ ὅμως (=δὲ) μοῦ εἶσαι ὁ μισητότατος ἐκ τῶν εὐγενῶν βασιλέων· διότι πάντοτε (εἶναι) προσφιλεῖς εἰς σὲ καὶ ἡ ἔρις καὶ οἱ πόλεμοι καὶ αἱ μάχαι. Ἐάν εἶσαι πολὺ ἰσχυρὸς, κάποιος θεὸς νομίζω (=πουν) σοῦ ἔδωκεν αὐτὸ βέβαια (τὸ χάρισμα)· ἀφοῦ ἐπιστρέψης εἰς τὴν πατρίδα σου μὲ τὰ πλοῖά σου καὶ τοὺς συντρόφους σου βασιλεύει εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων, ἐγὼ πάντως (=δὲ) δὲν ἐνδιαφέρομαι διὰ σὲ καὶ δὲν ἀνησυχῶ, διότι εἶσαι θυμωμένος (=κοτέοντος). Τούναντίον μάλιστα (=δέ τοι) θὰ κάμω τὴν ἐξῆς ἀπειλήν· καθὼς ὁ Φοῖβος Ἀπόλλων ἀφαιρεῖ ἀπὸ ἐμὲ τὴν Χρυσίδα, τὴν ὁποίαν βέβαια ἐγὼ θὰ στείλω μὲ τὸ πλοῖόν μου καὶ τοὺς συντρόφους μου, ἔτσι καὶ ἐγὼ (=ἐγὼ δέ), ἀφοῦ ἔλθω ὁ ἴδιος εἰς τὴν σκηνὴν σου, θὰ πάρω (=κ' ἄγω) τὴν ὠραίαν Βρισηίδα, τὸ τιμητικόν σου βραβεῖον, διὰ νὰ μάθης καλά, πόσον εἶμαι ἀνώτερός σου, καὶ (διὰ νὰ) ἀποφεύγῃ (=στυγέη) καὶ (κάθε) ἄλλος νὰ λέγῃ, ὅτι εἶναι ἴσος μου καὶ νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν (=ἀντην) (μὲ ἐμέ).»

Γραμματικά—Σημσιολογικά

ἀναξ ἀνδρῶν=ἀρχιστράτηγος. φεῦγε μάλα=φύγε ἀμέσως, μάλιστα νὰ φύγης. τοι=σοι. ἐπέσονται παρκ. μὲ σημ. ἐνεσ. ἐπισσεύομαι=ἐφορμῶ, σπεύδω, (καὶ μεταφορικῶς) ἐπιθυμῶ. λίσσομαι=παρακαλῶ. εἶνεκα ἐμεῖο =ἐνεκα ἐμοῦ. παρ' (πρόθ.) ἐμοί (εἰσιν)=πάρεισιν. μάλιστα=πρὸ πάντων, κατ' ἐξοχὴν. ὁ μητιέτα ὄνομ. (ἀρχαϊκὸς τύπος εἰς ἂν ἀντὶ εἰς ης, μήτις=φρόνησις. μητιόμαι=σκέπτομαι)=σύμβουλος, συνετός, πάνσοφος. ἐχθρός, ἐχθίων, ἐχθιστος (ὑπερθετ.)=μισητότατος. ἐσσι β' πρόσ. ἐν. ὀρ. ἀττ. εἰ τοῦ εἰμί. διοτρεφής=ὁ παρὰ τοῦ Διὸς τραφεῖς, εὐγενής, εὐπατρίδης. βασιλῆων=βασιλέων. αἰεὶ καὶ ἀττ. αἰεὶ. τοι=σοι. καρτερός (ἐκ τοῦ κρατερός)=ἰσχυρός, δυνατός. ἐσσι=εἰ=εἶσαι. πουν=νομίζω, ἀναμφιβόλως. τὸ δεικτ. =τοῦτο. σῆς κτητ. ἀντων. δοτ. πληθ.=σαῖς. ἐτάροισιν=ἐταίροις=συντρόφοις. Μυρμιδόνεσσιν καὶ ἀττ. Μυρμιδόσιν. ἀνασσε προστ. ἐν. σέθεν γεν. προσ. ἀντων.=σοῦ. ἀλεγίζω=ἐνδιαφέρομαι. ὄθομαι ἀποθετ.=ἀνησυχῶ περὶ τινος, φροντίζω. κοτέοντος μετ. ἐν. τοῦ κοτέω (κότος)=εἶμαι θυμωμένος, θυμῶν. τοι βεβαιωτ. σύνδ.=μάλιστα. ὡς ὁμοιωματικόν=ὅπως. ἐμ'=ἐμέ. ἀφαιροῦμαι=ἀφαιρῶ. τὴν ἀναφορ.=ἦν· τὴν ὁποίαν. κέ(ν) ἄγω =ἔξω=θὰ πάρω. κλισιήνδε τοπ. ἐπίρρ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. [κλισίη

(κλίνω)=κατάλυμα, ανάκλιτρον, σκηνή]=εις τὴν σκηνήν. εἰδῆς ὑποτ. τοῦ οἶδα=γνωρίζω. φέρετερος=κρείσσων=άνωτερος, ισχυρότερος. σέθεν=σοῦ. στυγέη ὑποτ. ἐν. τοῦ στυγέω (θεοστυγῆς)=μισῶ, ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω. ἴσον ἄρσ. γέν. φάσθαι καὶ ἄττ. φάναι ἄπαρ. μέσου ἐν. τῆς αὐτῆς σχμ. τοῦ φημί=λέγω. ὁμοιωθήμεναι καὶ ἄττ. ὁμοιωθήναι ἄπαρ παθ. ἄρσ. τοῦ ὁμοίωμαι=ἐξομοιώνω τὸν ἑαυτόν μου, παραβάλλομαι ἄντην ἐπίρρ. (ἄντα=ἀντικρῶ)=ἀπέναντι, κατὰ πρόσωπον, ἀναφανδόν.

Συντακτικά

τὸν ἀντικ. τοι (ἀντί σοῦ) δοτ. κτητική. εἶνεκ' ἐμεῖο τελικὸν αἴτιον. κε τιμῆ-σομαι ὁ μέλλ. μετὰ τοῦ κεν δηλοῖ τὸ ὀριστικόν. ἐχθιστος κατηγ. μοί δοτ. ἠθική. βασιλῶν γεν. διαιρ. Ὁ 177 στίχος ἔχει πολυσύνδετον σχῆμα τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ Ἀχιλλέως, ἐνῶ δὲν εἶναι τοιαυτὰ, ἀλλὰ ἀρεταί. φίλη κατηγ. καρτερός κατηγ. σοί—τὸ ἀντικ. σὺν νησοῖ... ἐμπρόθ. διορ. συνοδείας. Μυρμιδόνεσιν δοτ. τοπική. Οἱ στίχοι 179—180 ἔχουν παρήχησιν τοῦ σ δηλωτικοῦ τῆς ὀργῆς. σέθεν ἀντικ. τοῦ ἀλεγίζω. κοτέντος γεν. ἀπόλυτος αἰτιολογ. ὡδε σύστ. ἀντικ. ἐμὲ—Χρυσίδα ἀντικ. (ἀφαιροῦμαι τινά τι). τήν... ἀντί ἦν...—αὐτὸς κατηγ. διορ. ἰὼν χρόν. μετ. τὸ σὸν γέρας παράθεσις πλήρης ἐμφάσεως εἰς τὸ Βρισηίδα. ὄφρ' εἰδῆς... στυγέη τελ. προτ. ἐκφράζουσα ἀπειλήν. ὅσσον... εἶμι πλαγία ἐρωτημ. πρότ. φέρετερος κατηγ. ἀντίθεσις πρὸς τὸ καρτερός. σέθεν β' ὄρος συγκρ. ἴσον κατηγ. ἐμοί δοτ. ἀντικειμ. φάσθαι—ὁμοιωθήμεναι τελ. ἄπαρ. ἐκ τοῦ στυγέη ἐξαρτῶμ. (συνωνυμία).

Πραγματικά

φεῦγε μάλα διὰ νὰ ταπεινώσῃ τὸν Ἀχιλλέα χαρακτηρίζει ὡς φυγομαχίαν τὴν ἐπιστροφήν εἰς τὴν πατρίδα του. μητίετα Ζεὺς δὲν ἐξουσιάζει μόνον τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἀλλὰ κέκτηται καὶ πνευματικὰς ιδιότητας ὁ πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. διοτρεφέων διότι οἱ βασιλεῖς τελοῦν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν γεννητόρων καὶ ἀνατροφῶν των θεῶν. εἰ... καρτερός ἀμφιβάλλει διὰ τὴν προσωπικὴν ἀνδρείαν του, τὴν ὅποιαν, ἐὰν ὑπάρχη, θεωρεῖ δῶρον τοῦ θεοῦ. Μυρμιδόνεσιν ὁμιλεῖ ὡς πρὸς εὐτελῆ δούλον, λίαν περιφρονητικῶς διὰ τοὺς ὑπῆκόους του, τῶν ὁποίων δὲν ἔχει ἀνάγκη. Οἱ Μυρμιδόνες, θρακικὸν φύλον, κατῶκουν ἐν Φθιώτιδι· κυριώτεροι πόλεις αὐτῶν ἦσαν ἡ Φθία καὶ ἡ Ἑλλάς. Βρισηῖς ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ καὶ προσφερθεῖσα ὡς γέρας εἰς τὸν Ἀχιλλέα. Οἱ μεθ' Ὅμηρον ἀποκαλοῦν ταύτην Ἴπποδάμειαν. αὐτὸς διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν τὸν ὑπολογίζει. κλισιῆνδε ὑπάρχουν δύο εἰδῶν σκηναί· 1) ἡ ποιμνική καλύβη καὶ 2) ἡ πολεμικὴ σκηνή. Ἐνταῦθα νοεῖται ἡ δευτέρα, ἡ ὅποια ἦτο παράπηγμα καλαμοσκεπές δίκην οἴκου Ὅμηρικοῦ περιβαλλομένου διὰ πασσαλοειδοῦς χαρακώματος.

Νόημα

Μετὰ τὰς βαρεῖας ἐκφράσεις τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὴν ἀπειλήν περὶ ἐπιστροφῆς του εἰς τὴν πατρίδα ἡ ἤδη τεταραγμένη ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐταράχθη ἔτι περισσότερο. Συνιστᾷ λοιπὸν εἰς αὐτὸν νὰ πραγματοποιήσῃ ἀμέσως τὴν ἀπειλήν του, διότι δὲν ἔχει ἀνάγκη τῆς παρουσίας του, ἡ ὅποια εἶναι λίαν μισητὴ, οὕτε τῆς βοηθείας τῶν ὑπῆκόων του. Οἱ θεοὶ καὶ δὴ ὁ Ζεὺς, ὡς πιστεύει, εὐρίσκονται παρά τὸ ἄπειρόν του. Ἐν συνεχείᾳ ἀμφιβάλλει διὰ τὴν προσωπικὴν του ἀνδρείαν, τὴν ὅποιαν—τυχὸν ὑπάρχουσαν—θεωρεῖ ἐκ θεῶν δεδομένην. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ διὰ τὴν ὀργὴν του ὑπὸ τῆς ὁποίας κατέχεται, ἄς μάθῃ, ὅτι οὐδόλως ἀνησυχεῖ καὶ ἐπὶ πλέον ἀς πληροφορηθῇ, ὅτι πολὺ συντόμως θὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν Βρισηίδα διὰ νὰ δοθῇ ἐν σοβαρὸν μάθημα εἰς πάντα ὅστις θὰ εἶχε τὴν τόλμην νὰ ἀντιπαραβάλλεται πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον.

Περίληψεις

1) Ἀδιαφορία τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τὴν τυχὸν ἐπιστροφήν τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὴν πατρίδα του. 2) Ἀμφιβολία διὰ τὴν πολεμικὴν του ἀνδρείααν. 3) Νέα ἀπειλὴ περὶ ἀφαιρέσεως τῆς Βρισηίδος.

Στίχοι 188+205

Ἔτσι εἶπεν ἄγανάκτησις (=ἄχος) δὲ κατέλαβε τὸν υἱὸν τοῦ Πηλέως, καὶ (=δὲ) μέσα εἰς τὰ μαλλιαρὰ στήθη του (= ἐν στήθεσιν λαίοισι) ἢ καρδιά του (=οἶ ἦτορ) κατὰ δύο τρόπους (=διάνδιχα) διελογίσθη (=μερμηρίζεν) ἢ δηλαδὴ αὐτὸς (=δ γε), ἀφοῦ σύρη (=ἐρυσσάμενος) τὸ ὄξυ ξίφος (=φάσγανον) ἔξω ἀπὸ τὴν θήκην τὴν εὐρισκομένην πλησίον τοῦ μηροῦ (=παρὰ μηροῦ), τούτους μὲν (τοὺς Ἀχαιοὺς) νὰ τοὺς σηκώσῃ καὶ νὰ τοὺς διαλύσῃ, τὸν δὲ υἱὸν τοῦ Ἀτρέως αὐτὸς (=δ) νὰ προσπαθήσῃ νὰ φονεύσῃ, ἢ νὰ παύσῃ τὴν ὀργὴν του καὶ νὰ συγκρατήσῃ τὸν θυμὸν του. Ἐφ' ὅσον χρόνον (=ἦος) αὐτὸς ταῦτα ἀνεκίνει κατὰ νοῦν (=ὥρμαινε) μεταξὺ σκέψεως καὶ πάθους (=κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν), ἤρχισε δὲ νὰ σύρῃ (=ἐλκετο) τὸ μέγα ξίφος ἐκ τῆς θήκης, Ἰδοῦ (=δὲ) ἦλθεν ἡ Ἀθηνᾶ ἐξ οὐρανοῦ· διότι εἶχεν ἀποστείλει (=πρὸ+ἦκεν) (αὐτὴν) ἢ ὠραία θεὰ Ἥρα, ἢ ὁποῖα ἠγάπα καὶ τοὺς δύο ἐξ ἴσου (=ὁμῶς) ἀπὸ καρδίας (=θυμῶ) καὶ ἐνδιεφέρετο (δι' αὐτούς). Ἐστάθη λοιπὸν (=δὲ) ὄπισθεν καὶ (=δὲ) ἔπιασεν (=ἔλε) ἀπὸ τὰ ξανθὰ μαλλιά τὸν υἱὸν τοῦ Πηλέως φαινομένη μόνον εἰς αὐτὸν (=οἶψ), ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲ κανεὶς δὲν (τὴν) ἔβλεπεν. Ἐξεπλάγη τότε (=δὲ) ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἔστρεψεν ὀπίσω, ἀμέσως δὲ ἀνεγνώρισε τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶν· διότι (=δὲ) οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς (=οἶ ὄσσε) ἤστραψαν φοβερὰ (=φάανθεν δεινώ)· τότε (=καὶ) μὲ δυνατὴν φωνὴν (=φωνήσας) εἶπε πρὸς αὐτὴν (=προσηύδα μιν) λόγους περωτούς· «διατὶ λοιπὸν (=τί πι') πάλιν (=αὔτε) ἔχεις ἔλθει, τέκνον τοῦ κρατοῦντος τὴν αἰγίδα Διός; Μήπως (=ἦ) διὰ νὰ ἴδῃς (=ἴδῃ) τὴν ὑπεροψίαν (=ὑβρίν) τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀτρέως Ἀγαμέμνονος; Ἀλλὰ θὰ σοῦ εἶπω ξάστερα (κάτι) καὶ νομίζω, ὅτι αὐτὸ (=τό δε) θὰ πραγματοποιηθῇ· διὰ τὴν θρασύτητά του (=ἦς ὑπεροπλίησι) γρήγορα κάποτε (=τάχα ποτὲ) θὰ χάσῃ τὴν ζωὴν (του)».

Γραμματικά—Σημσιολογικά

φάτο μέσ. παρατ. μὲ σημ. ἐνεργ.=ἔφη=εἶπε. Πηλεῖων (Πηλεὺς) πατρωνυμικὸν ἐπίθ.=ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Πηλέα, ὁ υἱὸς τοῦ Πηλέως. τὸ ἄχος (ἄχνημαι)=λύπη, ἀγανάκτησις. ἐγένετ'(ο)=κατέλαβε. ἐν ἐκφράζει ἐπιρρ.

σχέσιον=μέσα, ένδομύχως. *οἱ* δοτ. προσ. άντων.=*αὐτῶ* (άντι γενικής). *τὸ ἦτορ, ορος* (μόνον ὄν. και αἰτ.)=ἡ καρδία (ὡς μέλος τοῦ ανθρώπινου σώματος), ἡ ψυχὴ (ὡς ἔδρα τῶν ποικίλων τοῦ ψυχικοῦ βίου συμβεβηκότων, διαφόρων συναισθημάτων και διαλογισμῶν, ὅπως ένταῦθα). *λάσιος, η, ον*=δασύτριχος, μαλλιαρός. *διάνδιχα* επίρρ. (*διά+άνά+δίχα*)=κατά δύο τρόπους. *μερμηρίζεν* άόρ. τοῦ *μερμηρίζω* (θέμα *μερο-μερ-μεριμνῶ*)=άνακινῶ εἰς τὸν νοῦν μου, σκέπτομαι, διαλογίζομαι. *ὁ γε* δεικτ.=αὐτός. *φάσγανον* (κατὰ μετάθεσιν) άντι σφάγανον (ἐκ τοῦ *σφάττω*)=ξίφος. *ἐρυσσάμενος* μετ. άόρ. τοῦ *ἐρύσσομαι*=σύρω, ἔλκω. *παρὰ* πρόθ. μετὰ γενικής άφαιρετικής=πλησίον και ἔξω τινός. *τούς* δεικτ.=τούτους. *ἀναστήσειεν* εὐκτ. άόρ. τοῦ *ἀνίστημι*=ἔσηκῶ, σηκῶ και διαλύω. *ὁ* δεικτ.=αὐτός, ὁ ἴδιος. *ἐναρίζοι* εὐκτ. έν. τοῦ *ἐναρίζω* (*ἐναρα*=τὰ ὄπλα, ἡ ναποπλία φονευθέντος μαχητοῦ)=άφαιρῶ τὰ ἔναρα, σκυλεύω, φονεύω. *ἦε* διαζ.=ἦ. *ἐρητύσειε* εὐκτ. άόρ. τοῦ *ἐρητύω*=συγκρατῶ, άναχατιζῶ. *θυμὸς*=ψυχὴ, ἔξαψις, παραφορά. *ἦος* και *εἰος* χρον. σύνδ. παράλληλοι τύποι τοῦ *ἔως*=ἔφ' ὅσον χρόνον, ἔως. *ὁ* δεικτ.=οὗτος. *ὠρμαινει* παρατ. τοῦ *ὠρμαίνω* (*ὠρμῶ*)=άνακινῶ κατὰ νοῦν (πάντοτε μεταφορικῶς). *φρένες*=νοῦς. *θυμὸς*=πάθος. *ἔλκετο* μέσος παρατ. άποείρας τοῦ *ἔλκω*=σύρω. *ὁ κολεός*=ἡ θήκη τοῦ ξίφους, τὸ φηκάρι. *Ἀθήνη* ἐπικὸς τύπος=Ἀθηνᾶ. *πρὸ+ἦκε* άόρ. β' τοῦ *προΐημι* άντι ὕπερα.=ἐκπέμπω, άποστέλλω. *ἄμφω* δυϊκὸς άρ.=άμφοτέρους. *ὁμῶς* επίρρ.=ὁμοίως, ὁμοῦ, συγχρόνως, ἐξ ἴσου. *φιλῶ*=άγαπῶ. *κῆδομαι*=φροντιζῶ. *σῆ* και *ἄττ.* *ἔστη* άόρ. β' τοῦ *ἵσταμι*. *ὄπιθεν* ἐπικ. τύπος τοῦ *ὄπισθεν*. *ἔλε* και *εἶλε* άόρ. β' τοῦ *αἰρῶ*=λαμβάνω, πιάνω. *οἶος*=μόνος. *τῶν* ἀρθρικής σημ. *οὐ τις*=οὐδεὶς. *ὄρατο*=εἶώρα=ἔβλεπε. *θάμβησεν* άόρ. τοῦ *θαμβέω*=ἐκπλήττομαι, ξαφνιαζομαι. *μετὰ+ἐτράπετο* άόρ. β' τοῦ *μετατρέπομαι*=στρέφω ὀπίσω. *αὐτίκα*=άμέσως. *ἔγνω*=άνεγνώρισε. *Πάλλας, -άδος*=ἡ Ἀθηνᾶ ὄχι ὡς πάλλουσα τὸ δόρυ, ὅπως οἱ άρχαῖοι ἐσχέτιζον τὴν λέξιν, ἀλλὰ παρθένος κόρη (ἰδὲ *πάλλας*=νέος). ἡ Ἀθηναίη=ἡ θεᾶ Ἀθηνᾶ. *δεινῶ* δυϊκὸς άρ. *ὅσοι οἱ* (δοτ. γ' προσ. άντων.=αὐτῆ). *φανέω*=ἐκβάλλω φωνήν, λέγω. *πτερωτός*=πτερωτός, πεταχτός, εὐκίνητος. *προσανδῶ*=λέγω πρὸς τινα. *τίπτει*=τί ποτέ=διατί λοιπόν, ἄρα γε (άσχετον ἐτυμολογικῶς πρὸς τὸ *ποτέ*). *αὐτε*=πάλιν. *αἰγίοχος* (*αἰγίς+Ἔξχω*, *vehō*)=ὁ ἔχων, ὁ κρατῶν, ὁ σεῖων τὴν αἰγίδα. *τὸ τέκος* (*τίκτω*)=τέκνον. *εἰλήλουθας*=*εἰλήλυθας* παρακ. τοῦ *εἶμι*. ἡ μόριον ἐπὶ ἐρωτήσ.=μήπως. *ὑβρις*=ὑπεροψία, ἔπαρσις, αὐθαιρεσία. *ἴδη* β' ἐνικὸν πρὸς ὕποτ. μέσ. άόρ. β' (=ἰδόμεν) ἐνεργ. σημ. *ἐκ+ἔρέω* και *ἄττ.* *ἔξερω* μέλλ. τοῦ *ἐξείρω* (και ὄχι τοῦ *ἐξαγορεύω*)=λέγω καθαρὰ, βεβαιῶνω, δηλῶ κατηγορηματικῶς. *τοι=σοι.* *τὸ* δεικτ.=τοῦτο. *τελέεσθαι* άπαρ. μ. μέλλ. με παθ. σημ. άντι *τελεῖσθαι* τοῦ *τελέομαι*=φέρομαι εἰς πέρας, πραγματοποιοῦμαι. *οἶω* και *οἶομαι*=οἶομαι=νομίζω. *ἦς ὑπεροπλήσιν* (δοτ. πλ.) και *ἄττ.*=*αἶς ὑπεροπλήσις*. *ἦς* κτητ. άντων. γ' προσ. *εὐς, ἦ, ὄν* και *ὅς, ἦ, ὄν* (λατ. *suus*). *ὑπεροπλή* (*ὑπέροπλος*=ὑπερβολικὰ ἔτοιμος)=άλαζονεία, θρασύτης. *τάχα*=ταχέως. *ἂν* ἰσοῦται τῷ *κεν.* *ὄλεσση* ὕποτ. άόρ. τοῦ *ὄλλνμι*=χάνω. *ποτέ*=κάποτε.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚᾶ

οἱ (άντι *οὐ*) δοτ. κτητική. *έν...* *σῆθησιν* ὑπερβατὸν σχῆμα δοτ. τ.πικῆς. ἦ *ἦε* και *ἄττ.* *πότερον*—ἦ διμελὴς πλαγία ἐρωτ. πρότ. κατ' εὐκτ. διότι ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, ὡς ἐπεξήγησις τοῦ *διάνδιχα*. *ὁ γε* (πλεονασμὸς ἦ ἔξαρσις τοῦ ὄκ.)... άνώμαλος σύνδεσις άντι: *τὸν δὲ Ἀτρείδην* (ὁ ἐνεστὸς τοῦ ρ άποπειρατικός). *κατὰ φρένα* και *θυμὸν συνωνυμῶς* τὸ πρῶτον ἀναφέρεται εἰς τὸν νοῦν, τὸ δεῦτερον εἰς τὴν ψυχὴν. *πρὸ+ἦκε* τμήσις. *λευκώλενος* Ἡγη παράθεσις. *θυμῶ* δοτ. τοπική. *φιλέουσα*—*κηδομένη* ἐπιθ. μετ. *κόμης* γεν. μεριστική. Ἡ εἰκὼν ποιητικὴ ὡς και ἦ έν τῷ 200ῶ στίχῳ. *τῶν ἄλλων* γεν. διαίρ. *μετὰ+ἐτράπετο* τμήσις. *δεινῶ* κατηγ. *οἱ* δοτ. κτητική. *ὅσοι* ὕποκ. τοῦ *τελέεσθαι* εἰδ. άπαρ.

ἧς ὑπεροπλήσει δοτ' αἰτίας. ἄν (=κεν) δλέσση ἢ εὐκτική μετὰ τοῦ ἄν ἰσοῦται τῷ μέλλοντι=δλέσει.

Πραγματικά

ἦτορ διὰ ταύτης δηλοῦται: 1) ἡ καρδία ἐν τῇ ὕλικῃ σημασίᾳ, 2) ἔνθα ἐκφράζεται ἐνεργὸς συμμετοχὴ αὐτῆς κατὰ τὴν διατάραξιν τῆς ψυχικῆς ἡρεμίας, 3) ἔνθα σημαίνεται ἡ διὰ τῆς μυϊκῆς αἰσθήσεως συνειδητῆ γινομένη ἀτονία τῆς καρδίας, 4) ὡς γενικωτέρα ἔδρα τῆς ψυχῆς ἢ αὐτῆ ἢ ψυχῆ, 5) ὡς ἔδρα τῶν ὕλικῶν συναισθημάτων πείνης καὶ δίψης καὶ 6) ὡς ἔδρα παντοίων συναισθημάτων καὶ διαλογισμῶν. *λάσιος* τὰ δασύτριχα στήθη ἔθεωροῦντο ὡς σημεῖον ἀνδρείας πρβλ. τὸ τῆς Δημοτικῆς ποιήσεως διὰ τὸν Ἄνδρουττον: «καὶ τὰ δασιά τὰ στήθη του τοῖχος χορταρισμένους». *φάσανον* τὸ Ὀμηρικὸν ξίφος μήκου ἐνὸς περὶπου μέτρου ἦτο δίστομον ἐκ χαλκοῦ ἐπιθετικὸν ὄπλον ἐντὸς θήκης φυλασσόμενον (*κολεοῦ*) καὶ δι' αὐτοῦ ἔκοπτον καταφέροντες μετὰ δυνάμεως ἢ ἐτέρπων διὰ τῆς αἰχμῆς, ἀνηρτάτο δὲ διὰ τοῦ *τελαμώνος* ἢ *ἀορτήρος* ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ. Ἡ λαβὴ τοῦ ἐστερεοῦτο δι' ἀργυρῶν (ἰδὲ κατωτέρω: *ἀργυρῆ κώπη*) ἢ χρυσῶν ἢ λῶν ἢ ἐξ ἐλεφαντοστοῦ. *τοὺς* τοὺς παρόντας Ἀχαιοὺς. *κατὰ φρένα καὶ θυμόν* ἐννοεῖ τὴν ἀμφιταλάντευσιν τοῦ πνεύματος ἀποτρέποντας καὶ τοῦ πάθους παρακινούντας πρὸς ἔγκλημα. Ἡ λαθφείσα ἀπόφασις ἦτο ὁ φόνος. *Ἀθήνη* οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνὰ ἐμφανίζονται εἰς τοὺς ἥρωας καθοδηγοῦντες τὰς πράξεις τῶν ἢ ὑπὸ ξένην μορφήν ἢ μόνον εἰς αὐτοὺς παρουσιαζόμενοι, ἐνῶ διὰ τοὺς ἄλλους εἶναι ἀόρατοι. Ἡ Ἀθηνᾶ ἀποτελεῖ τὸν ἀπὸ μηχανῆς θεόν, ὁ ποῖος σφάζει τὸν Ἀγαμέμνονα. *ξανθῆς κόμης* οἱ ἀρχαῖοι τὴν κόμην καὶ δὴ τὴν ξανθὴν ἔθεώρουν διὰ τε τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας χαρακτηριστικὸν καλλονῆς πρβλ. *εὐπλόκαμος*, *εὐκομος*, *κάρη κομόωντες*, *ξανθὰν ἀρμονίαν*. Τοῦτο δικαιολογεῖται, διότι οἱ Ἕλληνας ἦσαν μελαχροῖνοι. *ἐτράπετο* ἢ στροφή ἔγινε, διότι ἡ Ἀθηνᾶ ἴστατο ὅπισθεν. *αὐτεῖνα ἔγνω* διότι καὶ ἄλλοτε ἐνεφανίσθη ἐκδηλώσασα εὐνοίαν. *δεινὸ οἱ ὄσσε φάνθεν* ἢ δεινὴ ἀνταύγεια τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Ἀθηνᾶς παρέλυσε τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀνάσπασιν τοῦ ξίφους. Ἄλλοι φρονοῦν ὅτι ἤστραψαν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ἀχιλλέως. *ἔπια πιερόθεντα* διότι οἱ λόγοι ἐστομιζόμενοι πετοῦν ἀνεπιστρεπτί, ὅπως καὶ τὰ πουλιὰ ἐκ τοῦ κλωβοῦ πρβλ. *verba volant, scripta manent*. *αἰγίοχος* διότι ἀντὶ ἀσπίδος κρατεῖ αἰγίδα συμβολίζουσαν τὴν θύελλαν (*καταιγίδα*) ἀστραπῶν καὶ κεραυνῶν (*ἀστεροπητῆς*—*τερπικέρανος*).

Νόημα

Μετὰ τὴν προσβλητικὴν ἀπειλὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος ὁ Ἀχιλλεὺς σφόδρα ταραχθεὶς ἐσέκθη ἢ νὰ διαλύσῃ τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ φονεῖσθαι αὐτὸν ἢ νὰ συγκρατήσῃ τὴν ὀργὴν του. Ἀποκλίνας πρὸς τὴν πρώτην σκέψιν ἤρχισε νὰ ἀνασπᾷ τὸ ξίφος, ὅτε κατ' εἰσήγησιν τῆς Ἥρας φιλικῶς διακειμένης πρὸς ἀμφοτέρους ἐνεφανίσθη ἡ Ἀθηνᾶ, ἐστάθη ἀκριβῶς ὀπισθέν του καὶ τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὰ ξανθὰ του μαλλιά χωρὶς νὰ εἶναι ὁρατὴ εἰς τοὺς ἄλλους παρὰ μόνον εἰς αὐτόν. Ἐκπληκτος τότε ὁ Ἀχιλλεὺς στραφεὶς πρὸς τὰ ὀπίσω ἀνεγνώρισε τὴν θεάν Ἀθηνᾶν ἀπὸ τὴν ἰσχυρὰν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της καὶ τὴν ἠρώτησε περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀφίξεώς της. Ἐάν, λέγει ὁ Ἀχιλλεὺς, ἡ Ἀθηνᾶ ἦλθε νὰ ἴδῃ τὴν ὑπεροψίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἄς μάθῃ ὅτι ἔνεκα τῆς τοιαύτης αὐθάδους διαγωγῆς του συντόμως θὰ ἀπολέσῃ τὴν ζωὴν του.

Περιλήψεις

1) Σκέψεις τοῦ Ἀχιλλέως περὶ διαλύσεως τῶν Ἀχαιῶν καὶ φόνου τοῦ Ἀγαμέμνονος. 2) Ἐμφάνισις τῆς Ἀθηνᾶς. 3) Ἀπειλὴ τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐνώπιον τῆς Ἀθηνᾶς.

Στίχοι 206+214

Τότε (=δέ) εἶπε πρὸς αὐτὸν πάλιν ἡ θεά, ἡ σπινθηροβόλου ὀφθαλμοὺς ἔχουσα Ἰαθηνᾶ· ἐγὼ ἦλθον ἐξ οὐρανοῦ διὰ νὰ καταπαύσω τὴν ὄργην σου, ἐὰν ὑπακούσης. Μὲ ἀπέστειλε (= *πρὸ+ἦκε*) δὲ ἡ ὠραία θεά Ἡρα, ἡ ὁποία ἀμφοτέρους ἐξ ἴσου (= *ὁμῶς*) ἀπὸ καρδίας (= *θυμῶ*) ἀγαπᾶ καὶ ἐνδιαφέρεται (διὰ σᾶς). Ἐλα λοιπὸν παῦσε (= *λῆγ'*) τὴν φιλονικίαν, καὶ νὰ μὴ σύρῃς (= *ἔλκειο*) τὸ ξίφος διὰ τῆς χειρός (σου)· βεβαίως (= *ἀλλ' ἦ τοι*) διὰ λόγων μόνον (= *μὲν*) ὕβρισε, ὅπως βεβαίως θὰ γίνῃ· διότι αὐτὸ (= *ὦδε*) θὰ (σοῦ) εἴπω καθαρά, τὸ ὁποῖον χωρὶς ἄλλο (=δέ) καὶ θὰ ἐκπληρωθῇ. Κάποτε θὰ σοῦ δοθοῦν (= *παρέσσεται τι*) ἀκόμη καὶ τριπλάσια (= *καὶ τρεῖς τόσσα*) λαμπρὰ δῶρα ἔνεκα αὐτῆς τῆς προσβολῆς· ἀλλὰ (=δέ) σὺ νὰ συγκρατηθῆς (= *ἴσχεο*) καὶ νὰ ὑπακούσης εἰς ἡμᾶς».

Γραμματικά—Σημασιολογικά

αὔτε=πάλιν, ἀφ' ἑτέρου. *γλαυκῶπις*, *ιδος* (*γλαυκός*=σιλιπνός+ὄπι)=ἡ ἔχουσα σπινθηροβόλυντας ὀφθαλμούς. *τεός*, *ἦ*, ὄν κτητ. ἄντων.=σός, ἦ, ὄν. *μένος*=ἔξαψις, παραφορά, ὄργη. *αἶ* ὑποθ.=εἰ. *κε=ἄν* (δυνητ.). *πίθῃαι* β' ἐνικὸν ὑποτ μ. ἄορ. β' (= *ἐπιθύμην*) τοῦ *πειθῶ* (*αἶ κε πίθῃαι*=ἦν *πεισθῆς*). *πρὸ+ἦκε* ἄορ. β' τοῦ *προίημι*=ἀποστέλλω. *ὁμῶς* ἐπίρρ.=ὁμοῦ, ἐξ ἴσου. *ἄγε λῆγε*=ἔλα παῦσε. *ἔλκειο*=ἔλκου προστ. ἐν. τοῦ *ἔλκομαι*=σύρω, τραβῶ. *ἀλλ' ἦ τοι*=βεβαίως, ἐν τούτοις ὁμῶς. *ὀνειδίσειον* προστ. ἄορ. τοῦ *ὀνειδίζω*=ὑβρίζω. *ἐξερέω* μέλλ. τοῦ *ἐξείρω*=λέγω ρητῶς. τὸ ἀναφ.=τὸ ὁποῖον. *ποτέ*=κάποτε. *καὶ* ἐπιδοτ.=ἀκόμη καὶ. *τοι=σοι*. *παρέσσεται τοι*=θὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σου, θὰ σοῦ δοθοῦν. *ἀγλαός* (*ἀγα*-τοῦ *ἀγαμαι*+*γλαF*-*γλαυ*-*γλαυκός*)=ἔξοχος, λαμπρός. *ὑβριος* καὶ ἄττ. *ὑβρεως*=προσβολῆς. *ἴσχεο* (μέσον αὐτοπαθές) προστ. μέσ. ἔνεσ. τοῦ *ἴσχω* (ἰσχυρότερον τοῦ *ἔχω*)=κρατῶ βαστῶ, (*ἴσχομαι*=συγκρατοῦμαι). *πεῖθεο* καὶ ἄττ. *πεῖθον* προστ. ἔνεσ. τοῦ *πεῖθομαι*=ὑπακούω.

Συντακτικά

τὸν ἄντικ. Ἰαθηνῆ παράθεσις *παύσουσα* τελ. μετ. *αἶ κεν...* ὑποθ. πρότ. *πρὸ+ἦκε* τμησις. Ἡρα παράθεσις. *ἄμφω* ἄντικ. *θυμῶ* δοτ. τοπική. *φιλέουσα-κηδομένη* ἐπιθ. μετ. *ἔριδος* ἄντικ. *χειρὶ*-ἔπεισιν δοτ. ὄργαν. *ὤς...* ἀναφ. πρότ. *ὦδε* σύστ. ἄντικ. *τὸ δέ...* ἀναφ. προτ. *τοι* δοτ. ἠθική. *δῶρα* ὑποκ. (ἄττ. σύνταξ.). *ἔνεκα ὑβριος* ἀναγκαστ. αἷτιον. *ἡμῖν* ἄντικ.

Πραγματικά

γλαυκῶπις τὸ πάλαι οἱ θεοὶ καὶ αἱ θεαὶ ἐλατρεύοντο καὶ ὑπὸ μορφὴν ζῴων ἢ πτηνῶν π.χ. ἡ Ἰαθηνᾶ εἶχε τὴν γλαῦκα, σύμβολον σοφίας, ὁ Ζεὺς τὸν ἀετὸν, τὸν βασιλέα τῶν πτηνῶν, ἡ Ἡρα τὸν βοῦν, ὁ Ἀπόλλων τὸν λύκον, ὁ Ποσειδῶν τὸν ἵππον κ.λ.π. *ἔπεισιν ὀνειδίσειον* ἡ συμβουλή αὐτῆς χριστιανικῶς καταδικαστέα· ἐλέχη ὁμῶς, ἵνα ἀποφευχθῇ ὁ φόνοσ.

Νόημα

Ἡ Ἰαθηνᾶ λαβοῦσα τὸν λόγον ἀπαντᾷ εἰς τὸν Ἀχιλλέα δικαιολογοῦσα τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεωσ, ὁ ὁποῖοσ συνίσταται εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆσ ὄργησ του κατ' εἰσῆγησιν τῆσ Ἡρασ φιλικῶσ διακειμένησ

πρὸς τοὺς διαπληκτιζομένους. Συνιστᾷ δέ, ὅπως περιορισθῆ ἴκονον εἰς ἀνταλλαγὴν ὕβρεων καὶ διαβεβαιοῖ ρητῶς, ὅτι θὰ ἐπιστῆ κάποτε ἢ στιγμῇ, καθ' ἣν θὰ ἱκανοποιηθῆ διὰ τὴν προσγενομένην αὐτῷ προσβολὴν μὲ διπλάσια καὶ τριπλάσια δῶρα.

Περὶλήψεις

1) Αἰτία ἀφίξεως τῆς Ἀθηνᾶς. 2) Συμβουλή αὐτῆς πρὸς τὸν Ἀχιλλέα. 3) Ὑπόσχεσις περὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἱκανοποιήσεως του.

Στίχ. 215+222

Πρὸς αὐτὴν τότε ἀπαντῶν εἶπεν ὁ ταχὺς κατὰ τοὺς πόδας Ἀχιλλεύς: «Πρέπει βεβαίως (=μέν), θεά, τὴν ἐντολὴν ὑμῶν τῶν δύο (=ἔπος σφωϊτερον) νὰ διαφυλάξω (=εἰρύσσασθαι), ἄν καὶ εἶμαι πολὺ ἐξωρισμένος· διότι ἔτσι (=ὡς) (εἶναι) καλλιτέραν. Ἐάν κανεῖς (=ὄς) ὑπακούῃ εἰς τοὺς θεοὺς, τότε (=τε) εὐχαρίστως (=μάλα) τὸν ἀκούουν».

Εἶπε (=ῆ) καὶ ἐκράτησε (=σχέθε) τὴν βαρεῖαν (του) χεῖρα ἐπάνω εἰς τὴν ἀργυρᾶν λαβὴν, ὥθησε (=ῶσε) δὲ τὸ μέγα ξίφος ὀπίσω (=ἄψ) εἰς τὴν θήκην, καὶ ὑπήκουσεν (=οὐδ' ἀπίθησε) εἰς τὴν ἐντολὴν τῆς Ἀθηνᾶς· ἐκείνη τότε (=δὲ) (ἢ Ἀθηνᾶ εἶχε μεταβῆ εἰς τὸν Ὀλυμπον, δηλ. εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ κρατοῦντος τὴν αἰγίδα Διός, μεταξὺ (=μετὰ) τῶν ἄλλων θεῶν.

Γραμματικά—Σημειολογικά

μιν=βεβαίως. σφωϊτερος, η, ον κτητικὴ ἀντων. β' προσώπου δυϊκοῦ=ιδιός σας, ὑμῶν τῶν δύο. εἰρύσσασθαι ἀπαρ. ἀορ. τοῦ ἐρύσομαι=τηρῶ, σφάζω, φυλάττω. κεχολωμένον μετ. παρακ. τοῦ χολόομαι=ὀργίζομαι, ἀγαθὰκτῶ. ὡς ἐπίρρ.=οὕτως, ἔτσι. ἐπιπείθεται ὑποτ. ἐν. τοῦ ἐπιπείθομαι=ὑπακούω. μάλα=πολύ. εὐχαρίστως, προθύμως. ἔκλυον ἀορ. ἀχρήστου ἐν. κλύω=ἀκούω, εἰσακούω. ἦ γ' ἐν. παρατ. τοῦ ἡμί=λέγω, παρὰ Πλάτωνι: ἦ δ' ὄς=εἶπεν οὗτος· ἐρμηνεύεται δι' ἀορ.=εἶπε. κώπη (carpio)=λαβὴ τοῦ ξίφους. σχέθε ἐπικὸς τύπος ἀορ. β'=ἔσχε τοῦ ἔχω=κρατῶ. ἄψ ἐπίρρ. συγγενὲς πρὸς τὸ ἀπό λατ. abs=ὀπίσω, πάλιν. κολεός=κολεός=θήκη. ὦσε ἀορ. α' τοῦ ὠθῶ. ἀπίθησεν ἀορ. τοῦ ἀπιθέω (πιθ. ἀορ. β' ἐπιθον τοῦ πείθω)=ἀπειθῶ, παρακούω. μῦθος=ἐντολὴ. Ἀθηναίη ἐπικὸς τύπος=Ἀθηνᾶ. δῶμα=ἀνάκτορον. αἰγίοχοιο=αἰγίοχου (ἰδὲ ἀνωτέρω). βεβήκει ὑπερσ. τοῦ βαίνω. μετὰ πρόθ. κειμένη ἐπιρρηματικῶς=ἀναμέσον, μεταξὺ. δαίμων (δαίω=μοιράζω τὴν τύχην)=θεός, θεότης.

Συντακτικά

τὴν ἀντικ. πόδας αἰτ. τοῦ κατὰ τι. (με) ἐννοεῖται ὡς ὑποκ. τοῦ εἰρύσσασθαι, ὅπερ ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. χρῆ. κεχολωμένον περ ἐνδοτ. μετ. ἐπιτείνομένη διὰ τοῦ περ. θυμῷ δοτ. τοπικῆ. ἄμεινόν (ἔστι). ὄς... ἐπιπείθεται ἀναφ. ὑποθ. πρότ. θεοῖς ἀντικ. ἔκλυον γνωμικός ἀορ.=κλύουσι. αὐτοῦ ἀντικ. ὁ τε συνδέει στενωδὸς τὰς δύο ἐννοίας: ὑπακοῆς εἰς θεοὺς καὶ ἀποδοχῆς τῶν δεήσεων. οὐδ' ἀπίθησεν σχῆμα λιτότητος ἀντι (ἐ)πίθετο (ἢ ἀρνητικὴ ἔκφρασις εἶναι ἐντονωτέρα τῆς καταφατικῆς). μύθω ἀντικ. βεβήκει ὁ ὑπερσ. δηλοῖ τὴν ταχεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς. δῶματα ἐπεξήγησις δηλοῦσα σαφέστερον τὸν τόπον.

Πραγματικά

σφωϊτερον Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρας. δαίμονες. Κατὰ τοὺς Ὀμηρικούς χρό-

νους δὲν ὑπῆρχε διάκρισις μεταξύ δαιμόνων καὶ θεῶν, εἴτε οἱ δαίμονες ἤσκουν εὐεργετικὴν εἴτε ἐπιβλαβὴ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεύς μολοῦντι ὀργισμένος ἠναγκάσθη νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὴν σύστασιν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἐπανεφέρε το ἕϊφος εἰς τὴν θέσιν του, διότι—κατ' αὐτὸν—ἡ ὑπακοὴ εἰς τοὺς θεοὺς συνεπάγεται ἀποδοχὴν ὑπ' αὐτῶν τῶν τυχόν γενομένων παρακλήσεων τῶν ἀνθρώπων. Μετὰ ταῦτα ἡ Ἀθηνᾶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ἐν τῷ μέσῳ τῶν λοιπῶν θεῶν.

Περίληψεις

1. Ὑπακοὴ τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὴν σύστασιν τῆς Ἀθηνᾶς. 2. Ἐπιστροφή αὐτῆς εἰς τὸν Ὀλυμπον.

Στίχοι 223+244

Ὁ υἱὸς δὲ τοῦ Πηλέως ἐκ νέου (=ἐξαυτίς) μὲ δριμύτατα λόγια ὠμίλησε πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Ἀτρέως καὶ δὲν ἔπαυεν ἀκόμη τὴν ὀργὴν (του)· «μέθυσε (=οἰνοβαρές), ἀναιδέστατε (=κυνὸς ὄμματ' ἔχων), καὶ δειλὲ (=κραδίην ἐλάφιοι), οὐδέποτε τολμᾶς (=τέτληκας) θαρραλέως (=θυμῷ) νὰ ἐτοιμασθῆς πρὸς μάχην (=θωρηχθῆναι ἐς πόλεμον) μετὰ τῶν στρατιωτῶν (=ἅμα λαῷ) οὔτε νὰ μεταβῆς εἰς ἐπικίνδυνον ἀποστολὴν (=λόχονδε) μετὰ τῶν προκρίτων Ἀχαιῶν· διότι (=δὲ) τοῦτο (=τὸ) (δηλ νὰ μεταβῆς εἰς ἐπικίνδυνον ἀποστολὴν) φαίνεται (=εἴδεται) εἰς αἶ, ὅτι εἶναι θάνατος. Ἀλήθεια (=ἦ) εἶναι πολὺ συμφερότερον (=λώϊον) νὰ ἀφαιρῆς εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ εὐρέος στρατοπέδου (=κατὰ στρατὸν εὐρύν) τῶν Ἀχαιῶν τὰ τιμητικὰ βραβεῖα (=δῶρα), ἐὰν κανεῖς (=ὅς τις) εἶπη ἐναντίον σου, (=ἀντίον σέθεν)· (εἶσαι) ἀρπακτικὸς βασιλεὺς, διότι βασιλεύεις σὲ τιποτένιους (ἀνθρώπους)· διότι (ἄλλως τε) ἀλήθεια (=ἦ), υἱὲ τοῦ Ἀτρέως, τώρα διὰ τελευταίαν φορὰν (=ὑστερα) θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν (=λωβήσαιο ἄν). Ἀλλὰ θὰ σοῦ εἶπω ξάστερα καὶ πρὸς τούτοις (=ἐπὶ) θὰ κάμω ἐπίσημον ὄρκον· ἀληθινὰ (=ναὶ) μὰ τὸ σκῆπτρον αὐτὸ ἐδῶ, τὸ ὁποῖον βεβαίως (=μὲν) οὐδέποτε θὰ βγάλλῃ (=φύσει) φύλλα καὶ κλάδους οὔτε θα ξαναβλαστῆσῃ (=ἀναθηλήσει), ἀφοῦ δὰ (=ἐπεὶ δὴ) πρὸ πολλοῦ (=πρωτα) εἰς τὰ βουνὰ ἔχει ἀφήσει τὸν κορμὸν ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκόπη (=τομήν)· διότι, ὡς γνωστὸν (=θά), τὸ ὀρειχάλκινον ἐργαλεῖον (=χαλκὸς) ὀλόγυρα (=περὶ) (ἔκοψε) ἀπὸ αὐτὸ (=ε) τὰ φύλλα καὶ (τὸ) ἐξεφλούδισε (=ἔλεψε φλοιόν)· τώρα ὅμως (=αὐτε) αὐτὸ (τὸ σκῆπτρον) (=μιν) κρατοῦν διαρκῶς (=φορέουσι) εἰς τὰς χεῖράς των οἱ υἱοὶ τῶν Ἀχαιῶν ὡς ἀπονέμοντες τὸ

δίκαιον (=δικασπόλοι), οἱ ὅποιοι διαφυλάττουν (=εἰρύνεται) τοὺς νόμους (=θέμιστας) κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός· οὗτος δὲ θὰ εἶναι διὰ σὲ βαρὺς ὄρκος· ἀναμφιβόλως κάποτε (=ἤ ποτε) ὄλοι γενικῶς οἱ υἱοὶ τῶν Ἀχαιῶν θὰ ποθῆσουν (=ποθῆ ἴξε-ται) τὸν Ἀχιλλέα· ἀλλὰ (=δὲ τότε, ἂν καὶ θὰ λυπῆσαι πολὺ (=ἀχνύμενός περ), οὐδόλως (=οὐ τι) θὰ δυνηθῆς νὰ (τοὺς) ὠφελῆσῃς, ὅταν (=εἴτ' ἂν) πολλοὶ θὰ πίπτουν νεκροὶ ὑπὸ τοῦ φονικοῦ "Εκτορος" τότε (=δὲ) μέσα σου θὰ ξεσχίζῃς τὴν καρδιά σου, (=ἀμύξεις θυμὸν) θλιβόμενος (=χωόμενος), διότι σὺ (=δ' ε' τ') οὐδόλως ἐτίμησες (=ἔτεισας) τὸν ἀνδρεϊότατον ἐκ τῶν Ἀχαιῶν·.

Γραμματικά—Σημασιολογικά

ἐξαυτεῖς ἐπίρρ.=πάλιν, ἐκ νέου. ἀταρτηρὸς (σκοτεινὸν τὸ ἔτυμον)=καταστρεπτικός, δηκτικός, βίαιος, προσβλητικός. προσέειπε=προσεῖπε ἄορ. β' τοῦ πρόσσημι. χόλοιο=χόλου=ὄργη. οἶνοβαρὲς κλητ.=βεβαρυμένε ὑπὸ τοῦ οἴνου, μέθυσε. κυνὸς ὄμματα ἔχων=κυνώπης=ἀναϊδής. κραδίη μετὰθεσις=καρδία (cor, cordis). λαὸς=στρατός. θωρηχθῆναι ἄπαρ. παθ. ἄορ. τοῦ θωρήσσομαι (θώραξ)=βάζω τὸν θώρακα, ὀπλίζομαι, ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην. λόχος (ἐξ οὗ καὶ τὸ λέχος=τόπος ὅπου χώνεται τις, λοχάω=ἐνεδρεύω)=ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή. ἀριστήσσειν καὶ ἄττ. ἀριστεῦσιν δοτ. πληθ. τοῦ ἀριστεύς=ἄριστος, εὐγενής, πρόκριτος, ἀρχηγός. τέληκας παρακ. μὲ σημ. ἐν. τοῦ ἀχρήστου τλάω=τολμῶ (ἄορ. β' ἐτλην) λατ. tolerare, tolerance. τὸ δεικτ.=τοῦτο. δὲ πολλάκις παρ' Ὀμήρῳ αἰτιολογικός. τοι=σοι. ἡ κῆρ, κηρὸς=ὄλεθρος, ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος. εἶδομαι (θεμ. Feid, video)=φαίνομαι. λῶιον καὶ ἄττ. λῶον συγκρ. τοῦ ἀγαθός, ὑπερθ. λῶστος=καλλίτερον, ὠφελιμώτερον, συμφερότερον. δῶρα=γέρα. ἀφαιρουῖμαι=ἀφαιρούμαι. σέθεν γεν. προσ. ἄντων. =σοῦ. ἀντίον ἐπίρρ.=ἀπέναντι, ἐναντίον τινός. δημοβόρος (δημός+βορός=ἀδφάγος πρβλ. βορά, βιβρώσκω)=ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀπληστος, ἀρπακτικός. οὐτιδανός=μηδαμινός, τιποτένιος. ὕστατα ἐπίρρ.=διὰ τελευταίαν φοράν. λωβήσαιο ἂν εὐκτ. ἄορ. τοῦ λωβάομαι (λώβη)=φέρωμαι ὕβριστικῶς, προσβάλλω, κάμνω ἀτιμίαν. ἐπί ἐπίρρ.=ἐπὶ τούτῳ, πρὸς τούτοις. ὁμοῦμαι μέλλ. ὄρ. τοῦ ὁμνυμι=ὀρκίζομαι, δίδω ὄρκον. ναὶ βεβαιωτ. μόριον=ἀληθινά, βέβαια. τὸ ἀναφ.=τὸ ὅποιον. μὲν=βεβαιῶς. οὐποτε=οὐδέποτε. ὁ ὄζος (ὁ ἄθροιστ.+θέμ.σεδ τοῦ ἔζομαι=τὸ προστιθέμενον, τὸ προσκαθήμενον (εἰς τὸν κορμὸν), κλάδος, κλώνος. φύσει μέλλ. τοῦ φύω (μεταβατ. σημ.)=γεννῶ, βνάζω. πρῶτα οὐδ. κεῖται ἐπίρρ.=πρωτότερα, πρὸ πολλοῦ. τομῆ (τέμνω)=κοψιά, στέλεχος, κορμὸς (ἐξ οὗ ἐκόπη). λέλοπεν παρακ. τοῦ λείπω. ἀναθηλήσει μέλλ. τοῦ ἀναθηλέω=ἀναθάλλω, ξαναβλαστάνω. περὶ ἐπίρρ.=τριγύρω. ἕα=ὡς γνωστόν. εἰ αἰτ. προσ. ἄντων. γ' προσ.=αὐτόν, ἦν, ὁ. χαλκός=ὄρειχάλκινον ἐργαλεῖον, χάλκινον τσεκούρι ἔλεψεν ἄορ. τοῦ λέπω (λεπίς)=ξεφλουδίζω. μιν οὐδ. προσ. ἄντων.=αὐτό. ὕλες (ὡς τριτόκλ.)=υἱοί. παλάμη=παλάμαις. φορέω (θαμιστικὸν τοῦ φέρω)=φέρω, κρατῶ διαρκῶς. δικασπόλος (δίκας+πέλομαι)=ὁ περὶ δίκας πελόμενος, ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον, ὁ δικαστής. οἱ ἄναφ.=οἱ ὅποιοι. ἡ θέμις (γεν. θέμιστος, δοτ. θέμιστι, αἰτ. θέμιστα, κλ. θέμι' πληθ. αἰ θέμιστες, αἰτ. τὰς θέμιστας)=θεσμός, νόμος, ἡ γνώσις τοῦ νόμου. εἰρύνεται γ' πληθ. παρακειμ. τοῦ εἰρύνω καὶ ἔρυναι=προστατεύω, σφάζω, φυλάττω. ὁ δεικτ.=οὗτος. τοι=σοι. ἡ βεβ.=ἀληθῶς. Ἀχιλλῆος=Ἀχιλλέως. ποθῆ παράλληλος τύπος τοῦ πόθος. ἴξεται μέλλ. τοῦ ἰκνέομαι=φθάνω, καταλαμβάνω, πιάνω. ὕλας=υἱοὺς. δυνῆσαι=δυνήσῃ

μέλλ. τοῦ *δύναμαι*. *ἄχνυμαι* (*ἄχος*)=λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι. *χραιομεῖν* ἀπαρ. ἀόρ. β' τοῦ *χραιομέω* ἢ *χραιοσω*=βοηθῶ, ὠφελῶ (ὁ παρατ. *ἔχραιο* λειτουργεῖ ὡς ἀόρ. β': πρβλ. *ἔπετε*, *ἔτεκε*). *εὐτ' (ε) ἄν* σύνδ.=δταν, καθ' ὃν χρόνον. *ἀνδροφόνος*=ὁ φονεύων ἄνδρας, ὁ φονικὸς. *ἐνθόδι* ἐπίρρ.=μέσα του. *ἀμύξεις* μέλλ. τοῦ *ἀμύσσω* (*ἀμυχή*)=ξεσχίζω. σπαράττω, ματώνω, *μυσο*. *χάσσομαι*=ἀγανακτῶ, θλιβομαι. *ὄ τ' =ὄς τε* ἀναφ. αἰτιολ.=διότι σύ. *οὐδὲν*=οὐδόλως. *ἔτεισας* (=ἔτισας, ἀόρ. τοῦ *τίω* (θέμ. *τι* ἔξ οὗ καὶ *τιμῆ*))=ἐκτιμῶ, τιμῶ (ἢ διὰ τοῦ *ει* γραφῆ τοῦ ἀόρ. τοῦ *τίω* ἐσφαλμένη, ἐνῶ ἢ διὰ τοῦ *ει* γραφῆ μέλλ. καὶ ἀόρ. τοῦ *τίνω*=πληρώνω εἶναι ὀρθή).

Συντακτικά

ἐπέσειν δοτ. ὄργαν. *Ἄτρεΐδην* ἀντικ. *χόλοιο* ἀντικ. *κυνὸς ὄμματ'* ἔχων συνωνυμία ἀντί: *κυνῶπα* ὁ στ. 226 σπονδειαίζων. *θυμῶ* δοτ. τοπική. τὸ ὕποκ. *τοι* δοτ. προσωπική. *κῆρ* κατηγ. (εἰρωνεία). *ἀποαιρεῖσθαι* (παράλειψις ἐκθλίψεως) ὕποκ. τοῦ *λάϊόν ἐστι* (εἰρωνεία). *ὄς τις...* εἶπη ἀναφ. ὑποθ. πρότ. *δημοβόρος* κατηγ. ἐνν. *εἰ. οὐτιδανοῖσιν* δοτ. τοπική. *λωβήσαιο ἄν* ἀπόδοσις ἐνν. ὑποθ.: *εἰ γὰρ μὴ οὐτιδανοῖσιν ἦνασσε* (ἀπραγματοποίηση). *ἐκ+ἐρέω-ἐπι+δοῦμαι* τμήσεις. *ὄρκον* σύστ. ἀντικ. τό. *φύσει...* *ἀναθλήσει* ἀναφ. πρότ. *περι+ἔλεψεν* τμήσις. *ἔ* ἀντικ. *χαλκὸς* συνεκδοχή: ὕλη ἀντί πράγματος *φύλλα-φλοιὸν* ἀντικ. (*λέπω τινά τι*). *μιν* ἀντικ. *δικασπόλο* κατηγ. οἴ. *εἰρύεται* ἀναφ. πρότ. *ὁ* καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ ὄρκος ἀντί: *τοῦτο*. *τοι* δοτ. ἀντιχαριστική. *ὄρκος* κατηγ. *Ἀχιλλῆος* γεν. ἀντικ. τοῦ *ποθῆ*, ἀντί *ἐμοῦ* διὰ τὸ πάθος καὶ τὴν συναίσθησιν τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως καὶ ἀξίας. *νῆας Ἀχαιῶν* περίφρασις ἀντί *Ἀχαιοί*. *σὺμπαντας* εἰς τὸ τέλος χάριν ἐμφάσεως. *ἀχνύμενος* ἐνδ. μετ. *εὐτ' ἄν...* χρόν. πρότ. *ὕφ'* *Ἔκτορος* ποιητ. αἰτιον. *θνήσκοντες* τροπ. μετ. *ἀμύξεις* μεταφορά. *χωόμενος* τροπ. μετ. *ὄτ'...* *ἔτεισας* ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. *οὐδὲν* αἰτ. ἀναφορᾶς.

Πραγματικά

ἔξαυτις διότι ἡ ἔρις διεκόπη ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. *οἰνοβαρές* ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος ἀποτελεῖ ὕβριν, διότι ἡ μεγάλη οἰνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν. *κυνὸς ὄμματ'* ἔχων δευτέρα ὕβρις, διότι ὁ κύων ἐθεωρεῖτο σύμβολον ἀναιδείας. *κρηδὴν ἐλάφοιο* τρίτη ὕβρις διὰ δειλίαν (ὅπως παρ' ἡμῖν ὁ λαγός). Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν τῇ παραφορᾷ τοῦ πάθους ψεύδεται, διότι ὁ Ἄγαμ. *ἠρίστευσε* κατὰ τὴν μάχην. *πόλεμος* ἢ ἐκ παρατάξεως μάχη. *λόχον δε* ἢ ἐξ ἐνέδρας μάχη. *μέγαν ὄρκον* ὁ ὄρκος τῶν βασιλέων εἰς τὸ σκῆπτρον ὑψοῦμενον διὰ τῶν χειρῶν ἐνεῖχεν ἐπισημότητα. Διὰ τοῦ *μέγας* δηλοῦνται τὰ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα καὶ τὸ ἀπαρβίαστον. Τὸ *σκῆπτρον* (*σκῆπτω*=στηρίζω) σημαίνει βακτηρίαν· τοῦτο προσφερόμενον ὑπὸ τῶν κηρύκων κρατοῦν οἱ βασιλεῖς, ἄρχοντες, ἱερεῖς, δικασταί, οἱ ἐν συνελεύσει ὁμιλοῦντες ἐκτάκτως, καὶ εἶναι δηλωτικὸν ἀσκήσεως βασιλικῆς ἐξουσίας ἢ πολιτικῆς ἐνεργείας· εἶναι δὲ πολλακίς χρυσοποικίλον. *χαλκὸς* μολονότι καὶ ὁ σίδηρος ἦτο γνωστὸς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου, ὅμως ὁ ὀρείχαλκος ἐχρησιμοποιοῖτο διὰ τὴν κατασκευὴν ὄπλων καὶ ἐργαλείων ὡς πολὺ εὐμάλακτος. *ἔ* δηλ. τὸ σκῆπτρον. *θέμιστας* διὰ τῆς λέξεως σημαίνεται τὸ σύνολον τῶν νόμων ἢ τῶν ἀρχῶν τῶν κατὰ μακρὰν παράδοσιν τηρουμένων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἡ φύλαξις ἐπιστεύετο ὅτι ἐδόθη ὑπὸ τῶν θεῶν εἰς τοὺς βασιλεῖς καὶ δι' ὧν ἐδίκασον τοὺς ὑπηκόους των. *Ἔκτωρ* ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Πριάμου, ἀρχιστράτηγος τῶν Τρώων· εἶναι ἢ συμπαθεστέρα μορφή τῶν Ὀμηρικῶν ἔπων (φιλόπατρις, εὐγενής, γενναῖος, ἀξιοπρεπής, ἐκλεκτὸς σύζυγος κλπ.). Τὸ ἐπίθετον *ἀνδροφόνος* δηλοῖ τρομερὰν γενναϊότητα. *ἄριστον Ἀχαιῶν* ὁ Ἀχιλλεὺς αὐτοεπαινεῖται, ὅπερ σύνηθες εἰς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας· καὶ σήμερον: ὅποιος δὲν παῖνεψι τὸ σπίτι του πέφτει καὶ τὸν πλακῶνει.

Νόημα

Ἀπελθούσης τῆς Ἀθηνᾶς ὁ Ἀχιλλεύς ὑπαίκων εἰς τὴν συμβουλὴν τῆς ὕβριζει τὸν Ἀγαμέμνονα ἀποκαλῶν αὐτὸν μέθυσον, ἀναιδῆ καὶ δειλόν. Ἡ δειλία του φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι οὐδέποτε διεξήγαγε πόλεμον ἐκ παρατάξεως, ἀλλὰ πάντοτε ἐξ ἐνέδρας καὶ ἐπὶ πλέον διαρκῶς ἀφήρει τὰ ἔδρα τῶν ἀντιπάλων του. Εἶναι βασιλεὺς ἀπληστος, βασιλεύων ἐν τῷ μέσῳ οὐτιδανῶν ἀνθρώπων ἄλλως τε θά ἦτο ἡ τελευταία ὕβρις, τὴν ὁποίαν ἐτόλμησε ν' ἀπευθύνη. Εἰς ἐπίμετρον τῶν βαρειῶν του ὕβρεων ὁ Ἀχιλλεύς ὀρκίζεται βαρύτερον ὄρκον εἰς τὸ σκῆπτρον του ἀποκλείων συνδιαλλαγὴν πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, ἀπειλῶν ἀποχώρησιν καὶ προφητεύων ὅτι κάποτε τόσον ὁ Ἀγαμέμνων, ὅσον καὶ οἱ Ἀχαιοί, θὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν του, ὅταν δοκιμάσουν τὰ καίρια πλῆγματα τοῦ ἀνδροφόνου Ἔκτορος. Καὶ τότε θὰ εἶναι μεγίστη ἡ δόδυν τοῦ Ἀγαμέμνονος, διότι δὲν ἐτίμησεν, ὅσον ἔπρεπε, τὸν ἄριστον ἐκ τῶν Ἀχαιῶν.

Περιλήψεις

1) Χαρακτηριστικαὶ ὕβρεις τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος.
2) Ἐπίσημος ὄρκος ἀδιαλλαξίας πρὸς Ἀγαμέμνονα καὶ ἀποχώρησεως ἐκ τοῦ ἀγῶνος. 3) Προφητεία Ἀχιλλέως διὰ τὰ μελλοντικὰ δεινὰ τῶν Ἀχαιῶν. 3) Μεταμέλεια τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τὴν κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως προσβολήν.

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος

Στίχ. 245+253

Ἔτσι ὠμίλησεν ὁ υἱὸς τοῦ Πηλέως, καὶ (=δὲ) ἔρριψε (=βάλε) κατὰ γῆς (=ποτὶ γαίῃ) τὸ καρφωμένον (=πεπαρμένον) μὲ χρυσᾶ καρφιά σκῆπτρόν (του), ὁ ἴδιος δὲ ἐκάθισεν. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀτρέως ὅμως ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἦτο ὠργισμένος· μεταξὺ αὐτῶν τότε (=δὲ) ἀνεπήδησεν (=ἀνόρουσε) ὁ γλυκύλογος Νέστωρ, ὁ εὐγλωττος (=λιγύς) ρήτωρ τῶν Πυλίων, καὶ ἀπὸ τὴν γλώσσαν τοῦ ὁποίου (=καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ) ἐκυλοῦσεν (=ῥέεν) ἡ ὀμιλία γλυκυτέρα ἀπὸ τὸ μέλι. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του (=τῷ δ') δύο μὲν γενεαὶ θνητῶν (=μερόπων) ἀνθρώπων εἶχον χαθῆ πλέον (=ἐφθίατο ἤδη), οἱ ὁποῖοι συγχρόνως μὲ αὐτὸν (=ἅμα οἱ) προηγουμένως ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετράφησαν εἰς τὴν ἱερωτάτην Πύλον, ἐπὶ τῆς τρίτης δὲ γενεᾶς ἦτο βασιλεὺς. Οὗτος μὲ καλὴν διάθεσιν (=εὖ φρονέων) ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπεν.

Γραμματικά—Σημασιολογικά

ποτὶ (προτὶ, πότι, πρὸς) πρῶθ.=πρὸς τὴν διεύθυνσίν τινος. βάλε=ἔβαλε =ἔρριψε. γαῖα=γῆ, ἔδαφος. χρύσειος=χρυσοῦς, χρυσῷ πεποικιλμένος. ἦλος=καρφί. πεπαρμένον μετ. παθ. παρακ. τοῦ πείρω (περόνη, πόρη, πόρος, πορθμός)=τρυπῶ, καρφῶν. ἐτέρωθεν (ἕτερος) ἐπίρρ.=ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. μηνίω (μῆνις)=ὀργίζομαι, θυμώνω. ἠδυεπῆς (ἠδύς+ἔπος)=γλυκύλογος, γλυκομίλητος. ἀνόρουσε ἄορ. τοῦ ἀνορούω=ἀναπηδῶ, ἀνεγείρομαι ταχέως, ἀνυψοῦμαι. λιγύς, εἰα, ὕ=καθαρός, δξύς, εὐγλωττος. ἀγορητής (ἀγοράομαι)=ὀμιλητής, ρήτωρ. τοῦ ἀναφ.=τοῦ ὁποίου. γλυκίων συγκρ. τοῦ γλυκῦς. ῥέεν=ἔρρεεν=ἐκυλοῦσεν, ἐξήρχετο. αὐδῆ (αὐδάω)=φωνή, ὀμιλία. τῷ δεικτ.=τούτῳ. μέροψ, οπος (α' συνθ. ἰδὲ

μερ—μεριμνῶ—μερμηρίζω, μόρος, μορσ+ὄψ (δὲ αἰθου) συνάπτεται μετὰ τοῦ οὐσ. ἄνθρωποι, βροτοί=θητός, ἄνθρωπος. ἐφθίατο γ' πληθ. ὑπερσ. καὶ ἀττ. ἐφθιντο τοῦ φθίνω=φθείρομαι, παρέρχομαι, χάνομαι. οἱ ἀναφ. =οἱ ὅποιοι. οἱ δοτ. προσ. ἀντων. γ'=αὐτῷ (ἅμα οἱ). τράφεν παθ. ἄορ. β'=ἐτράφησαν. ἡδὲ σύνδ.=καί. (ἐ)γένοντο=ἐγεννήθησαν. ἡγάθεος (ἄγαν+θεός)=ἰεράτατος, θεοσεβέστατος (τὸ ἡ ἀντί α κατ' ἐπαύξεισιν). μετὰ+δοτ.=μεταξὺ+γεν. τρίτατος, ἡ, ον ἀντί τρίτος (κατ' ἀναλογία πρὸς τὸ ἔνατος, δέκατος κ.λ.π.). ὁ δεικτ.=οὗτος. σφιν ἐπικός τύπος ἀντί σφίσιν προσ. ἀντων. γ' πρ. ἐν φρονέω=ὀρθῶς σκέπτομαι. ἀγορήσατο ἄορ. τοῦ ἀγορεύομαι=ἀγορεύω ἐν συνελεύσει. μετέειπεν ἄορ. τοῦ μετάφημι.

Συντακτικά

ποτὶ συναπτέον τῷ γαίῃ=δοτ. τοπική. ἤλοισι δοτ. ὄργαν. πεπαρημένον ἐπιθ. μετ. τοῖσι δοτ. τοπική. ἀγορητῆς παράθεσις. τοῦ καὶ ἀπὸ γλ.=καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ. μέλιτος β' ὄρος συγκρ. (ὑπερβολή). γλυκίων κατηγ. Ὁ στίχ. 249 περιέχει παρήχησιν τοῦ λ διὰ νὰ εἰκονίση τὴν ἡδυεπείαν τῆς γλώσσης. τῷ δοτ. ἀναφορᾶς. οἱ... τράφεν... γέγοντο πρωθύστερον σχῆμα ἀντί: ἐγένοντο ἡδὲ τράφεν. οἱ ἅμα=ἅμα οἱ=ἅμα αὐτῷ. σφιν ἀντικ. φρονέων τροπ. μετ.

Πραγματικά

ποτὶ γαίῃ σκήπτρον βάλε ἐνδεικτικὸν τῆς μεγάλης ὀργῆς τοῦ ἀνδρός Νέστωρ υἱὸς τοῦ Νηλέως καὶ τῆς Χλωρίδος, βασιλεὺς τῆς Πύλου· τὸ βασιλείον του περιελάμβανε τὴν μέσην καὶ μεσημβρινὴν Ἡλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. Ἡ δὲ Πύλος δὲν ἔκειτο εἰς ἡν θέσιν ἀκριβῶς κεῖται σήμερον, ἀλλ' εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλλίας νοτίως τοῦ Ἀλφειοῦ παρὰ τὸ σημερινὸν Κακόβατον. Ὁ Νέστωρ ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ γηραιότερος, συνετώτερος καὶ εὐγλωττότερος τῶν βασιλέων τῶν μετασχόντων τῆς κατὰ τῆς Τροίας ἐκστρατείας. Οἱ στίχοι 248—249 χαρακτηριστικοὶ τῆς ἐξαιρέτου γοητείας τῆς ὀμιλίας του (πρβλ. ἡδυεπῆς—λιγὺς ἀγορητῆς—τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ὄreen αὐδῆ ὁ στίχος παροιμιώδης). Τὸ χωρίον ἐμιμήθησαν Ἕλληνες (Ἡσίοδος) «ἀκάματος ὄρει αὐδῆ ἐκ στομάτων ἡδεῖη» καὶ Λατῖνοι (Κικέρων) ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio». τριτάτοιον ἄνασεν λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐκάστη γενεὰ περιλαμβάνει 33 ἔτη (ὁ αἰὼν καθ' Ἡρόδοτον ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν γενεῶν) συμπεραίνομεν ὅτι ὁ Νέστωρ ἦτο ὑπερεβδομηκοντούτης.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεὺς περατώσας τὸν λόγον τοῦ πλήρης ὀργῆς ἀπέρριψε κατὰ γῆς τὸ σκήπτρον καὶ ἐκάθισεν, ἐνῶ ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε καταληφθῆ ἀπὸ ἀγανάκτησιν. Ἐν τῷ μέσῳ τοιαύτης ἀτμοσφαιρας ἠγέρθη «ὁ λιγὺς τῶν Πυλίων ἀγορητῆς», ὁ συνετὸς καὶ σεβάσμιος Νέστωρ, ὁ γνωρίσας τρεῖς γενεὰς ἀνθρώπων, καὶ εἶπε τὰ ἀκόλουθα:

Περιλήψεις

1) Ἀπόρριψις τοῦ σκήπτρου ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. 2) Ἐπέμβασις τοῦ Νέστωρος.

Στίχοι 254+284

«Πῶ! πῶ! ἀληθῶς (=ἦ) μεγάλη συμφορὰ ἔχει ἐπέλθει (=ἐκάνει) εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἀχαιῶν· πράγματι (=ἦ) θὰ χαρῆ ὁ Πρίαμος καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Πριάμου καὶ οἱ ἄλλοι Τρῶες μεγάλην χαρὰν θὰ δοκιμάσουν εἰς τὴν ψυχὴν των, ἐὰν θὰ μάθουν (=πυθόιατο) ὅλα αὐτά, ὅτι δηλαδὴ σεῖς οἱ δύο τσακώνεσθε (=

σφῶϊν μαρναμένοιϊν), οἱ ὅποιοι ὑπερέχετε (=περὶ+ἐστὲ) μὲν κατὰ τὴν πολιτικὴν σύνεσιν τῶν Δαναῶν, ὑπερέχετε δὲ κατὰ τὰς μάχας. Ἄλλὰ νὰ ὑπακούσετε (εἰς ἐμέ), καθ' ὅσον (=δὲ) καὶ οἱ δύο εἴσθε νεώτεροί μου. Διότι ἕως τώρα (=ἤδη) κάποτε ἐγὼ ἐσχετίσθην, καὶ μὲ ἀνδρειότερους (=ἀρείοσι) ἄνδρας ἀπὸ σᾶς (=ἢ ἐπερ ὑμῖν), καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις (=οἷ γε) οὐδέποτε μὲ περιεφρόνουν. Ἀλήθεια (=γὰρ) δὲν εἶδον ἀκόμη τοιούτους ἄνδρας οὔτε θὰ ἴδω, ὡσάν τὸν Πειρίθουν καὶ τὸν Δρύαντα, τὸν ἠγεμόνα λαῶν, καὶ τὸν Καινέα καὶ τὸν Ἐξάδιον καὶ τὸν Ἰσόθεον Πολύφημον καὶ τὸν Θησέα, τὸν υἱὸν τοῦ Αἰγέως, τὸν ὅλως ὅμοιον πρὸς τοὺς ἀθανάτους θεοὺς. Πράγματι (=δὴ) ἐκεῖνοι ἀνετράφησαν (ὑπήρξαν) γενναϊότατοι ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώντων ἀνθρώπων· ἀληθῶς (=μὲν) ἦσαν γενναϊότατοι καὶ πρὸς γενναϊοτάτους (ἀντιπάλους) ἐμάχοντο, πρὸς ὄρεσιβια θηρία (=φηρσίην), καὶ κατὰ τρόπον ἐκπληκτικὸν (τά) ἠφάνισαν. Ἀληθῶς (=μὲν) καὶ μετ' αὐτῶν (τῶν Λαπιθῶν) ἐγὼ ἐσχετιζόμεν, ὅτε ἦλθον ἐκ Πύλου, μακρόθεν ἐκ χώρας μακρινῆς· διότι αὐτοὶ μὲ εἶχον προσκαλέσει. Καὶ ἐγὼ ἐπολεμοῦσα μὲ τὸ ἰδικόν μου στράτευμα (=κατ' ἔμ' αὐτόν)· πρὸς ἐκείνους λοιπὸν (=δὲ) (τοὺς Κενταύρους) οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ πολεμήσῃ ἐκ τούτων, οἱ ὅποιοι τώρα εἶναι θνητοὶ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐπὶ πλέον (=μὲν) ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν (=ξύνειν) τὰς συμβουλὰς μου (=βουλεύαν μεν) καὶ ὑπήκουον εἰς τοὺς λόγους μου. Λοιπὸν (=ἀλλὰ) νὰ ὑπακούετε καὶ σεῖς, διότι τὸ νὰ ὑπακούῃ κανεὶς εἶναι προτιμότερον. Μῆτε σὺ (Ἄγαμέμνων), ἂν καὶ εἴσαι πολὺ γενναῖος, νὰ ἀφαιρέσῃς (=ἀποαίρεο) ἀπὸ αὐτὸν τὴν κόρην (=τόνδ' οὐρῆν), ἀλλ' ἄφησέ (την), ὅπως κατ' ἀρχὴν (=ὡς πρῶτα) εἰς αὐτὸν (=οἶ) (τὴν) ἔδωσαν ὡς τιμητικὸν βραβεῖον οἱ υἱοὶ τῶν Ἀχαιῶν· μῆτε σὺ, υἱὲ τοῦ Πηλέως, νὰ θέλῃς νὰ φιλονικῆς πρὸς τὸν βασιλέα μὲ πείσμα (=ἀντιβίην), διότι οὐδέποτε ἔχει (=ἔμμορε) ὁμοίαν τιμὴν (πρὸς τοὺς ἄλλους) σκηπτοῦχος βασιλεὺς, εἰς τὸν ὅποιον ὁ Ζεὺς ἔδωκε δόξαν (δηλ. ὁ βασιλεὺς ἀπολαύει μεγαλύτερας τιμῆς). Ἐάν λοιπὸν (=δὲ) σὺ εἴσαι γενναῖος, διότι (=δὲ) σὲ ἐγέννησε θεὰ μήτηρ, αὐτὸς ἐδῶ ὅμως εἶναι ἀνώτερος, ἐπειδὴ βασιλεύει εἰς περισσοτέρους. Ἐπομένως (=δὲ) σὺ, υἱὲ τοῦ Ἀτρέως, παῦσε τὴν ὀργὴν σου· ἐγὼ δὲ τοῦλάχιστον (σὲ) παρακαλῶ νὰ καταπαύσῃς (=μενθέμεν) τὴν κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως ὀργὴν (σου), διότι οὗτος (=ὄς) εἶναι (=πέλεται) μέγα

προπύργιον (= *ἔρκος*) κατά τοῦ ὀλεθρίου πολέμου δι' ὄλους τοὺς Ἀχαιοὺς.

Γραμματικά—Σημασιολογικά

ὦ πόποι ἐπιφώνημα λύπης καὶ ἐκπλήξεως=πώ, πώ! ἦ βεβαιωτ.=ἀληθῶς. *πένθος* ἐκ τοῦ *πάθος* (*πάσχω*). Ἀχαιὺς γαίη=χώρα τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἐδῶ λέως τῶν Ἀχαιῶν. *ἰκάνω*=ἐπέρχομαι, καταλαμβάνω (μὲ σημ. παρακ.). *κεν* δυν.=ἄν. *γῆθήσαι* γ' ἐν. εὐκτ. ἄορ. τοῦ *γῆθέω* (*γάΓιω*, *gaudeo*)=χαίρω, εὐφραίνομαι. *κεχαροῖατο*=*κεχάροιντο* γ' πληθ. εὐκτ. μ. ἄορ. β' (= *κεχάροντο*) μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ ἐκ τοῦ παρακ. *κεχαρηῶς* τοῦ *χαίρω*. *σφῶιν* γεν. τοῦ *δυῖκοῦ* ἄρ. τῆς προσ. ἄντων. *σὺ*=ὑμῶν. *πυθόιατο*=*πύθοντο* γ' πληθ. εὐκτ. ἄορ. β' (= *ἐπυθόμην*) τοῦ *πυθάνομαι*=πληροφοροῦμαι, μανθάνω. *μαρναμένοιν* γεν. *δυῖκοῦ* ἀριθμ. μετ. ἐν. (= *μαρναμένον*) τοῦ *μάρναμαι* (ἀποθετ.)=μάχομαι, μαλώνω, τσακάνομαι. *οἱ* ἀναφ.=οἱ ὅποιοι. *περὶ*+*ἔστέ* ἔνεσ. τοῦ *περίεμι*=ὑπερέχω. *βουλή*=πολιτικὴ σύνοσις. *πίθεσθ'*(ε) προστ. μ. ἄορ. β' (= *ἐπιθόμην*) τοῦ *πέιθομαι*. *δέ*=διότι. *ἄμφο* *νεωτερω* ὄνομ. *δυῖκοῦ*=ἄμφοτεροὶ νεώτεροι. *ἔστων* *δυῖκός*=*ἔστέ*. *ἔμειο* γεν. προσ. ἄντ.=ἔμοῦ. *ἀρείοισιν* δοτ. πληθ. συγκριτ. βαθ. (= *ἀρείων* =ταιριαστός, καλύτερος, ἀνδρειότερος) τοῦ *ἀγαθος*. (Ἰδὲ καί: *ἀμείων*, *βελτίων*, *κρείσων*, *λώων*) ἡ ρίζα συγγενῆς πρὸς τὸ *ἀραρίσκω*, *ἀρέσκω*, *ἀρετή*, *ἄριστος*. ἡ δὲ διαζ.=ἡ *δμιιλῶ* (*δμιλος*)=συναναστρέφομαι, σχετιζομαι. *οἷ γ'* δεικτ.=αὐτοὶ ἐν τούτοις. *ἀθέρειζον* παρατ. τοῦ *ἀθέρειζω* (ἐκ θέματος τινος σημαίνοντος ἤτιων, κατώτερος πρβλ. *μακαρίζω*, *μεγαλιίζω*)=περιφρονῶ, ἀτιμάζω. *τοῖος*, *η*, *ον*=τοιοῦτος, ἴδον ἀναύξητος ἄορ. β'=*εἶδον*. *ἀνέρας*=ἄνδρας. ἴδωμαι ὑποτ. μέσ. ἄορ. β' (= *εἶδόμην*) τοῦ *δρῶ* (ἔχει σημασι. μέλλ.=*ὀνομαι*). ὁ *Πειρίθσος*—ὁ *Δρύας*. *ποιμὴν λαῶν*=ἀρχηγός. ὁ *Καινεὺς*—ὁ *Ἐξάδιος*. *ἀντίθεος*=πρὸς θεοὺς παραβαλλόμενος, ἰσόθεος. ὁ *Διγείδης* πατρωνυμ. (*Διγένης*)=ὁ υἱὸς τοῦ Διγέως, ὁ Θησεύς. *ἐπιείκελος* (*εἵκελος*) θεμ. *Γεῖκ*—*εἵκε*, *εἰκών*, *θεοεἵκελος*)=ὄλως ὁμοίος. *κράτιστος* καὶ κατὰ μετὰθεσιν *κράτιστος*=ἰσχυρότατος ὑπερβ. τοῦ *ἀγαθός*. *δῆ*=πράγματι. *κεῖνοι*=ἐκεῖνοι. *ἐπιχθόνιος* (*χθῶν*=γῆ)=ἐπίγειος. *τράφην* γ' πληθ. παθ. ἄορ.=ἐτράφησαν. *ἔσαν* παρατ.=ἦσαν. ὁ *φῆρ*, *φηρός* αἰολικός τύπος τοῦ *θηρ*=θηριον, ἄγριον ζῶον' λατ. *fera* πρβλ. *φηκάρι*=θηκάρι. *ὄρεσικῶς* (*ὄρεα*. τοῦ *ὄρος*+*κει* τοῦ *κεῖμαι*)=ὁ ἔχων τὴν κοίτην, ὁ καταλύων εἰς τὰ ὄρη, ὄρεσιβιος, βουνήσιος. *ἐκπάγλος* ἐπίρρ. (*ἐκπαγλος* κατ' ἀνομοίωσιν ἐκ τοῦ *ἐκπλαγλος*)=κατὰ τρόπον ἐκπληκτικόν, σφοδρῶς. *ἀπόλευσαν* ἀναύξητ. καὶ ἄττ. *ἀπόλεσαν* ἄορ. τοῦ *ἀπόλλυμι*=ἀφανίζω. *τοῖσιν*=*τοῖς* δεικτ.=τούτοις. *μεθωμίλεον*=*μεθωμίλων* (μόνον ὁ παρατ.=ἠρχόμην εἰς ἐπικοινωνίαν, ἐσχετιζόμην. *τηλόθεν* ἐπίρρ. (*τῆλε*, *τηλοῦ*)=μακρόθεν. *ἄπιος*, *η*, *ον* (*ἀπό*=μακράν)=μακρινός. (ἐ)*καλέσαντο* ἄορ.=*ἐκεκλήθησαν*=εἶχον προσκαλέσει. *κατ' ἐμ'* αὐτὸν=μόνος, μὲ ἰδικόν μου στρατόν, ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμῶν. *κείνοισι*=ἐκεῖνοις. *τῶν* δεικτ.=τούτων. *βροτὸς* (*μβροτός*, *ἄμβροτος*)=ἄθάνατος. *μόρος* (*moros*, *μορτος*=θνητός (*mortus*)=θνητός. *μαχέοιτό* *κεν*=*μάχοιτο* ἄν εὐκτ. ἔνεσ. *δυνητική*. *μεν* γεν.=ἔμοῦ. *βουλέων*=βουλῶν. *ξύνην* γ' πληθ. παρατ.=*ἐξύνεισαν* τοῦ *ξυνίημι*=συνίημι=ἐννοῶ, ἀκούω τὴν γνώμην τινός, λαμβάνω ὑπ' ὄψιν. *πίθεσθε* προστ. ἄορ. β' τοῦ *πέιθομαι*. ὕμμες αἰολικός τύπος προσ. ἄντων.=ὑμεῖς. *ἔων*=ὄν μετ. *ἀποιάρεο* καὶ ἄττ. *ἀποιροῦ* προστ. ἐν. τοῦ *ἀποιροῦμαι*=ἀφαιρῶ (συγκοπῆ καὶ ἀναβίβασις τόνου). *ἔα* προστ. ἐν. τοῦ *ἔάω*—*ῶ*=ἄφήνω. *ὡς*=ὅπως. *οἱ* δοτ. προσ. ἄντων.=αὐτῶ. *πρώτα* ἐπίρρ. κατ' ἀρχήν. (ἐ)*θόσαν* ἄορ. β'. *ἔθελ(ε)* προστ. τοῦ *ἐθέλω*. *ἐθριζόμενα* ἄττ. *ἐρίζειν* ἄορ. ἐν. *ἀντιβίην* ἐπίρρ. (*ἀντίβιος*=ἐχθρικός=ἐχθρικός, μὲ πείσμα. ὁμοίως. *ἔμμορε* γ' ἐν. παρακ. μὲ σημ. ἐν. τοῦ *μείρομαι* (*μερ*—*ιο*—*μαι*) *μερεο* λαμβάνω ὡς μερίδιον, ἔχω. *σκηπτούχος*=ὁ ἔχων σκῆπτρον. *τὸ κῦδος*=ἡ δόξα. *καρτερός*=*κατερός*=*δυνατός*, ἰσχυρός. *ἔσσι*=*εἶ*=*εἶσαι*. (ἐ)*γείνατο* ἄορ. α' τοῦ *γείνομαι* (θεμ. γεν)

=γεννώμαι, γεννώ, τίκτω. *φρότερος*=καλύτερος, ανώτερος. *πλεόνεσσι* και ἄττ. *πλείοσιν* δοτ. πληθ. συγκρ. βαθ. τοῦ *πολύς*. *τεός* κτητ. ἄντων. =σός. *λίσομαι*=παρακαλῶ. *μεθέμεν* και ἄττ. *μεθίναμι* ἄπαρ. ἄορ. β' (=μεθίνα) τοῦ *μεθίναμι*=ἀφίνα, καταπαύω. *τὸ ἔργος* (εἴργω και εἴργω) =περίφραγμα, προπύργιον, ὑπερασπιστής. *πέλομαι* και *πέλω*=εἶμαι, κινούμαι, ἀσχολούμαι. *πολέμοιο κακοῖο*=πολέμου κακοῦ.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

Ἄχαιῖδα γαῖαν μετωνυμία ἀντί Ἄχαιούς. *γηθήσαι... κεχαροῖατό κεν* ἀπόδοσις προταχθεῖσα τῆς ὑποθ.: *εἰ πυθόιατο* (ἀπλή σκέψις τοῦ λέγοντος, γ' εἶδους). *μέγα* (=μεγάλην χαρὰν) σύστοιχ. ἀντικ. *θυμῶ* δοτ. τοπική. *σφῶν*—τάδε ἀντικ. τοῦ *πυθόιατο* (*πυνθάνομαι τινός τι*). *πάντα* κατηγορ. διορ. *μαρναμένοιν* κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ *πυθόιατο* ὡς γνώσεως σημ. και ἐπεξηγήσις αὐτοῦ. *περι*+*εστέ* τμησις. *βουλῆν* αἰτίατ. τοῦ κατὰ τι ἢ ἀναφορᾶς. *μάχεσθαι* ἄπαρ. ἀναφορᾶς. *ἄμφω* ὑποκ. (ἀ' ὄρος συγκρ.). *νεωτέρω* κατηγ. *ἐμείο* β' ὄρος συγκρίσ. *ἀρείοσιν ἀνδράσιν* ἀντικ. τοῦ *ἀμίλησα* και ἀ' ὄρος συγκρ. *ἤε περ ὑμῖν* β' ὄρος συγκρ. καθ' ἕλξιν πρὸς τὸν ἀ' ὄρον ἀντί ἡ ὑμεῖς. *ποιμένα* παράθ. *λαῶν* γεν. ἀντικειμ. *ἀθανάτοσιν* δοτ. ἀντικειμ. *κάρτιστοι* (κατηγ.) *κάρτιστοι...* (κατηγ.) *καρτίστοις*—*φηρσιν* (ἀντικ.) ἢ ἐπανάληψις χάριν ἐμφάσεως. *ἀνδρῶν* γεν. διαίρ. *τοῖσιν* ἀντικ. *ἐλθῶν* χρον. μετ. *ἐγὼ* εἰς τὸ τέλος τῆς προτ. χάριν ἐμφάσεως. *κείνοισι* ἀντικ. τοῦ *μαχέοιτο*. *τῶν* γεν. διαίρ. *βροτοῖ* κατηγ. *βουλέων* (συνίζησις) ἀντικ. τοῦ *ζύνειν*. *μύθῳ* ἀντικ. τοῦ *πέιθοντο*. (*τὸ*) *πέιθεσθαι* ὑποκ. τοῦ ἐννοουμ. *εστί*. *ἄμεινον* κατηγ. *εὼν* ἐνδοτ. μετ. *τόνδε*—*κούρην* ἀντικ. τοῦ *ἀποαίρεο* (*ἀφαιροῦμαι τινὰ τι*). *οἱ*—(*τήν*) *κούρην* ἐνν. ἀντικ. τοῦ *ἔδοσαν*. *γέρας* κατηγ. *νῆες Ἀχαιῶν* περιφρασις=Ἀχαιοί. *Πηλεΐδῃ ἔθειλ'* συνίζησις. *βασιλῆϊ* ἀντικ. *τιμῆς* ἀντικ. τοῦ *ἔμμορε*. *ᾧτε*—*κῦδος* ἀντικ. τοῦ *ἔδωκεν*. *καρτερός* κατηγ. *φρότερος* κατηγ. *πλεόνεσσι* ἀντικ. τοῦ *ἀνάσσει*. *λίσομαι* ρ. *ἐγὼ* ὑποκ. *μεθέμεν* ἀντικ. (τελ. ἄπαρ. (*σέ*) ἐννοούμενον ὑποκ. *χόλον* ἀντικ. Ἀχιλλῆϊ δοτ. ἀντικ. εἰς τὸ *χόλον*. *ὄς...* *πέλεται* ἀναφ. αἰτιολ. πρὸτ. *ἔργος* κατηγ. (μεταφορά). Ἀχαιοῖσιν δοτ. προσωπ. *πολεμοῖο* γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ *ἔργος*.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Τρῶες κεχαροῖατο ὁ Νέστωρ ἀποδεικνύεται λίαν συνετὸς ὑποδεικνύων συνδιαλλαγῆν τῶν ἡρώων, καθ' ὅσον αἱ ἐριδές τῶν συνεπάγονται ἄφατον πένθος διὰ τὸν Ἄχαιούς και μεγάλην χαρὰν διὰ τοὺς ἀντιπάλους τῶν Τρῶας. *πίθεσθε* ἢ συμβουλή του συνετή: 1) διότι εἶναι νεώτεροι και 2) διότι και ἄλλοι ἀνδρειότεροι αὐτῶν ὑπήκουον εἰς αὐτόν. *και οὐ ποτε ἀθέρειζον* μολονότι ἦσαν ἀνδρεῖοι, ὑπήκουον. *Πειρίθους—Δριάς—Καινεὺς—Ἐξάδιος—Πολύφημος* πρόκειται περὶ ἡρώων ἀνηκόντων εἰς τὸν Θεσσαλικὸν λαὸν τῶν *Λαπιθῶν*, οἰκούντων περὶ τὸν Ὀλυμπον και τὸ Πήλιον, τῶν ὁποίων ὁ πόλεμος κατὰ τῶν *Κενταύρων* ὑπῆρξε λίαν γνωστός. *Θησά* πρόκειται περὶ τοῦ ἥρωος τῶν Ἀθηναίων, τοῦ υἱοῦ τοῦ Αἰγέως, λαβόντος μέρος κατὰ τὴν παράδοσιν εἰς τὴν κατὰ τῶν Κενταύρων μάχην τῶν Λαπιθῶν. Προφανῶς εἶναι παρεῖσα-κτος ὁ στίχος ἐκ τῶν ὑστέρων, διότι ὁ Ὅμηρος ἠγνῶει τὸν μῦθον αὐτοῦ. *φηρσιν ὄρεσκόφοισι* ἐννοεῖ τοὺς Κενταύρους. Οὗτοι ἦσαν ἐπίσης ἄγριοι θεσσαλικοὶ ἔθνος οἰκοῦν μεταξὺ Πηλίου και Οἴτης και κατὰ τὴν λαϊκὴν παράδοσιν διφυεῖς τ. ἔ. κατὰ τὸ ἡμισυ μὲν πρὸς τὰ κάτω Ἴπποι, κατὰ τὸ ἕτερον ἡμισυ πρὸς τὰ ἄνω ἄνδρες. Τοιούτοι Κένταυροι ἔθεωροῦντο ὁ Εὐρυτίων και ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἀχιλλέως *Χείρων*. Ἡ σύγκρουσις τῶν δύο φύλων ἐπῆλθεν οὕτω: Ὅταν ὁ βασιλεὺς τῶν Λαπιθῶν Πειρίθους ἐτέλει τοὺς γάμους του μετὰ τῆς Ἰπποδαμείας, οἱ Κένταυροι, οἵτινες προσκληθέντες παρίσταντο κατ' αὐτούς, μεθυσθέντες ἀπήγαγον τὴν ὠμῆφην και τινὰς ἄλλας γυναῖκας. Σκηναὶ τῶν Κενταυρομαχιῶν ἀπεικονίσθησαν ἐπὶ τοῦ δατώματος τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἐπὶ τῶν μετοπῶν τοῦ Παρθενῶνος, ἐπὶ τῆς ζωφόρου τοῦ

Θησείου και άλλαχου. Μέχρι πρό τινος χάλκινον σύμπλεγμα της τοιαύτης άρπαγής εύρισκετο εις την πλατείαν του Συντάγματος ήδη άφαιρεθέν. *καλέσαντο αυτοί* φαίνεται ότι ο Νέστωρ εκ νεανικής ηλικίας διεκρίθη δι' ήρωικών πράξεων. *σύ* έννοει τόν 'Αγαμέμνονα. *εα* δηλ. την κόρην. *έμμορεν όμοιής τιμής* ως βασιλεύς δικαίως κρίνεται πάντοτε άξιος ούχι όμοιας, άλλ' ανώτερας τιμής. *όσαν* μετά την συλλογήν τών λαφύρων τά μέν τιμητικά και καλύτερα βραβεία (= *γέρα*) έδίδοντο υπό του λαού εις τούς ανωτέρους, τά δε λοιπά κατανεμόμενα εις ίσα μερίδια διετίθεντο διά τούς στρατιώτας. *σκηπτούχος... κώδος έδωκεν*. Μόνον ό 'Αγαμέμνων ών σκηπτούχος βασιλεύς είχε την ανωτάτην έξουσίαν έφ' όλων τών 'Ελλήνων, δηλ. τώ *κώδος* υπό του Διός παραχωρηθέν αυτόψ. 'Επομένως τόσον ό 'Αχιλλεύς, όσον και οί λοιποί ήγεμόνες, όφείλουν ύπακοήν εις τόν 'Αγαμέμνονα.

Χαρακτηρισμός του Νέστορος

Πράγματι ό Νέστωρ εκ του λόγου αποδεικνύεται καθ' 'Ομηρον *ήδυεπής και λιγύς άγορητής*. Τά έπιχειρήματά του είναι εύλωττα, ίσχυρά και πειστικά· διά νά καταστή δέ έτι πειστικώτερος αναγκάζεται νά περιαιτολογήση, όπως έπιτύχη ύπακοήν· έμπνέει τόν σεβασμόν λόγω του αξιώματος, τώ όποιον έχει, λόγω της συνέσεως, την όποιαν έπιδεικνύει, λόγω της πείρας, την όποιαν απέκτησεν ως εκ της ηλικίας του· προκαλεί την συμπάθειαν διά τας μετριοπαθείς του εκφράσεις και μάς συγκινεί τώ ένδιαφέρον του διά την συνδιαλλαγήν τών διαπληκτιζόμενων, οί όποιοι διά τών έρίδων άπειλοϋν νά βυθίσουν εις μέγα πένθος τούς όμοεθνείς των 'Αχαιούς· και τέλος συνιστά άμοιβαίον σεβασμόν και κολακεύει την φιλοτιμίαν άμφοτέρων, τού μέν 'Αχιλλέως ως έρκους τών 'Αχαιών, τού δε 'Αγαμέμνονος ως σκηπτούχου βασιλέως. Παρά ταύτα όμως ή επέμβασις του Νέστορος άπέβη άκαρπος και άτελεσφόρητος, διότι τούτο άπήτει ή οικονομία του λογοτεχνήματος· έν έναντία περιπτώσει δέν θά άηφρτίζετο τώ δόλον ποίημα της 'Ιλιάδος.

Νόημα

'Ο Νέστωρ λαβών τόν λόγον τονίζει ότι ή έρις τών δύο ήρώων, οί όποιοι θεωροϋνται ως κράτιστοι τών 'Αχαιών κατά τε την σύνευσιν και την πολεμικήν ικανότητα θά προκαλέση άσφαλώς εις μέν τούς 'Αχαιούς πένθος βαρύ, εις δε τούς Τρώας χαράν μεγάλην. Συνιστά όθεν εις άμφοτέρους ύπακοήν και διότι είναι νεώτεροί του και διότι άλλοι ήρωες πολύ ανώτεροι αυτών με άπαράμιλλον μαχητικόν πνεϋμα πρós θνητούς και θηρία κατά τούς νεανικούς του χρόνους όχι μόνον τόν έξετιμων, άλλά και έσέβοντο την γνώμην του. 'Επίσης συνιστά, όπως μη άφαιρέση από του 'Αχιλλέως ό 'Αγαμέμνων την Βρισθίδα, ό δε 'Αχιλεύς μη θελήση νά έξισουται πρós βασιλέα, εις τόν όποιον παρεχωρήθη τώ βασιλικόν σκήπτρον παρά τού Διός. Τελείων δέ τόν λόγον του άπευθύνεται πρós τόν 'Αγαμέμνονα ζητών ως προσωπικήν χάριν, όπως παύση την κατά του 'Αχιλλέως όργήν του, όστις άποτελεί τώ μόνον έρκος τών 'Αχαιών κατά τών πολεμίων.

Περιλήψεις

1) Ποία τά κατά τόν Νέστορα άποτελέσματα εκ της μήνιος τών δύο ήρώων. 2) Λόγοι δι' ούς έπιβάλλεται ύπακοή εις αυτόν. 3) Κατορθώματα τών ήρώων της έποχής του. 4) Διάφοροι συστάσεις πρós τούς δύο ήρωας.

Στίχοι 285+291

Εις αυτόν τότε άπαντών ειπεν ό βασιλεύς 'Αγαμέμνων·
«Ναι βεβαίως (= *ναι δή γε*) όλα αυτά, γέροντα όρθως (= *κατά*

μοῖραν) (τά) εἶπες. Ἄλλ' αὐτὸς ἐδῶ ὁ ἄνδρας θέλει νὰ ὑπερέχῃ (=περὶ+ἔμμεναι) ὄλων τῶν ἄλλων, δηλαδή (=μὲν) ἔχει τὴν ἀξιῶσιν (=ἐθέλει) νὰ ἔχῃ ἰσχὺν (=κρατέειν) ἐπὶ πάντων καὶ νὰ ἐξασκῆ βασιλικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ πάντων, καὶ νὰ διδῆ διαταγὰς εἰς πάντας, εἰς τὰ ὁποῖα (πράγματα) νομίζω, ὅτι κάποιος (=τινα) δὲν θὰ ὑπακούσῃ. Ἐὰν δέ οἱ θεοί, οἱ αἰώνιως ὑπάρχοντες, τὸν (=μιν) ἔκαμαν μαχητὴν, δι' αὐτὸν τὸν λόγον (=τοῦνεκα) ἐπιτρέπουν εἰς αὐτὸν (=προθέουσι οἱ) νὰ ἀπευθύνη ὕβρεις;

Γραμματικά—Σημειολογικά

μοῖρα (μείρομαι=λαμβάνω ὡς μερίδιον)=μέρος, μερίδιον, τύχη, πεπρωμένον (κατὰ μοῖραν=ὅπως πρέπει, ὀρθῶς). *εἶπες*=*εἶπες* ἄορ. β' (ἐκ τοῦ ἐφέρεπον), *εἶπον*, *εἶπον*. *περὶ πάντων*=ὑπὲρ πάντας. *περὶ+ἔμμεναι* ἄπαρ. ἐν. τοῦ *εἶμι*. *κρατέω*=ἔχω ἰσχύν. *πάντεσσι* δοτ. πληθ.=πάσιν. *σημαίνω*=δίδω διαταγὰς, *τινά* αἰτ. ἄρσ. γένους. *πείσεσθαι* ἄπαρ. μέλλ. τοῦ *πείθομαι*. *οἶω=οἶομαι*=νομίζω. *μιν* προσ. ἄντων. γ' προσ.=αὐτόν. *ὁ αἰχμητῆς*=ὁ διὰ τοῦ δόρατος μαχόμενος, μαχητῆς, πολεμιστῆς. *ἔθρεσαν* ἄορ. β' τοῦ *τίθημι*=θέτω, καθιστῶ, κάμνω. *αἰὲν ἔόντες* καὶ αἰτ.=*αἰεὶ ὄντες*=οἱ αἰώνιως ὑπάρχοντες, αἰώνιοι. *τοῦνεκα*=*τοῦ ἔνεκα*=δι' αὐτὸν τὸν λόγον. *οἱ* δοτ. προσ. ἄντων.=*αὐτῶ*. *προθέουσι* γ' πληθ. ἐν. ἀντὶ *προτιθέασι* τοῦ *προτίθημι*=θέτω ἔμπρός, ἐπιτρέπω. *ὄνειδα*=*ὄνειδή*=ὕβρεις. *μυθήσασθαι* ἄπαρ. ἄορ. α' τοῦ *μυθέομαι*=λέγω, ὁμιλῶ.

Συντακτικά

τῶν ἀντικ. *περὶ+ἔμμεναι* τμησις. *πάντων* ἀντικ. *πάντεσσι* δοτ. τοπική. *πᾶσι* ἀντικ. Ἰδὲ τὴν ἐπανάληψιν τῆς λέξεως δηλωτικῆς τῆς φιλαρχίας καὶ τοῦ ἔγωισμοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐξάψεως τοῦ λέγοντος· οἱ στίχοι 288—289 ἐπεξηγήσις τοῦ *περὶ+ἔμμεναι*. ἡ αἰτ. ἀναφορᾶς ὡς ἀντικείμεν. τοῦ *πείσεσθαι*, ὅπερ ἀντικ. (εἶδ. ἄπαρ.) ἐκ τοῦ δοξαστικοῦ *οἶω* ἐξαρτώμ. *τινα* ὑποκ. τοῦ ἄπαρ. (ἑτεροπροσωπία). *μιν* ἀντικ. *αἰχμητὴν* κατηγ. *ἔόντες* ἐπιθ. μετ. οἱ ἀντικ. τοῦ *προθέουσι*. *ὄνειδα* ἀντικ. τοῦ *μυθήσασθαι*. ὁ στίχος 291 σπονδειαῖζων.

Πραγματικά

γέρον ἢ λέξις δηλοῖ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν Νέστορα λόγῳ τῆς ἡλικίας του. *ὄδε ἀνὴρ* ἀποκαλεῖ οὕτω τὸν Ἀχιλλέα, ἵνα δηλώσῃ τὴν ἀντιπάθειαν καὶ τὴν περιφρόνησιν πρὸς αὐτόν. ἂ τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὸ τετρακίς λεχθὲν *πάντων*, ἵνα ἐξαρθῶσιν αἱ ἀξιῶσεις τοῦ Ἀχιλλέως. *τινά* ὑπονοεῖ ὁ Ἀγαμέμνων τὸν ἑαυτόν του.

Νόημα

Ὁ Ἀγαμέμνων λαβὼν τὸν λόγον ἀνεγνώρισεν ὅτι εἶναι ὀρθὰ καὶ ἰσχυρὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Νέστορος· οὐχ ἦττον ὁμως παρατηρεῖ ὅτι ἀποκλείεται ὑπακοὴ εἰς τοιοῦτον ἄνδρα, ὁ ὁποῖος ἔχει τὸν ἀχαιλίντων ἔγωισμὸν νὰ δεσπόζῃ πάντων καὶ ἐπὶ πλέον νομίζει ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑβρίζῃ τοὺς πάντας, ἐπειδὴ οἱ θεοὶ τὸν κατέστησαν ἀνδρεῖον πολεμιστὴν.

Περίληψεις

1) Ὁ Ἀγαμέμνων ἀναγνωρίζει τὴν ὀρθότητα τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Νέστορος. 2) Ἀποκλείει συνεννόησιν μὲ τὸν Ἀχιλλέα λόγῳ τοῦ δεσποτικοῦ του χαρακτήρος.

Πρὸς αὐτὸν τότε (=δὲ) εἶπε διακόπτων (=ὑποβλήδην) ὁ θεῖος Ἄχιλλεύς· «Ἄληθῶς (=ἦ) (ὑβρίζω), διότι θὰ ἐχαρακτηρίζομαι δειλὸς καὶ τιποτένιος, ἂν πράγματι ὑπεχώρουν εἰς σέ εἰς κάθε ζήτημα, τὸ ὁποῖον θὰ (μοῦ) ἔλεγες. Εἰς οἴουσδήποτε ἄλλους δίδε αὐτὰς τὰς προσταγὰς, πάντως εἰς ἐμέ τοῦλάχιστον (=γὰρ ἐμοί γε) νὰ μὴ δίδης (=μὴ σήμαινε)· διότι ἐγὼ βεβαίως δὲν εἶμαι διατεθειμένος (=οἶτω) νὰ ὑπακούσω πλέον εἰς σέ. Κάτι ἄλλο ὅμως θὰ σοῦ εἶπω, σὺ δὲ βάλε (το) εἰς τὸν νοῦν σου· ἐγὼ μὲν, ὡς Ἄχιλλεύς, οὐδόλως θὰ καταδεχθῶ νὰ ἔλθω εἰς χεῖρας (=ἐγὼ γε οὗτοι μαχήσομαι) διὰ τὴν κόρην οὔτε μὲ σέ οὔτε μὲ ἄλλον τινά, ἀφοῦ μοῦ τὴν πήρατε μάλιστα (=γε) ἂν καὶ (μοῦ τὴν) ἐδώσατε· ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως (λαφύρων), ὅσα ἐγὼ ἔχω (=ἄ μοι ἐστι) εἰς τὸ ταχὺ μαῦρον πλοῖόν (μου), τίποτε (=τι) ἀπὸ αὐτὰ (=τῶν) δὲν θὰ σηκώσης διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσης (=ἀνελὼν οὐκ ἂν φέροις) παρὰ τὴν θέλησίν μου. Καὶ ἂν (σοῦ βασιῆ) [=εἰ δὲ βούλει], ἔλα λοιπὸν δοκίμασε, διὰ νὰ μάθουν καὶ αὐτοὶ ἐδῶ (τὸ ἐξῆς)· ἀμέσως (=αἶψα) δηλαδὴ γύρω ἀπὸ τὸ δόρυ (μου) θὰ ἐκρεύση μὲ ὄρμη (=*ἐρωήσει*) τὸ μαῦρον αἶμα σου». Ἔτσι αὐτοὶ οἱ δύο (=τῷ γε), ἀφοῦ ἐφιλονίκησαν διὰ λόγων ἐχθρικών, ἠγέρθησαν ἀπὸ τὰς θέσεις των (=ἀνστήτην), καὶ διέλυσαν τὴν συνέλευσιν, ἢ ὁποῖα ἔγινε πηλοῖον τοῦ ναυτικοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.

Γραμματικά—Σημασιολογικά

ὑποβλήδην ἐπίρρ. (*ὑποβάλλω*=διακόπτων ἀπαντῶ) μετὰ τοῦ *ἡμίβετο* πάντοτε=παρεμβαίνων ἀποτόμως εἶπε. *ἦ* βεβαιωτ.=βέβαιως, ἀληθῶς. *κεν καλοῖμην*=*καλοῖμην* ἂν=θὰ ἐθεωροῦμην, θὰ ἐχαρακτηρίζομαι. *ὑπείξομαι* μέσ. μέλλ. τοῦ *ὑπείκω*=ἐνδίδω, ὑποχωρῶ. *πάν ἔργον*=πάν ζήτημα. *ὅτι* οὐδ. ἀναφ. ἄντων.=*ὅ,τι*. *ἐπιτέλλω* προστ. μ. ἐν. τοῦ *ἐπιτέλλω* (*τέλλω*=ἐπιβάλλω)=δίδω ἐντολήν, προστάζω. *γὰρ*=πάντως. *οἶω*=εἶμαι διατεθειμένος. *ἔρῳ* μέλλ. τοῦ *εἶρω*=λέγω. *ἐνὶ πρόθ.*=ἐν. *βάλλω* προστ. μ. ἐν. τοῦ *βάλλω*. *σῆοιν* κτητ. ἄντων. δοτ. πληθ.=*σαῖς*. *τῶ* δοτ. ἄορ. ἄντων.*τ*=*ἐνὶ*. *ἀφείλεσθε*=*ἀφείλεσθε* μ. ἄορ. β' τοῦ *ἀφαιρούμαι*=*ἀφαιρῶ*· ὁ ἄορ. ἐτέθη, διότι θεωρεῖ τετελεσμένη τὴν ἀπειλήν περὶ ἀρπαγῆς τῆς Βρισηίδος καὶ ἐγκεκριμένην ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν. *δόντες* μετ. ἄορ. β' τοῦ *δίδωμι*. *τῶν* ἔχει ἄρθρικήν σημ. *θοός, ἦ, ὄν*=ταχύς. *τῶν* δεικτ.=τούτων. *ἀνελὼν* μετ. ἄορ. β' τοῦ *ἀναίρω*=σηκῶν, ἀφαιρῶ. *ἀέκοντος ἐμεῖο* καὶ ἄττ. *ἀέκοντος ἐμοῦ*=παρὰ τὴν θέλησίν μου. *μὴν* ἄορ. ἄττ. μετ. ἄορ. β' τοῦ *ἄγω*=ἐμπρὸς λοιπὸν. *πειρήσαι* β' ἐν. προστακτ. μ. ἄορ. ἄττ. *πειράσαι* τοῦ *πειρῶμαι*=δοκιμάζω, κάμνω ἀπόπειραν, προσπαθῶ. *γνώσοι* κατ' ἐπέκτασιν ἀντὶ *γνώσοι* ὑποτ. ἄορ. β' τοῦ *γιννώσκω*. *αἶψα* ἐπίρρ. (ἐξ οὗ θέμ. καὶ τὸ *αἴφνης* καὶ τὸ *ἰάπτω*)=ταχέως, ἀμέσως. *τοι=σοι*. *κλεινός, ἦ, ὄν*, (*κηλῖς*)=μαῦρος, σκοτεινός. *ἐρωήσει* μέλλ. τοῦ *ἐρωέω* (*ρῶω*)=γίω=ὀρμῶ)=ἐκφεύγω, ἐκρέω μεθ' ὄρμης (περὶ αἵματος).

δοῦναι δοτ. τῆς ὀνομ. τὸ δόρν (ἐκ τοῦ δορFός). τῷ γ' (ε) δυϊκὸς τοῦ ἄρθρου δεικτ. σημ.=αὐτοὶ οἱ δύο. ἀντίβιος, η, ον=ἐχθρικός. μαχησαμένω δυϊκὸς μετ. ἄορ. α' τοῦ μαχέομαι=φιλονικῶ. ἐπέεσσιν=ἐπεσιν=λόγοις. ἀνοστήτην δυϊκὸς γ' πληθ. καὶ ἀττ. ἀνέστησαν ἄορ. β' τοῦ ἀνίσταμαι=εἰγέρομαι, σηκώνομαι. λῦσαν=ἐλυσαν ἄορ. α'=διέλυσαν.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

τὸν ἄντικ. γὰρ αἰτιολογία τοῦ *ὄνειδεα μυνθήσασθαι*. δειλὸς=οὐτιδανὸς κατηγ. καλεοίμην κεν ἀπόδοσις τῆς ὑποθ. εἰ.-. ὑπείξομαι ἀντί; εἰ ὑπείξαιμι (εὐκτ.), δι' ἧς δηλοῦται ἀπλή σκέψις τοῦ λέγοντος. σοι ἄντικ. (δοτ. χαριστ.) τοῦ ὑπείξομαι. πᾶν ἔργον αἰτ. τοῦ κατὰ τι. ὅτι κεν εἴπησ ἀναφ. πρότ. ὡς ἄντικ. ἐπίσης τοῦ ὑπείξομαι. ἄλλοισιν—ταῦτα ἄντικ. τοῦ ἐπιτέλλο. ἐμοὶ ἄντικ. σοι ἄντικ. τοῦ πείσσομαι, ὅπερ εἰδ. ἀπαρ. ἐκ τοῦ *ὄλω* ἐξαρτώμ. ὁ 295 στίχος ἐνέχει εἰρωνειαν, χερσὶ δοτ. ὄργαν. εἵνεκα κούρης ἀναγκαστ. αἷτιον. σοι—τω ἄλλω ἄντικ. δόντες ἐνδοτ. μετ. ὡς ὑποκ. τοῦ ρ. καὶ μετ. εἶναι τὸ ὑμεῖς δηλ. οἱ Ἀχαιοί. τῶν ἄλλων γεν. διαρ. ἄ... ἐστὶ ἀναφ. πρότ. ἃ ὑποκ. (ἀττ. σύνταξ.). μοι δοτ. κτητική τῶν γεν. διαρ. τι ἄντικ. τοῦ οὐκ ἂν φέροις, ὅπερ ἴσοῦται πρὸς μέλλοντα λόγῳ βεβαίας προσδοκίας. ἀνελὼν τροπ. μετ. ἀέκοντος ἐμεῖο γεν. ἀπόλυτος τροπική. εἰ δέ... βραχυλογία ἐννοεῖται τὸ βούλει. τὸδε ἐννοεῖται ὡς ἀντ. ὅπερ ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐπομένου στίχου. τοι δοτ. κτητικὴ ἀντί σοῦ· ὁ 303 στίχος ποιητικώτατος *μαχησαμένω* χρον. μετ' ἐπέεσσιν δοτ. ὄργαν.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

ἀφέλεσθε δόντες ἢ ὄργῃ τοῦ Ἀχιλλέως στρέφεται καὶ κατὰ τῶν Ἀχαιῶν, τοὺς ὁποίους θεωρεῖ ὑπευθύνους καὶ συνενόχους διὰ τὴν σιωπὴν τῶν. Ὅτι οὕτω ἔχει τὸ πρᾶγμα, φαίνεται καὶ ἐκ τῶν κατωτέρω: ἵνα γνώωσι καὶ οἶδε. τῶν δ' ἄλλων ἐννοεῖ τὰ λάφυρα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν αὐτοβούλως ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὄχι τὰ δοθέντα ὡς γέρα. ἀνοστήτην παρὰ τὴν συνήθειαν ὠμίλου ἀμφοτέροι καθήμενοι.

Νόημα

Ὁ Ἀχιλλεὺς διακόπτων τὸν Ἀγαμέμνονα ἀπαντᾷ ὅτι θὰ ἔθεωρεῖτο δειλὸς καὶ οὐτιδανός, ἐὰν ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ ὑπακούῃ εἰς αὐτὸν διὰ πᾶν ζήτημα. Ἐν συνεχείᾳ δηλοῖ ρητῶς ὅτι δὲν πρόκειται διὰ τὴν Βρισηίδα νὰ συγκρουσθῇ· ἀλλ' ἐὰν ὅμως θὰ ἐτόλμα ὁ ἀρχιστράτηγος νὰ τοῦ ἀφαίρῃ κάτι ἐκ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, του, θὰ ἐπλήρωεν μὲ τὸ αἷμα του τὸ τοιοῦτον τόλμημα. Τέλος μετὰ τὴν λογομαχίαν αὐτὴν ἄνευ ἄλλης ἀπαντήσεως τοῦ Ἀγαμέμνονος ἢ συνέλευσις τῶν Ἀχαιῶν διελύθη.

Περίληψεις

1) Δηλώσεις τοῦ Ἀχιλλέως ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὴν Βρισηίδα. 2) Ἀπειλὴ δι' ἐνδεχομένην ἀφαίρεσιν τῶν λοιπῶν ἀγαθῶν του. 3) Διάλυσις τῆς συνελεύσεως.

Στίχοι 528+530

Εἶπεν (=ῆ) ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ ἔκαμε νεῦμα (ἐπι+νεῦσε) μὲ τὰ σκοτεινά (του) φρύδια· ὡς ἦτο φυσικὸν δὲ μὲ δύναμιν ἐκυμάτισαν (=ἐπερρώσαντο) τὰ θεϊκὰ μαλλιά ἀπὸ τῆς ἀθανάτου κεφαλῆς τοῦ ἄνακτος· καὶ συνεκλόνησε τὸν μέγαν Ὀλυμπον.

(Λέγεται ὅτι ὁ Φειδίας ἐκ τῶν 3 τούτων στίχων ἐνεπνεύσθη, ἵνα πλάσῃ τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διός. Καὶ ὁ Βιργίλιος εἰς τὴν Αἰνειάδα γράφει: adnuit et totum nutu tremefecit Olympum).

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ Γ΄.

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἴλιου

Στίχοι 121+129

Ἡ Ἴρις ἐξ ἄλλου τότε (=δὲ) ἦλθεν ὡς ἀγγελιαφόρος εἰς τὴν ἔχουσαν λευκὰς ὠλένας Ἑλένην, φαινόμενη (=εἰδομένη) ὡς ἡ ἀνδραδέλφη (τῆς), ἡ σύζυγος τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀντήνορος, τὴν ὅποιαν (=τήν) ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντήνορος, ὁ ἄρχων Ἑλικῶν, εἶχεν (ὡς σύζυγον) δηλαδὴ τὴν Λαοδίκην, ἡ ὅποια ἦτο ὠραιότατη κατὰ τὴν μορφήν ἐκ τῶν θυγατέρων τοῦ Πριάμου. Ταύτην λοιπὸν (=δὲ) εἶδεν εἰς τὸν θάλαμόν τῆς· αὕτη τότε (=δὲ) ὕφαινε μέγα ὕφασμα, δηλαδὴ χλαῖναν κοκκίνην μὲ δύο ἐπιφανείας (=δίπλακα), ἐκέντα δὲ ἔδω καὶ ἐκεῖ (=ἐνέπασσεν) πολλοὺς ἀγῶνας τῶν γενναίων πολεμιστῶν Τρώων καὶ τῶν ἐχόντων χαλκίνοὺς θώρακας Ἀχαιῶν, τοὺς ὁποίους ὑπέφερον ἕνεκα αὐτῆς (=ἔθεν εἵνεκ') κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν τοῦ Ἄρεως Ἀφοῦ δὲ ἐστάθη πλησίον (=ἀγχοῦ) (τῆς) ὠμίλησεν ἢ ταχεῖα κατὰ τοὺς πόδας Ἴρις.

Στίχοι 130+138

«Ἐλα ἔδω, ἀγαπητὴ νόμφη, διὰ νὰ ἴδῃς τὰ θαυμάσια ἔργα τῶν γενναίων πολεμιστῶν Τρώων καὶ τῶν ἐχόντων χαλκίνοὺς θώρακας Ἀχαιῶν. Αὐτοὶ τοῦ πρότερον ἐκίνουν πολὺδάκρυον πόλεμον ἐναντίον ἀλλήλων εἰς τὴν πεδιάδα, σφοδρῶς ἐπιθυμοῦντες τὰς ὀλεθρίας μάχας, αὐτοὶ λοιπὸν τώρα κἀθηνται σιωπηλοὶ ἐστηριγμένοι εἰς τὰς ἀσπίδας (των), καθ' ὅσον (=δὲ) ὁ πόλεμος ἔχει παύσει, καὶ (=δὲ) πλησίον (αὐτῶν) ἔχουν ἐμπηχθῆ (εἰς τὸ ἔδαφος) τὰ μακρὰ (των) δόρατα. Ὁ Ἀλέξανδρος ὁμοῦ καὶ ὁ ἀνδρεῖος Μενέλαος θὰ πολεμήσουν διὰ σὲ διὰ τῶν μακρῶν δοράτων» εἰς ὅποιον λοιπὸν (=δὲ) τύχη νὰ νικήσῃ, θὰ εἶσαι ἀγαπητὴ σύζυγος».

Στίχοι 139+145

Ἔτσι ἀφοῦ ὠμίλησεν ἡ θεὰ, ἐνέβαλεν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς γλυκὺν πόθον καὶ τοῦ πρώτου συζύγου καὶ τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων (τῆς) ἀμέσως τότε καλυφθεῖσα ὑπὸ λαμπρᾶς καλύπτρας ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὸν θάλαμον χύνουσα δάκρυα πόνου (τρυφερὰ) (=τέρρειν), ὄχι μόνη, ἀλλὰ ταύτην συνώδευον καὶ δύο θεραπαινίδες, δηλαδὴ ἡ Αἴθρα, ἡ κόρη τοῦ Πυθέως, καὶ ἡ μεγαλόφθαλμος Κλυμένη. Εὐθὺς λοιπὸν ἔπειτα ἐφθασαν (ἐκεῖ), ὅπου εὐρίσκοντο αἱ Σκαιαὶ πύλαι.

Στίχοι 146+160

Ὁ Πριάμος ὁμοῦ καὶ ἡ ἀκολουθία του δηλ. καὶ ὁ Πάνθους καὶ ὁ Θυμοῖτης, καὶ ὁ Λάμπρος καὶ ὁ Κλυτίος, καὶ ὁ Ἴκετάων, ὁ βλαστὸς τοῦ Ἄρεως, καὶ ὁ Οὐκαλέγων καὶ ὁ Ἀντήνωρ, ἀμφοτέρωι συνετοί, μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων ἐκάθητο ἐπὶ (τοῦ πύργου) τῶν Σκαιῶν πυλῶν, μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας ἕνεκα τοῦ γήρατος, ἀλλὰ θαυμάσοι-οὶ ῥήτορες, ὅμοιοι μὲ τζιτζικια, τὰ ὅποια (=οἱ τε) εἰς τὸ δάσος ἐπὶ δένδρων καθήμενα βγάζουν γλυκεῖαν φωνὴν

(=λεηριόεσαν ὄπα). Οὗτοι λοιπὸν οἱ ἐπίσημοι (=τοῖοι ἄρα), οἱ προύχοντες τῶν Τρώων, ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ πύργου. Αὐτοὶ λοιπὸν ὅταν πλεόν εἶδον τὴν Ἑλένην νὰ ἔρχεται πρὸς τὸν πύργον χαμηλοφώνως (=ἦκα) ἔλεγον μεταξύ των λόγους πτερωτούς· «δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον νὰ δοκιμάζουσι θλίψεις ἐπὶ πολλὸν χρόνον διὰ μίαν τοιαύτην γυναῖκα οἱ Τρῶες καὶ οἱ ἔχοντες ὠραίας περικνημίδας Ἀχαιοὶ ὁμοιάζει καταπληκτικὰ (=αἰνῶς) εἰς τὸ πρόσωπον (=εἰς ὤπα) μὲ τὰς ἀθανάτους θεάς. Ἄλλὰ παρὰ τὴν θαυμαστὴν καλλονὴν τῆς (=καὶ ὡς) ἂν καὶ εἶναι πολὺ ὠραία (=τοίη περ εὐῶσα), ἄς ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν τόπον τῆς μὲ τὰ πλοῖα, καὶ ἄς μὴ ἀφήσῃ συμφοράς (=πήμα) κατόπιν (=δπίσω) εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὰ τέκνα μας (παραμένουσα ἐδῶ)».

Ὁ θαυμασμὸς τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας

Στίχοι 161+170

Ἔτσι λοιπὸν συνεζήτουν (οἱ δημογέροντες), ὁ δὲ Πρίαμος προσεκάλεσε τὴν Ἑλένην μεγαλοφώνως· «Ἀγαπητό (μου) παιδί, ἔλα (=ἐλθούσα) ἐδῶ καὶ κάθισε (=ἴξεν) ἐμπρὸς μου, διὰ νὰ ἴδῃς καὶ τὸν πρῶτον σύζυγόν (σου) καὶ τοὺς συγγενεῖς (σου) καὶ τὰ πρασιφιλή (σου) πρόσωπα—(διότι) κατὰ τὴν γνώμην μου (=μοι) καθόλου δὲν εἶσαι ἔνοχος, (ἀλλ') οἱ θεοὶ βεβαίως κατὰ τὴν γνώμην μου εἶναι ὑπεύθυνοι, διότι οὗτοι (=οἱ) ἐκίνησαν ἐναντίον μου τὸν πολὺδακρυν πόλεμον, τῶν Ἀχαιῶν—καὶ διὰ νὰ μοῦ εἴπῃς τὸ ὄνομα (=ὡς μοι ἐξονομήνης) τούτου ἐκεῖ τοῦ πανυψηλοῦ ἀνδρός, δηλ. ποῖος εἶναι αὐτὸς ἐκεῖ ὁ Ἀχαιὸς ἀνὴρ, ὁ ὑπέροχος καὶ ὑψηλός. Ἀλήθεια κατὰ τὸ ἀνάστημα μὲν εἶναι καὶ οἱ ἄλλοι μεγαλύτεροι, ἀλλὰ τὸσον ὠραῖον (ἄνδρα) ἐγὼ δὲν εἶδον ἀκόμη διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου, οὔτε τὸσον ἐπιβλητικόν· πράγματι ὁμοιάζει μὲ βασιλέα (=βασιλῆϊ ἀνδρῖ)».

Στίχοι 171+180

Πρὸς τοῦτον ἀπήντησε τότε (=δὲ) ἡ Ἑλένη, ἡ ὑπέροχος γυναῖκα· «ἀγαπητὴ πενθερὲ (=ἐκνυρῆ), μοῦ προκαλεῖς σεβασμὸν καὶ εὐλάβειαν (=αἰδοῖός τέ μοι ἔσοι δεινός τε). Εἶθε (=ὡς ὄφελεν) νὰ προτιμούσα (=ἀδεῖν μοι) ἄδοξον θάνατον, ὅταν ἠκρολούθουν ἐδῶ τὸν υἱόν σου, ἀφοῦ ἐγκατέλειπα τὸ σπίτι (μου) (=θάλαμον) καὶ τοὺς συγγενεῖς (μου) καὶ κόρην ἀγαπητὴν καὶ συνομηλικούς προσφιλεῖς. Ἄλλ' αὐτὰ βέβαια δὲν ἔγιναν· διὰ τοῦτο (=τὸ) καὶ ἔχω λυώσει στὸ κλάμα. Πάντως (=δὲ) θὰ σοῦ εἴπω τοῦτο, διὰ τὸ ὁποῖον μὲ ἐρωτᾷς καὶ ἐνδιαφέρεσαι νὰ μάθῃς· αὐτὸς βέβαια εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, ὁ ἔχων μέγα κράτος Ἀγαμέμνων, καὶ τὰ δύο συγχρόνως δηλ. καὶ βασιλεὺς ἔξοχος καὶ γενναῖος πολεμιστῆς· καὶ μάλιστα (=αὐτῷ) ἦτο (=ἔσκε) ὁ ἀνδρᾶδελφος (=δαῆρ) ἐμοῦ τῆς ἀδιάντροπης (=κυνώπιδος), ἂν βέβαια ἦτο κάποτε».

Στίχοι 181+190

Ἔτσι ὠμίλησεν, ὁ δὲ γέρων ἐξέφρασε τὸν θαυμασμὸν του δι' αὐτόν (=τὸν ἠγάσαστο) καὶ εἶπεν· «εὐτυχισμένε υἱὲ τοῦ Ἀτρέως, καλὸ τυχε, εὐλογημένε ἀπὸ τὸν θεόν, ἀλήθεια λοιπὸν (=ἦ γὰρ νυ) δλόκληρος ἡ Ἀχαικὴ νεότης εἶχεν ὑποταχθῆ εἰς σέ (=τοι δεδμηάτο). Ἔως τώρα ἔχω μεταβῆ καὶ εἰς τὴν Φρυγίαν τὴν ἀμπελόφυτον, ὅπου εἶδον πλείστους Φρύγας ἄνδρας πολεμιστὰς μὲ γοργὰ ἄλογα (=αἰολοπάλως). ὕπηκόους τοῦ Ὀτρέως καὶ τοῦ Ἰσοθέου Μύθδονος, οἱ ὁποῖοι ὡς γνωστὸν τότε ἐστρατοπέδευον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σαγγαρίου· διότι καὶ ἐγὼ συγκατελέχθην μεταξύ αὐτῶν σύμμαχος ὢν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν (=ἤματι τῷ), ὅτε ἦλθον αἱ ἔχουσαι ἀνδρικήν ψυχὴν καὶ δύναμιν

Ἄμαζόνες· ἀλλ' οὔτε αὐτοὶ ἦσαν τόσοι, ὅσοι ἦσαν οἱ ἔχοντες ἑλικοειδεῖς ὀφθαλμοὺς Ἀχαιοί.»

Στίχοι 191+198

Ὅταν εἶδε τὸν Ὀδυσσεά, διὰ δευτέραν φοράν πάλιν ἠρώτησεν (=ἐρέεινε) ὁ γέρων· «ἔλα (=ἄγε), ἀγαπητό (μου) παιδί, εἶπέ μου καὶ δι' αὐτὸν ἐκεῖ, ποῖος εἶναι αὐτός· κατὰ τὸ ἀνάστημα μὲν εἶναι μικρότερος ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀτρέως Ἀγαμέμνονα, ἀλλὰ (=δὲ) κάμνει ἐν τύπωσιν (=ιδέσθαι) μὲ τοὺς πλατεῖς (του) ὤμους καὶ (=ιδεῖ) τὸ (πλατὺ) στήθος (του). Τὰ ὄπλα μὲν αὐτοῦ (=οἱ) εὐρίσκονται εἰς τὴν εὐφρον γῆν, ὁ ἴδιος δὲ ὡσάν κριάρι (=ὡς κτίλος) περιέρχεται τὰς τάξεις (=αἰχας) τῶν στρατιωτῶν· ἐγὼ τοῦλάχιστον παρομοιάζω (=εἴσωκω) αὐτὸν (=μιν) μὲ κριάρι, πῶ ἔχει πυκνὸν τρίχωμα, τὸ ὅποιον (=ὅς τ') διασχίζει τὸ μεγάλο κοπάδι (=πῶν) τῶν λευκῶν προβάτων».

Στίχοι 199+202

Πρὸς τοῦτον δὲ ἔπειτα ἀπήντησεν ἡ ἐκ τοῦ Διὸς γεννηθεῖσα (=ἐκγεγαυῖα) Ἑλένη· «αὐτὸς πάλιν (εἶναι) ὁ πολυμήχανος υἱὸς τοῦ Λαέρτου Ὀδυσσεὺς, ὁ ὅποιος ἀνετράφη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης, ἂν καὶ αὕτη εἶναι βραχύδης, ὁ ὅποιος γνωρίζει παντὸς εἶδους πανουργίας καὶ (ἔχει) φρονιμῶς σκέψεις.»

Στίχοι 203+224

Πρὸς αὐτὴν τότε (=δὲ) ἐξ ἄλλου (=αὐτε) ἀπήντησεν ὁ συνετὸς Ἀντήνωρ· «Γυναῖκα, καὶ ἀληθέστατα (=ἡ μάλα) αὐτὸς ὁ λόγος, τὸν ὅποιον εἶπες, εἶναι ἀκριβής (=νημερέτης)· διότι ἔως τώρα (=ἤδη) κάποτε ἦλθε καὶ ἐδῶ ὁ εὐγενὴς Ὀδυσσεὺς διὰ νὰ φέρῃ μῆνυμα διὰ σέ (=ἐνεκ' ἀγγελίης σεῦ) μετὰ τοῦ ἀνδρείου Μενελάου· καὶ αὐτοὺς ἐγὼ ἐφιλοξένησα καὶ ταὺς ἐφίλεψα εἰς τὸ σπίτι (μου), ἐγνωρίσα δὲ καὶ τῶν δύο τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν καὶ τὰς σοφὰς σκέψεις. Ἄλλ' ὅτε πλέον παρουσιάσθησαν (=ἐμυχθεν) εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν Τρώων, (ἐξ αὐτῶν) ὁσάκις μὲν ἐστέκοντο ὄρθιοι, ὁ Μενέλαος διεκρίνετο κατὰ τοὺς πλατεῖς ὤμους (του), ὁσάκις δὲ ἐκάθηντο κοί οἱ δύο, ὁ Ὀδυσσεὺς ἦτο μεγαλοπρεπέστερος. Ἄλλ' ὅτε πλέον παρουσία ὄλων ὠμίλου καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις τῶν (=μύθους καὶ μῆδεα ὑφαινον), πράγματι ὁ μὲν Μενέλαος σύντομα ὠμίλει, ὀλίγα μὲν, ἀλλὰ πολὺ καθαρά, διότι δὲν (ἦτο) φλύαρος οὔτε ἀπερίσκεπτος, ἂν καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἦτο νεώτερος. Ἄλλ' ὁσάκις ὁμως ὁ συνετὸς Ὀδυσσεὺς ἤθελε σηκωθῆ ὀρηκτικῶς (=ἀναΐξειεν) ἴστατο ἐπὶ ἀρκετῶν, καὶ ἐκύτταξε κάτω (=ἰδεσκε ὑπαί) καρφώσας τὰ βλήματα τὸν πρὸς τὴν γῆν, τὸ δὲ σκῆπτρόν του οὔτε πρὸς τὰ ἔμπροσ (=προσπρηγές) οὔτε ὀπίσω ἐκίνει (=ἐνώμα), ἀλλὰ (τὸ) ἐκράτει συνεχῶς (=ἔχεσκεν) ἀκίνητον (=ἀστεμφές), ὁμοιάζων πρὸς ἄμαθῆ ἄνδρα (=αἰδορεῖ φωτὶ) θὰ ἔλεγε (=φαίγης κε), ὅτι ἦτο (=ἐμμεναι) κόποιος ὄργυλος (=ζάκοντο) καὶ ἀνόητος ἔτσι ἀκριβῶς (=αὐτως). Ἄλλ' ὅτε πλέον ἔβγαζεν (=εἶη) ἐν τοῦ στήθους ἠχηρὰν φωνὴν (=ὄπα) καὶ λόγους ὁμοιάζοντας μὲ χειμερινὰς νιφάδας, τότε βέβαια δὲν θὰ παράβγαине (=ἐρίσσειε) μὲ τὸν Ὀδυσσεά ἄλλος ἄνθρωπος. Τότε τοῦλάχιστον δὲν θὰ ἐθαυμάζομεν τὸν Ὀδυσσεά ἔτσι, ὅπως ὅταν εἶδομεν τὴν ἐξωτερικὴν του ἐμφάνισιν».

Στίχοι 225+244

Διὰ τρίτην φοράν πάλιν, ὅταν εἶδε τὸν Αἴαντα ἠρώτησεν ὁ γέρων· «καὶ ποῖος λοιπὸν ἐξ ἄλλου (=ἄλλος) (εἶναι) αὐτὸς ἐκεῖ ὁ Ἀχαιὸς ἀνὴρ, ὁ ὑπέροχος (=ἤψ) καὶ ὑψηλός, ὁ ἐξέχων ἐκ τῶν Ἀργείων καὶ κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ κατὰ τοὺς πλατεῖς ὤμους;» Πρὸς αὐτὸν τότε ἀπήντησεν ἡ ἔχουσα μακρὸν πέπλον Ἑλένη, ἡ ἔξοχος μεταξὺ τῶν

γυναικῶν οὔτος λοιπὸν εἶναι ὁ πελώριος Αἴας, τὸ προπύργιον τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς ἄλλο δὲ μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν (= *ἐτέρωθεν*) ἴσταται ὁ Ἴδομενεὺς ὡσάν θεὸς μεταξὺ τῶν Κρητῶν, πέριξ δὲ αὐτοῦ συναθροίζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Κρητῶν. Πολλὰς φορές ἐφιλοξένησεν αὐτὸν ὁ ἀνδρείος Μενέλαος εἰς τὸ ἀνάκτορόν μας, ὁσάκις ἤρχετο ἐκ Κρήτης. Τώρα λοιπὸν βλέπω ὅλους μὲν τοὺς ἄλλους ὠραίους Ἀχαιοὺς, τοὺς ὁποίους θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀναγνωρίσω ἀκριβῶς (= *εἶ*) καὶ τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα (= *καὶ τ' οὔνομα*) (θὰ ἠδυνάμην) νὰ εἶπω· δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἴδω τοὺς δύο ἀρχηγοὺς λαῶν, δηλ. τὸν δαμάζοντα ἵππους Κάστορα καὶ τὸν ἱκανὸν εἰς τὴν πυγμὴν Πολυδεύκη, τοὺς αὐταδέλφους (μου), τοὺς ὁποίους ἐγέννησε μετ' ἐμέ ἡ ἰδία μητέρα.

Ἡ δὲν ἠκολούθησαν (τὸν στρατόν) ἀπὸ τὴν χαριτωμένην Λακεδαίμονα, ἢ ἠκολούθησαν μὲν ἕως ἐδῶ μὲ τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα διασχίζουν τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ὅμως (= *αὐτε*) τώρα δὲν θέλουν νὰ κατέλθουν εἰς μάχην ἀνδρῶν, διότι φοβοῦνται τὰς προσβολὰς καὶ τὰς πολὺς ὕβρεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι εἰς βάρος μου.

Ἔτσι ὠμίλει· ἀλλ' αὐτοὺς τώρα πλέον ἐκάλυπτεν ἐκεῖ (= *αὔθη*) εἰς τὴν Λακεδαίμονα ἢ γεννήτρα γῆ, εἰς τὴν προσφιλεῖ πατρικὴν χώραν.

ΜΕΤΡΙΚΗ

Μετρικὴ καλεῖται ἡ τέχνη ἢ περιλαμβάνουσα τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους ἀκολουθεῖ ὁ ποιητὴς συνειδητῶς ἢ καὶ ἀσυνειδητῶς κατὰ τὴν δημιουργίαν τῶν στίχων.

Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ μετρικὴ στηρίζεται ἐπὶ τῆς *προσῳδίας* δηλ. τῆς κανονικῆς ἐναλλαγῆς μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Βυζαντινὴν καὶ Νεοελληνικὴν μετρικὴν στηριζομένην ἐπὶ τοῦ *τονισμοῦ* δηλ. τῆς κανονικῆς ἐναλλαγῆς τονουμένων καὶ ἀτόνων συλλαβῶν.

Μέτρον ἢ *ῥυθμὸς* καλεῖται ἡ ἐπανάληψις δύο ἢ πλειόνων ἰσοχρόνων συλλαβῶν, δι' ὧν σχηματίζονται οἱ διάφοροι στίχοι,

Πόδες ἢ *ῥυθμικὴ μονὰς* καλεῖται τὸ ἐλάχιστον μέρος τοῦ ῥυθμοῦ. Οἱ συνήστεροι τῶν ποδῶν εἶναι: ὁ *Δάκτυλος* ἀποτελούμενος ἐκ μιᾶς μακρᾶς καὶ δύο βραχειῶν συλλαβῶν (— —), 2' *Ἀνάπαιστος* ἢ ἀντιδάκτυλος ἀποτελούμενος ἐκ δύο βραχειῶν καὶ μιᾶς μακρᾶς συλλαβῆς (— —), 3) ὁ *Σπονδειος* ἀποτελούμενος ἐκ δύο μακρῶν συλλαβῶν (— —), 4) ὁ *Τροχαῖος* ἀποτελούμενος ἐκ μιᾶς μακρᾶς καὶ μιᾶς βραχείας συλλαβῆς (— —), 5) ὁ *Ἰαμβος* ἀποτελούμενος ἐκ μιᾶς βραχείας καὶ μιᾶς μακρᾶς συλλαβῆς (— —) κ.λ.π.

Εἰς ἕκαστον πόδα διακρίνομεν τὴν *Θέσιν* ἢ βάσιν ἢ κάτω χρόνον εἰς ἣν πίπτει ἰσχυρότερον ὁ ρυθμικὸς τόνος καὶ τὴν *Ἄρσιν* ἢ ἄνω χρόνον, ἢ ὁποῖα εἶναι ἄτονος· π.χ. ὁ δάκτυλος — — — ἔχει θέσιν μὲν τὴν μακρὰν συλλαβὴν, ἄρσιν δὲ τὰς δύο βραχείας συλλαβὰς.

Ὁ ἀρχαιότατος καὶ κοινότατος πούς ἦτο ὁ δάκτυλος διαιρούμενος εἰς δύο ἴσους ποδικούς χρόνους ἦτοι μίαν δίσσημον θέσιν (—) καὶ μίαν δίσσημον ἄρσιν (—)· διὰ τοῦτο δὲ ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν παλαιῶν μετρικῶν πούς *τετράσημος* ἢ *τετράχρονος* ἐν ἴσῳ λόγῳ.

Δακτυλικὸν ἐξάμετρον καλεῖται τὸ μέτρον τοῦ στίχου (ρυθμικοῦ κώλου) τοῦ ἀποτελουμένου ἀπὸ ἕξι δακτύλους πόδας (ἐξ οὗ καὶ ἐξάμετρον ἐκλήθη). Τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι *ἀκατάληκτον* (=ἔχον τὸν τελευταῖον πόδα ὀλόκληρον) ἦτοι ὁ τελευταῖος πούς τοῦ στίχου ἔχει πάντοτε τὴν ἄρσιν συνηρημένην εἰς σχῆμα σπονδείου (—) ἢ τροχαίου (—) καὶ διὰ τὴν τελευταίαν συλλαβὴν ἀδιάφορον.

Τοῦ δακτυλικοῦ ἐξάμετρου, τὸ ὁποῖον καλεῖται καὶ ἥρωικόν, γίνεται χρῆσις κατὰ κανόνα μὲν παρὰ τῶν Ἐπικῶν καὶ Βουκολικῶν ποιητῶν, κατ' ἐξαιρέσιν δὲ σπανιωτάτην παρὰ τῶν Λυρικῶν καὶ ἔτι ὀλιγώτερον τῶν Δραματικῶν ποιητῶν.

Τὸ Δακτυλικὸν ἐξάμετρον ἔχει ἦθος σεμνὸν καὶ χαρακτηρὰ ἐπισήμου μεγαλοπρεπείας ἀπαγγελλόμενον.

Μορφή δακτυλικοῦ ἐξάμετρου ἔστω ὁ πρῶτος στίχος τῆς Α' ραψωδίας τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσείας.

$\overset{\cdot}{\text{—}} \quad \text{—} \quad \text{—}$ Ἀν δρᾶ μοι 1	$\overset{\cdot}{\text{—}} \quad \text{—} \quad \text{—}$ ἐν νε πε 2	$\overset{\cdot}{\text{—}} \quad \text{—} \quad \text{—}$ Μου σα πο 3	$\overset{\cdot}{\text{—}} \quad \text{—} \quad \text{—}$ λυ τρο πον 4
$\overset{\cdot}{\text{—}} \quad \text{—} \quad \text{—}$ ος μα λά 5		$\overset{\cdot}{\text{—}} \quad \text{—}$ πολ λα 6	

Συνήθως εἰς τὰ δακτυλικά καὶ ἀναπαιστικά μέτρα παρεμβάλλονται καὶ ἄλλοι πλὴν τῶν δακτύλων πόδες ἦτοι σπονδεῖοι καὶ τροχαῖοι, ὁπότε ὁ στίχος ἀποκτᾷ δύναμιν καὶ ζωηρότητα.

Χαρακτηριστικὸς εἶναι ὁ 39 στίχος τῆς Α' ραψωδίας τῆς Ὀδυσσείας, ὅπου ὑπάρχουν 4 συνεχεῖς σπονδεῖοι.

Εἰς τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον κατὰ κανόνα ὁ πέμπτος πούς εἶναι δάκτυλος· ἂν συμβῇ δὲ νὰ εἶναι σπονδεῖος τότε ὁ στίχος καλεῖται *σπονδειάζων* π.χ. ὁ 36 στίχος τῆς Α' ραψωδίας τῆς Ὀδυσσείας καὶ ὁ 11 στ. τῆς Α' ραψωδίας τῆς Ἰλιάδος.

Διὰ νὰ καταστή ὁ ρυθμὸς τοῦ στίχου ἀφ' ἑνὸς μὲν εὐληπτότερος καὶ ποικιλώτερος, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀποφευχθῇ ἢ διὰ μῖς μόνον πνοῆς ἐκφορά αὐτοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κουράζει, γίνεται *Τομῇ* ἢ *Διαίρεσις*.

Τομῇ καλεῖται ὁ χωρισμὸς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μα-

κροῦ στίχου εἰς δύο συνήθως ἡμιστίχια ἢ κῶλα· ἔπειτα δὲ καὶ ἡ θέσις, ἔνθα ὁ χωρισμὸς οὗτος τελεῖται· καὶ τὸ μὲν πρῶτον κῶλον λέγεται δεξιὸν περιλαμβάνον τριποδίαν, τὸ δὲ δευτέρον ἀριστερὸν ἐπίσης ἔχον τριποδίαν.

Ἡ τομὴ συνήθως γίνεται εἰς τὸ μέσον τοῦ στίχου καὶ μετὰ τελείαν λέξιν. Πλὴν τῆς κυρίας Τομῆς ὑπάρχουν καὶ δευτερεύουσαι.

Ὁ στίχος 53 : ἐννη|μαρ μεν α|να στρατον|ωχετο|κηλα θε|ιοι
δύναται νὰ ἔχη τομὴν μετὰ τὴν λέξιν *στρατὸν* καλουμένην *μετὰ τὸν τρίτον πόδα*, ἐφ' ὅσον συνυπάρχη μετ' αὐτῆς δευτερεύουσα τομὴ, ὅπως ἐδῶ, πενθιμερῆς μετὰ τὴν λέξιν *ἀνά* ἢ βουκολικὴ μετὰ τὴν λέξιν *ῶχετο*. Ἐπίσης ὁ στίχος 129 ; οικαδι|ων συν|
νησι τε|σης και|σοις ε τα|ροισι εἶναι ὁμοιος δηλ. γενομένης τῆς τομῆς *μετὰ τὸν τρίτον πόδα*, ἐφ' ὅσον μάλιστα συνυπάρχη μετ' αὐτῆς ἐφθιμερῆς δευτερεύουσα τομὴ.

Τοιαῦται περιπτώσεις εἶναι καὶ ἐλάχισται καὶ ἀμφισβητούμεναι. Καλὸν εἶναι νὰ προτιμῶνται αἱ εἰς τὸν τρίτον πόδα τομαί, αἱ ὁποῖαι εἶναι καὶ πολυπληθέστεραι εἰς τὸν "Ὀμηρον, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὰ καὶ ἐφ' ὅσον περικλείουν νόημα. Ὅπως ὁ διψὼν πίνει ἐκ τῆς πρώτης πηγῆς, τὴν ὁποῖαν συναντᾷ, καὶ ἐφ' ὅσον τὸ ὕδωρ εἶναι καθαρὸν, οὕτω καὶ ὁ ἀπαγγέλλων ἐπιζητεῖ τὴν πρώτην τομὴν καὶ εἰ δυνατόν μετὰ νοήματος πρὸς ἀναπνοήν.

Εἶδη τομῶν τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου εἶναι τέσσαρα :

1. *Πενθιμιμερῆς* (ἀρσενικὴ) τελουμένη μετὰ πέντε ἡμίση μέρη δηλ μετὰ τὴν θέσιν τοῦ 3ου ποδὸς π. χ.

$\overset{\cdot}{\Omega}\overset{\cdot}{\varsigma}$ $\overset{\cdot}{\epsilon\iota}$		$\overset{\cdot}{\pi\omega\nu}$ $\overset{\cdot}{\eta}$		$\overset{\cdot}{\gamma\epsilon\iota\theta}$ $\overset{\cdot}{\eta}$		$\overset{\cdot}{\delta' \epsilon\sigma}$ $\overset{\cdot}{\pi\epsilon}$ $\overset{\cdot}{\tau\omicron}$
1		2		3		4

$\overset{\cdot}{\text{Παλ}}$ $\overset{\cdot}{\lambda\alpha\varsigma}$ $\overset{\cdot}{\text{Α}}$		$\overset{\cdot}{\Theta\eta}$ $\overset{\cdot}{\nu\eta}$		(στ. 125).
5		6		

2. *Κατὰ τρίτον τροχαῖον* (θηλυκὴ) τελουμένη μετὰ τὴν πρώτην βραχεῖαν συλλαβὴν τῆς ἄρσεως τοῦ 3ου ποδὸς π. χ.

$\overset{\cdot}{\text{Αν}}$ $\overset{\cdot}{\delta\rho\alpha}$ $\overset{\cdot}{\mu\omicron\iota}$		$\overset{\cdot}{\epsilon\nu}$ $\overset{\cdot}{\nu\epsilon}$ $\overset{\cdot}{\pi\epsilon}$		$\overset{\cdot}{\text{Μου}}$ $\overset{\cdot}{\sigma\alpha}$ $\overset{\cdot}{\pi\omicron}$		$\overset{\cdot}{\lambda\upsilon}$ $\overset{\cdot}{\tau\rho\omicron}$ $\overset{\cdot}{\pi\omicron\nu}$
1		2		3		4

$\overset{\cdot}{\text{ο}}\text{ς}$ $\overset{\cdot}{\text{μα}}$ $\overset{\cdot}{\text{λα}}$		$\overset{\cdot}{\text{πολ}}$ $\overset{\cdot}{\text{λα}}$	(στ. 1).
5		6	

3. *Ἐφθήμερης* τελουμένη μετὰ ἑπτὰ ἡμίση μέρη δηλ. μετὰ τὴν θέσιν τοῦ 4ου ποδός· αὕτη προτιμητέα, ὅταν ἡ στιγμή καὶ τὸ νόημα συνηγοροῦν π. χ.

$\overset{\cdot}{\text{Το}}\text{ν}$ $\overset{\cdot}{\text{δ'η}}$		$\overset{\cdot}{\text{μει}}$ $\overset{\cdot}{\text{βειτ'}}$ $\overset{\cdot}{\text{ε}}$		$\overset{\cdot}{\text{πει}}$ $\overset{\cdot}{\text{τα}}$ $\overset{\cdot}{\text{θε}}$		$\overset{\cdot}{\text{α}}$ $\overset{\cdot}{\text{T}}$ $\overset{\cdot}{\text{γλαυ}}$
1		2		3		4

$\overset{\cdot}{\text{κω}}$ $\overset{\cdot}{\text{πις}}$ $\overset{\cdot}{\text{Α}}$		$\overset{\cdot}{\text{θη}}$ $\overset{\cdot}{\text{νη}}$	(στ. 44).
5		6	

καὶ 4. *Βουκολική* (Θεόκριτος, Βίων, Μόσχος) τελουμένη μετὰ τὸ τέλος τοῦ 4ου ποδός π. χ.

$\overset{\cdot}{\text{Αν}}$ $\overset{\cdot}{\text{δρα}}$ $\overset{\cdot}{\text{μοι}}$		$\overset{\cdot}{\text{εν}}$ $\overset{\cdot}{\text{νε}}$ $\overset{\cdot}{\text{πε}}$		$\overset{\cdot}{\text{Μου}}$ $\overset{\cdot}{\text{σα}}$ $\overset{\cdot}{\text{πο}}$		$\overset{\cdot}{\text{λυ}}$ $\overset{\cdot}{\text{τρο}}$ $\overset{\cdot}{\text{πον}}$	$\overset{\cdot}{\text{T}}$
1		2		3		4	

$\overset{\cdot}{\text{ος}}$ $\overset{\cdot}{\text{μα}}$ $\overset{\cdot}{\text{λα}}$		$\overset{\cdot}{\text{πολ}}$ $\overset{\cdot}{\text{λα}}$	(στ. 2).
5		6	

Ἐνίοτε χάριν τοῦ μέτρου γίνεται *συνίξεις* ἤτοι συνεκφώνησις δύο φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου, ὥστε ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν νὰ ἀποτελεσθῇ μία συνήθως μακρά, ἐνίοτε δὲ καὶ βραχεῖα.

$\overset{\cdot}{\text{Μη}}$ $\overset{\cdot}{\text{νιν}}$ $\overset{\cdot}{\text{α}}$		$\overset{\cdot}{\text{ει}}$ $\overset{\cdot}{\text{δε}}$ $\overset{\cdot}{\text{θε}}$		$\overset{\cdot}{\text{α}}$ $\overset{\cdot}{\text{T}}$ $\overset{\cdot}{\text{Πη}}$		$\overset{\cdot}{\text{λη}}$ $\overset{\cdot}{\text{ι}}$ $\overset{\cdot}{\text{α}}$
1		2		3		4

$\overset{\cdot}{\text{δε}}$ $\overset{\cdot}{\text{ω}}$ $\overset{\cdot}{\text{Α}}$ $\overset{\cdot}{\text{χι}}$		$\overset{\cdot}{\text{λη}}$ $\overset{\cdot}{\text{ος}}$	(στ. 1. Ἰλ.).
5		6	

Τὸ ἐξάμετρον μελωδούμενον ἢ ραψωδούμενον ἐδέχεται τρεῖς ρυθμικοὺς τόνους ἐπὶ τοῦ πρώτου κώλου καὶ τρεῖς ἐπὶ τοῦ δευτέρου, ἤτοι ἓνα κύριον ἔχοντα μεγίστην δύναμιν, ἓνα δευτερεύοντα, ἀσθενέστερον τοῦ πρώτου, καὶ ἓνα ἀσθενέστατον. Ἐπομένως ἀπηγγέλλετο οὕτω:

''' — — | '' — — | ' — — | ''' — — | '' — — | ' — — |

Περὶ ποσότητος τῶν συλλαβῶν

1. **Μακρὰ φύσει** λέγεται ἡ συλλαβὴ ἢ ἔχουσα μακρὸν φωνῆν (**η-ω**) ἢ δίφθογγον (**αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου**) π. χ. η ρ ω ω ν, αυ τ ου ς, αι γ ω ν.

2. **Μακρὰ θέσει** λέγεται ἡ συλλαβὴ ἢ περιέχουσα βραχὺ φωνῆν, ἀλλ' ἀκολουθοῦμένη ὑπὸ δύο ἢ τριῶν συμφώνων ἢ διπλοῦ γράμματος (**ζ, ξ, ψ**) εἴτε ἐντὸς τῆς αὐτῆς λέξεως εἴτε καὶ εἰς δύο π.χ. ε ο ν τ α, ἀ ν α στρατον, ε ζ ε τ ο, τ ο ξ α.

Σημείωσις: Μολονότι ἡ **αι** καὶ **οι** εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἀκολουθεῖ σύμφωνον εἶναι βραχεῖαι, ὅμως πολλάκις παρὰ τὸν κανόνα λαμβάνονται ὡς μακραὶ λόγῳ μετρικῆς ἀνάγκης προσαρμογῆς εἰς τὸν ρυθμὸν τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέτρου· οὕτω ἡ **αι** ἐν τέλει λέξεως καὶ ἐν θέσει ποδὸς εἶναι μακρὰ 146 φορές, ἡ δὲ **οι** ἐπίσης εἶναι τοιαύτη 117 φορές, ἐνῶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι βραχεῖαι τῆς μὲν πρώτης 795 φορές, τῆς δὲ δευτέρας 361 φορές· ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν διφθόγγων ἡ μὲν **ου** 93 φορές λαμβάνεται ὡς βραχεῖα, ἡ δὲ **ει** 81 φορές λόγῳ μετρικῆς ἀνάγκης. π.χ.

αι κεν, οι δε, εκ η β ο λ ου.

3. **Βραχεῖα συλλαβὴ** εἶναι ἡ ἔχουσα βραχὺ φωνῆν (**ε-ο**). π. χ. ε θ ε λ ο ν, ε ρ χ ε τ α ι, α πα μ ε ι β ο μ ε ν ο ς· ἀλλὰ ἐν θέσει τοῦ ποδὸς πᾶσα βραχεῖα **συλλαβὴ** λόγῳ τοῦ μέτρου λαμβάνεται ὡς μακρὰ, π. χ. χ ω ο μ ε | ν ο ς ο τ' α | ρ ι σ τ ο ν

4. **Κοινὴ συλλαβὴ** λέγεται ἐκείνη ἡ ὁποία λαμβάνεται καὶ ὡς μακρὰ καὶ ὡς βραχεῖα ἀναλόγως τῆς μετρικῆς ἀνάγκης καὶ δὴ ἐνίστε διαφόρως ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ· π. χ. τοι ου τ ο ς, ποι η σω, ου τι μοι | αι τι η | ε σ σ ι, κ ε ι τ α ι δε νε κ ρ ο ς πε ρ ι νε κ ρ ω, τα νυ μ φ ι κ α.

5. **Τελικὸν μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγος** ἐπομένου ἄλλου φωνήεντος ἢ διφθόγγου καὶ δὴ ἐν τῇ ἄρσει τοῦ ποδὸς λόγῳ μετρικῆς ἀνάγκης λαμβάνεται ὡς βραχὺ. π.χ. π λ α γ χ θ η ε α ξ ω ε λ ω ν, ο ι κ ο ι ε χ ε ι ν, τ η ν δ' ε γ ω ου λ υ σ ω, εκ η β ο λ ου Απολλω ν ο ς κ λ π.

6. "Όταν κατόπιν βραχείος φωνήεντος ἀκολουθῆ εἴτε εἰς τὴν αὐτὴν λέξιν εἴτε εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπομένης ἄφωνον καὶ μετ' αὐτὸ ὕγρον ἢ ἔνρνον τότε ἡ συλλαβὴ λαμβάνεται ὅτε μὲν ὡς μακρὰ, ὅτε δὲ ὡς βραχεῖα. Π.χ. η δε κνημαων, τα τε κλειουσιν αιοιοι, ἀλλά:

και | γαρ | ρα | Κλυ | ταιμη | στρης,
 Πειριθο | ον | τε | Δρυ | αντα.

7. "Όταν εις μίαν ἢ και δύο λέξεις στενωῶς συνημμένας ὑπάρχουν ἀλλεπάλληλοι τρεῖς ἢ περισσότεραι βραχεῖαι συλλαβαί, τότε μία ἐξ αὐτῶν ἢ ἐκτείνεται εἰς μακράν, π.χ. οὐλομενην, οὐρεᾶ, οὐνομα ἢ λαμβάνεται ὡς μακρά ἐν θέσει ποδός, ἵνα προσαρμοσθῶσι πρὸς τὸν ρυθμὸν τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου. Π.χ. διογενης, θυγατερος, ὑδατι' ἂν ὅμως εἶναι τέσσαρες βραχεῖαι, ἐκτείνεται συνήθως ἢ δευτέρα, π.χ. ὑπειροχον, διφιλος, ερειομεν' ἂν εἶναι πέντε, τότε ἐκτείνεται συνήθως ἢ τρίτη, π.χ. ἀπερρεισια.

8. "Όταν ἐν λέξει τινὶ ἢ πρώτῃ συλλαβῇ εἶναι βραχεῖα, μετ' αὐτὴν δὲ ἔπειτα δύο μακραί, ἐπιτρέπεται νὰ ληφθῇ ὡς μακρά και ἡ βραχεῖα, π.χ. Ἀπολλωνος = Ἀπολλωνος.

Περὶ χασμωδίας

Χασμωδία καλεῖται ἡ σύμπτωσις δύο φωνηέντων, ἐν τῇ αὐτῇ λέξει ἢ τοῦ μὲν ἐν τέλει τῆς προηγουμένης λέξεως, τοῦ δὲ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπομένης, δυσχεραίνουσα οὕτω τὴν γοργὴν και ἀπρόσκοπτον ἀπαγγελίαν τοῦ λόγου. Αὕτη ἀποφεύγεται:

1. δι' ἐκθλίψεως: ἄλγεα ἔθηκεν=ἄλγε' ἔθηκεν.
2. διὰ συναϊρέσεως: ποιέω=ποιῶ, νεομηνία=νουμηνία.
3. διὰ κράσεως: τὸ ὄνομα=τοῦνομα.
4. διὰ συνιζήσεως: Πηληιαδεω.
5. δι' ἀφαιρέσεως: ᾧ ἀγαθὲ=ᾧ γαθέ.

και 6. δι' ὑφαιρέσεως: βοηθός=βοηθός, ἐλαία=ἐλάα, αἰεῖ=αἰε.

ΙΛΙΑΔΟΣ

ΑΨΩΔΙΑ

Σημειώσεις: 1) Ἡ κάθετος γραμμὴ χωρίζει τοὺς πόδας. 2) Ἡ παχεῖα γραμμὴ δηλοῖ τὴν τομὴν. 3) Οἱ ἀριθμοὶ και τὰ γράμματα χαρακτηρίζουν τὸ εἶδος τῆς τομῆς, ἦτοι: α') TT=κατὸ τρίτον τροχαῖον, β') B=Βουκολική, γ') δ=πενθημιμερῆς και δ') 7=ἑφθημιμερῆς, ὅπου ὑπάρχει μικρὸν σὸ στίχος καλεῖται σπονδειαῶν, διότι παρὰ τὸν κανόνα τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου ὁ πέμπτος πούς εἶναι σπονδειαῶς.

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος	5
οὐλομένην, ἥ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,	TT
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄδι προΐαψεν	7
ἠρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεύχε κύνεσσιν	TT
οἴω νοῖσί τε πᾶσι Διὸς δ' ἔτελειέτο βουλῆ,	TT
ἕξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διασῆ την ἐρίσαντε	TT

Ἄτρεϊδης τε ἀναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

7

Ἄσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦση.
Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τίς τ' ἄρ' σφωε θεῶν ἕριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;
Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς
νοῦσον ἀνά στρατὸν ὄρσε κακῆν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,
οὔνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
Ἄτρεϊδης· ὁ γὰρ ἦλθε θεοῖς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενός τε θύγατρα φέρον τ' ἀπειροσὶ ἀποινα,
στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἔκρηβόλου Ἀπόλλωνος
χρυσέῳ ἀνά σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς,
Ἄτρεϊδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορ εἰ λαῶν·
«Ἄτρεϊδαι τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
ἐμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν· Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
ἔκπερσαι Πριάμοιο πόλιν· εὖ δ' οἴκαδ' ἵκέσθαι·
παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην· τὰ δ' ἀποινα δέχεσθαι,
ἄζόμενοι Διὸς υἱὸν ἔκρηβόλου Ἀπόλλωνα.»

5
ΤΤ
7
5 σ
ΤΤ
ΤΤ
ΤΤ σ
5
7
ΤΤ
ΤΤ
7
7
ΤΤ σ

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἀποινα·
ἀλλ' οὐκ Ἄτρεϊδῆ Ἀγαμέμνονι ἠνδανε θυμῷ,
ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·
«μή σε, γέρον, κοίλησιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κίχρην
ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὐτὶς ἰόντα,
μὴ νύ τοι οὐ χραίσμη σκήπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἐπεισὶν
ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ, ἐν Ἀργεῖ, τηλόθι πάτρης,
ἴστων ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντίῳσαν·
ἀλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὥς κε νέηαι.»

ΤΤ
ΤΤ
5
5
ΤΤ
5
ΤΤ
7

Ὡς ἔφατ' ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπείθετο μῦθῳ
βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κίων ἠροᾷ· ὁ γέροισος
Ἀπόλλωνι μνησθῆναι, τὸν ἠῦκομος τέκε Λητώ·
«κλύθι μιν, ἄργυροτόξ· ὅς Χρῦσην ἀμφιβέβηκας
Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδιοι τε Ἴφι ἀνάσσεις,
Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρραψα,
ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρὶ ἔκρηνα
ταύρων ἠδ' αἰγῶν, τόδε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσι.»

ΤΤ
7
ΤΤ
5
5
5
5
B

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
βῆ δὲ κατ' Ὀλύμπιοι καρήνων χωόμενος κῆρ,
τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφορῶν τε φαλέρην.
ἔκλαγξαν δ' ἄρ' ὀϊστοὶ ἐπ' ὤμων χωόμενοι,
αὐτοῦ κινήθέντος, ὁ δ' ἦε νυκτὶ ἐοικώς.

5
ΤΤ
5
ΤΤ
ΤΤ

ἔξειτ' ἐπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, | μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε·
 δεινῆ| δὲ κλαγγῆ| γένητ' ἀργυρέοιο βιοῖο.
 οὐρῆ| ας μὲν πρώτον| ἐπύχτο| καὶ κύνας| ἀργούς,
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι| βέλους| ἐχειπυκῆς ἐφιεῖς
 βάλλ'· αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων| καίοντο θαμειαί.

7
5
TT
TT
7

Ἄγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννήμαρο μὲν ἀνά| στρατὸν ὄχεται κῆλα θεοῖο,
 τῆ| δεκάτῃ δ' ἀγορῆνδε| καλέσσατο| λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπι φρεσὶ| θῆκε| θεὰ λευκώλενος| Ἥρη·
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, | ὅτι θα θνήσκοντας οἰοῖτο
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν| ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος| μετέφη πόδας| ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « Ἄτρεΐδη, νῦν| ἄμμε| παλιμπλαγχθέντας δ' ἴτω
 ἄψ ἀπονοστήσειν, | εἰ κεν θάνατον γε φύγοιμεν.
 εἰ δὲ ὁμοῦ πόλεμος τε| δαμῶ| καὶ λοιμὸς ἦ ἱερῆα,
 ἀλλ' ἄγε| δὴ τινα| μάντιν| ἐρρίομεν| ἢ ἱερῆα,
 ἢ καὶ ὀνειροπόλον, | καὶ γὰρ τ' ὄναρ| ἐκ Διός| ἐστιν,
 ὃς κ' εἴποι ὅ τι| τόσσον| ἐχώσατο| Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτ' ἄρ' ὀ γ' εὐχολῆς| ἐπιμέμεφται| εἴθ' ἐκατόμβης,
 αἶ κεν| πως ἀρνῶν| κνίσης| αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται| ἀντιάσας| ἡμῖν ἀπό| λοιγὸν ἀμῦναι.»

5
B
TT
5
TT
5
TT
5
7
TT
5
TT
B

Ἡ τοὺς ὄγ' ὡς εἰπὼν| κατ' ἄρ' ἔξετο| τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας| Θεστορίδης, | οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὃς ἦ| ἴδη τὰ τ' εἰόντα| τὰ τ' ἐσόμενα πρὸ τ' εἰόντα,
 καὶ νή| εσο' ἠγήσατ' | Ἀχαιῶν| Ἴλιον εἶσω
 ἦν διὰ| μαντοσύνην, | τὴν| οἱ πόρε| Φοῖβος Ἀπόλλων.
 ὃ σφιν ἐψ φρονέων| ἀγορήσατο| καὶ μετέπειπεν·
 « ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, | διί φιλε, | μνηθήσασθαι.

5
5
TT
TT
5
5
TT σ

μῆνιν Ἀπόλλωνος| ἐκατηβέλταο ἄνακτος·
 τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω| σὺ δὲ σύνθεο| καὶ μοι ὄμοσον
 ἢ μὲν| μοι πρόφρων| ἔπεισιν καὶ| χερσὶν ἀρήξειν
 ἢ γὰρ ὀϊτομαι| ἄνδρα χολωσέμεν| ὃς μέγα| πάντων
 Ἄργείων κρατέει| καὶ| οἱ πείθονται Ἀχαιοί.

κρείσσων| γὰρ βασιλεύς, | ὅτε| χώσεται| ἀνδρὶ χέρη.
 εἴ περ| γὰρ τε χόλον γέ| καὶ| αὐτῆ| μαρο καταπέψη,
 ἀλλά τει| καὶ μετόπισθεν| ἔλχει| κότον, | ὄφρα τελέσση,
 ἐν στή| θεσσιν εἰοῖσι| σὺ δὲ φράσαι| εἴ με σαώσεις.»

5
5
5
5
TT
TT
TT

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος| προσέφη πόδας| ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « θαρσήςσας μάλα| εἰπέ| θελοπόπιον ὅ τι οἶσθα
 οὐ μὰ γὰρ| Ἀπόλλωνά| διίφιλον, | ᾧ τε σύ, | Κάλχαν,
 εὐχόμενος Δαναοῖσι| θελοποπίας ἀναφαίνεις,
 οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος| καὶ ἐπὶ χθονὶ| δερκομένοιο
 σοὶ κοίλης| παρὰ νηυσὶ| βαρείας χεῖρας ἐποίσει
 συμπάντων Δαναῶν, | οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα| εἴτης,

5
TT
TT
TT
5
TT
5

ὃς νῦν πολλὸν ἀριστος· Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι.»

Καὶ τότε δὴ θάρσθη καὶ ἠῦδα μάντις ἀμύμων·
«οὗτ' ἄρ' ὅ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὐθ' ἐκατόμβης,
ἀλλ' ἔνεκ' ἀρηιτῆρος, ὄνι ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων
οὐδ' ἀπέλυσε θυγάτρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα,
τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε ἐδώκεν ἔκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει·
οὐδ' ὃ γει πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀποώσει,
πρὶν γ' ἀπὸ πατρὸς φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
ἄπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἐκατόμβην
ἔς Χρῶσιν· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν.»

Ἡ τοι ὅ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο τοῖσι δ' ἀνέστη
ἦρωσ· Ἀτρεΐδης εὐρὸν κρείων Ἀγαμέμνων
ἀχνύμενος· μένος δέ μ' ἐγα φρένες ἀμφιμέλαινα
πίμπλαντ', ὅσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἔϊκτην.
Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσσοῦμενος προσέειπε·
«μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήνονι εἶπας·
αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
ἔσθλον δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὐτ' ἐτέλεσσας.
καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θελοπροπέων ἀγορεύεις
ὡς δὴ τοῦδ' ἐνεκά σφιν ἔκηβόλος ἄλγεα τεύχει,
οὐνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσήϊδος ἀγά' ἄποινα
οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
οἴκοι ἔχειν. καὶ γὰρ ὅα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθεν ἐστὶ χειρεῖων,
οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὐτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα.
ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·
βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσατ' ὄφρα μὴ οἶος
Ἀργείων ἀγέλαστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε
λεύσσετε γὰρ τό γει πάντες, ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη.»

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποιδάρκης διὸς Ἀχιλλεύς.
«Ἀτρεΐδη κῦδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
πῶς γὰρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;
οὐδὲ τί που ἴδμεν ἐννήϊα κείμενα πολλά,
ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,
λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίσσολα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῖῳ πρόες αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
τριπλῆ τετραπλῆ τ' ἀποτείσομεν, αἶ κε πόθι Ζεὺς
δῶσι πόλιν Τροίην ἐυτείχων ἐξαλαπάξει.»

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
«μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθὸς περ εἰὼν, θεοεἰκελ' Ἀχιλλεῦ,
κλέπτε νόῳ, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχης γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτως
ἦσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι;
ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί,

ΤΤ
ΤΤ
B
ΤΤ
ΤΤ
ΤΤ
ΤΤ
5
ΤΤ
ΤΤ
5
5
ΤΤ
5
ΤΤ
7
7 σ
B
ΤΤ
ΤΤ
B
ΤΤ
ΤΤ
5
5
5
5
ΤΤ
7
ΤΤ
ΤΤ
ΤΤ
7
5
5
ΤΤ
ΤΤ
5
5
5
5
7

οἴκαδ' ἰῶν σὺν νηυσί τε σῆς καὶ σοῖς ἐτά ροισι	7
Μυρμιδό νεσσιν ἀ νασσε, σέ θεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλε γίζω	TT
οὐδ' ὄθο μαι κοτέ οντος, ἀ πειλή σω δέ τοι ὧδε·	TT
ὡς ἔμ' ἀ φαιρεῖ ται Χρυσή δα Φοῖβος Ἀ πόλλων,	B
τὴν μὲν ἐ γὼ σὺν νηῖ τ' ἐ μῆ καὶ ἐ μοῖς ἐτά ροισι	7
πέμψω, ἐ γὼ δὲ κ' ἀ γῶ Βρι σηίδα καλλιπά ρονον	5
αὐτὸς ἰῶν κλι σί ηνδε, τὸν σὸν γέ ρας, ὄφρ' ἐῦ εἰδῆς	TT
ὄσσον φέρε τόρος εἰμι σέ θεν, στυγέ η δὲ καὶ ἄλλος	7
ἴσον ἐ μοι φά σθαι καὶ ὁ μοιω θήμεναι ἄντην.»	5
Ὡς φάτο· Πηλεΐ ωνι δ' ἄ χος γένετ'· ἐν δὲ οἵ ἦτορ	TT
στήθεσ σιν λα σί οισι δι άνδιχα μερμη ρίζεν,	TT σ
ἦ ὅ γε φάσγανον ὄξυ ἐ ρουσά μεινος παρὰ μηροῦ	TT
τοὺς μὲν ἀ ναστή σειεν, ὁ δ' Ἄ τρειδην ἐνα ρί ζοι,	TT
ἦε χό λον παύ σειεν ἐ ρητύ σειέ τε θυμὸν.	TT
ἔλκετο δ' ἐκ κολε οῖο μέ γα ξίφος, ἦλθε δ' Ἀ θήνη	B
οὐρανό θεν· πρὸ γὰρ ἦκε θε ᾶ λευ κώλενος Ἦρη,	7
ἄμφω ὁ μῶς θυ μῳ φιλέ ουσα τε κηδομέ νη τε.	5
στῆ δ' ὄπι θεν, ξαν θής δὲ κό μης· ἐ λε Πηλεΐ ωνα	5
οἴῳ φαινομέ νη τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρ ατο.	5
θάμβη σεν δ' Ἀχιλ λεύς, μετὰ δ' ἐτρο άπετ'· αὐτίκα δ' ἔγνω	5
Παλλάδ' Ἀ θηναίην· δεινὸν δὲ οἵ ὄσπε φά ανθεν·	5
καί μιν φωνή σας ἔπεια περὸ εντα προ σηύδα·	5
«τίπτ' αὐτ', αἰγιό χοιο Δι ὸς τέκος εἰλή λουθας ;	TT σ
ἦ ἴνα ὕβριν ἴ δῃ Ἀγα μέμνονος Ἀτρεΐ δαο ;	5
ἄλλ' ἔκ τοι ἐρ έω, τὸ δὲ καὶ τελέ εσθαι ὀ ίτω·	5
ἦς ὑπε ροπλί ησι τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀ λέσση.»	TT
Τὸν δ' αὖτε προσέ ειπε θε ᾶ γλαυκῶ πις Ἀθ ήνη·	7
«ἦλθον ἐ γὼ παύ σουσα τε λιν μένος, αἶ κε πί θῃαι,	B
οὐρανό θεν. πρὸ δὲ μ' ἦκε θε ᾶ λευ κώλενος Ἦρη,	7
ἄμφω ὁ μῶς θυ μῳ φιλέ ουσα τε κηδομέ νη τε.	5
ἄλλ' ἄγελ' ἰ γ' ἔρι δος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρὶ·	5
ἄλλ' ἦ τοι ἔπεισιν μὲν ὀ νειδίσον, ὡς ἔσειται περ·	B
ὧδε γὰρ ἐξερέ ω, τὸ δὲ καὶ τετελε σμένον ἔσται.	5
καὶ ποτέ τοι τρις τόσσα πα ρέσσειται ἀγλαὰ δῶρα	B
ὑβροσ εἵνεκα τῆσδε, σὺ δ' ἴσχεο , πείθεο δ' ἡμῖν.»	TT
Τὴν δ' ἀπαμειβόμε νος προσέ φη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·	5
«χρὴ μὲν σφωίτε ρόν γε, θε ᾶ, ἔπος εἰρύ σασθαι	TT σ
καὶ μάλα περ θυ μῳ κεχρ λωμένον· ὥς γὰρ ἄμεινον.	B
ὅς κε θε οῖς ἐπι πείθη ται, μάλα τ' ἔκλινον αὐτοῦ »	7
Ἦ καὶ ἐπ' ἄργυρέ η κώ πη σχέθε χεῖρα βα ρεῖαν,	7
ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ὡσε μέ γα ξίφος, οὐδ' ἀπ ίθησε	B
μύθῳ Ἀ θηναίης· ἦ δ' Οὐλυμ πόνδε βε βήκει	5
δώματ' ἐς αἰγιό χοιο Δι ὸς, μετὰ δαιμόνας ἄλλους.	7
Πηλεΐ δης δ' ἐξ αὔτις ἀ ταρτη ροῖς ἐπέ εσσιν	TT
Ἀτρεΐ δην προσέ ειπε, καὶ οὐ πω λῆγε χό λοιο·	TT

«οἰνοβαρέες, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην ἐλάφριο, 7
 οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαφ' ἄθρονηχθῆναι 5 σ
 οὔτε λόχονδ' ἰεῖναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν 5
 τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κῆρ' εἶδεται εἶναι. 5
 ἧ πολὺ λώϊόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν 7 ΤΤ
 δῶρ' ἀπολαίρεισθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἶπη· 5
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις· 5
 ἧ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδην, νῦν ὕστατα λωβήσαιο. 5 σ
 ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω· καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὀμοῦμαι· 5
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους 5
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τοιμὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν, 7 ΤΤ
 οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ ὅα ἐὶ χαλκὸς ἐἴλεψε 5
 φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὐτέ μιν νῆες Ἀχαιῶν 5
 ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας 5 Β
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος· 5
 ἧ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἵξεται νῆας Ἀχαιῶν 5
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνυμένους περ 5 Β
 χροισμεῖν, εὖτ' ἄν πολλοὶ ὕψ' Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο 7 ΤΤ
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἔνδαθι θυμὸν ἀμύξεις 7 ΤΤ
 χῳόμενος ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτεισας.» 7 ΤΤ

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος.

Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάβει γαίη 5
 χρυσεῖοις ἦλλοισι πεπαρμένον, ἔξετο δ' αὐτός. 5 Β
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ 5 Β
 ἦδυεπῆς ἀνόρουσε, λιγύς Πυλίων ἀγορητής, 7 ΤΤ
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ὄεεν' αὐδή. 5
 τῷ δ' ἦδη δύοι μὲν γενεαί· μερόπων ἀνθρώπων 7 σ
 ἐφθιάθ'· οἳ οἳ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο 7 ΤΤ
 ἐν Πύλῳ ἠγαθέη, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασεν. 5
 ὃ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν. 5
 «ὦ πόποι, ἧ μέγα πένθος Ἀχαιῖδα γαῖαν ἱκάνει· 7 ΤΤ
 ἧ κεν γηθήσαι Πριάμος, Πριάμοιό τε παῖδες 7
 ἄλλοι τε Τρώες· μέγα κεν χαροῖατο θυμῷ, 5
 εἰ σφῶϊν τάδε πάντα τυθιοῖατο μαρναμένοιν, 7 ΤΤ
 οἳ περὶ μὲν βουλήν Δαναῶν, περὶ δ' ἐστὲ μάχεσθαι. 7
 ἀλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἐστὸν ἐμεῖο. 5
 ἦδη γὰρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείουσιν ἠὲ περὶ ὑμῖν 5
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτὲ μ' οἶγ' ἀθέριζον. 7 ΤΤ
 οὐ γάρ πω τοῖσους ἴδον ἀνέρας οὐδέϊδωμαι, 5
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν, 7 ΤΤ
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον, 7 ΤΤ
 Θησέα τ' Αἰγεΐδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 5
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ κάρτιστοις ἐμάχοντο, 5
 κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν. 7 ΤΤ

φηρσὶν ὀρεσκῶ οισι, καὶ ἐκπά γλως ἀπό λεσαν.	ΤΤ
καὶ μὲν τοῖσιν ἐ γῶ μεθο μίλειον ἐκ Πύ λου ἐλθῶν,	5
τηλό θεν ἐξ ἀπί ης ναί ης καλέ σαντο γὰρ αὐτοί.	7
καὶ μαχό μην κατ' ἔμ αὐτὸν ἐ γῶ κείνοισι δ' ἄν οὐ τις	7
τῶν οἷ νῦν βροτοί εἰσιν ἐπι χθόνιοι μαχέ οιτο·	ΤΤ
καὶ μὲν μεν βου λέων ξύ νιεν πεί θοντό τε μύθῳ.	7
ἀλλὰ πί θεσθε καὶ ὑ μεις. ἐπει πεί θεσθαι ἄ μεινον.	ΤΤ
μήτε σύ τόν δ' ἀγα θός περ ἐ ῶν ἀπο αίρειο κούρην,	7
ἀλλ' ἔα, ὥς οἱ πρῶτα δό σαν γέρας νίεσ' Ἀ χαιῶν·	ΤΤ
μήτε σύ , Πη λείδῃ, ἔθελ' ἐ ριζέ μεναι βασι λῆϊ	ΤΤ
ἀντιβί ην, ἐπει οὐ ποθ' ὁ μοίης ἔμμορε τιμῆς	Β
σκηπτοῦ χος βασι λεύς. ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἐ δωκεν.	5
εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ,	ΤΤ
ἀλλ' ὄδ ε φέρτερός ἐστιν, ἐπει πλεό νεσσιν ἀ νάσσει.	ΤΤ
Ἄτρεϊ δῃ, σὺ δὲ παῦ ε τελὸν μένος αὐτὰρ ἐ γῶ γε	ΤΓ
λίσομ' Ἀ χιλλῆϊ μεθέ μεν χόλον, ὅς μέγα πᾶσιν	5
ἔρκος Ἀ χαιοῖσιν πέλε ται πολέ μοιο κα κοῖο.»	7
Τὸν δ' ἀπαμειβόμε νος προσέ φη κρείων Ἀγαμέ μων·	5
«ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἐ ειπες.	ΤΤ
ἀλλ' ὄδ' ἀ νήρ ἐθέ λει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,	5
πάντων μὲν κρατέ ειν ἐθέ λει, πάντεσσι δ' ἀ νάσσειν,	7
πᾶσι δὲ σημαί ναι, ἅ τιν' οὐ πεί σεσθαι δέ τω.	5
εἰ δέ μιν αἰχμη τήν ἔθεσαν θεοῖ αἰὲν ἐ όντες,	5
τοῦνεκά οἱ προθέ ουσιν ὀνειδέα μυθή σασθαι ;»	ΤΓ σ
Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλή δην ἠμείβετο δῖος Ἀ χιλλεύς·	5
«ἦ γάρ κεν δει λός τε καὶ οὐτιδα νός καλειοί μην,	ΤΤ
εἰ δὴ σοι πᾶν ἔργον ὑ πείξομαι ὅτι κεν εἵπης.	Β
ἄλλοι σιν δὴ ταῦτ' ἐπι τέλλω, μὴ γὰρ ἐ μοί γε	Β
σήμαιν'· οὐ γὰρ ἐ γῶ γ' ἔτι σοὶ πεί σεσθαι δέ τω.	5
ἄλλο δέ τοι ἐρέ ω, σύ δ' ἐ νὶ φρεσὶ βάλλω σῆσι·	5
χεροῖ μὲν οὔτοι ἐ γῶ γε μα χήσομαι εἵνεκα κούρης	Β
οὔτε σοι οὔτε τῷ ἄλλῳ ἐπει μ' ἀφέ λεσθέ γε δόντες·	ΤΤ
τῶν δ' ἄλλων, ἅ μοί ἐστι θοῆ παρὰ νῆ μελαι νήν,	ΤΓ
τῶν οὐκ' ἄν τι φέ ροις ἀνε λὼν ἀέ κοντος ἐ μειο.	7
εἰ δ' ἄγ ε μὴν πεί ρησαι, ἵνα γνώ ωσι καὶ οἷδε·	ΤΤ
αἰψά τοι αἶμα κελαι νὸν ἐρωή σει περὶ δουρί.»	ΤΤ
Ὡς τῷ γ' ἀντιβί οισι μα χεσαμέ νω ἐπέ σειν	ΤΤ
ἀνστή την, λῦ σαν δ' ἀγο ρήν παρὰ νη σὶν Ἀ χαιῶν.	7

024000028393

ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

(ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ)

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ

1. Ἀναγνωστικὸν ἀρχ. Ἑλλ. γλώσσης (Γ. Ζούκη) Γ' καὶ Δ' Τάξ.
2. Ξενοφῶντος Κύρου ἀναβάσεως ἐκλογαὶ . . . (Δ' Τάξις)
3. Ξενοφῶντος Ἑλληνικῶν Βιβλία Γ' καὶ Δ' (Δ' »)
4. Ἀρριανοῦ ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου . . . (Ε' »)
5. Λυσίου ὁ ὑπὲρ Ἀδυνάτου λόγος . . . (Ε' »)
6. Λατινικὸν ἀναγνωσματάριον. . . . (Ε' »)
7. Δημοσθένους Α' Ὀλυνθιακός. . . . (ΣΤ' »)
8. Θουκυδίδου Πλαταικὰ (ΣΤ' »)
9. Ὅμηρου Ὀδυσσεΐας Α' Ραφωδία . . . (ΣΤ' »)
10. Κορηλίου Νέπωτος Hannibal (ΣΤ' »)
11. Καίσαρος de bello civili (ΣΤ' »)
12. Πλάτωνος Κρίτων (Ζ' »)
13. Θουκυδίδου Δημηγορία Πλαταιέων . . . (Ζ' »)
14. Εὐριπίδου Ἰφιγένεια ἢ ἐν Ταύροις . . . (Ζ' »)
15. Ὅμηρου Ἰλιάδος Α' καὶ Γ' ἐκλογαὶ . . . (Ζ' »)
16. Κικέρωνος Γ' in Catilinam (Ζ' »)
17. Ὀβιδίου μεταμορφ. Phaethon—Niobe . . (Ζ' »)
18. Θουκυδίδου ὁ Περικλέους Ἐπιτάφιος . . (Η' »)
19. Βιργιλίου Αἰνεΐδος Ἐκλογαὶ Α' Βιβλ. . . (Η' »)
20. Ὅρατίου Ὠδαί (Η' »)